

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΣΤ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓΙΑΣ ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 - ΤΗΛ. 227 - 689

1 / 15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1969

ΑΡΙΘ. 20-21

Ο ΥΜΝΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Β'

1. Ἡ Κόρινθος. Αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων καὶ αἱ δύο πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολαὶ τοῦ Παύλου παρέχουν πλήρως τὴν ἐξιστόρησιν τῶν γεγονότων, τῶν μεγάλων καὶ ἱστορικῶν, τῆς στροφῆς τοῦ Ἑλληνιστικοῦ κόσμου καὶ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῇ κοσμοπολιτικῇ μεγαλόπολει τῆς Κορίνθου, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἰδρύθη, ἐστερεώθη καὶ ἐκαρποφόρησεν ἡ πρώτη μετὰ τὴν Θεσσαλονικὴν μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία. Πόσον ὠραῖα ὁ τῶν Ἑθνῶν πρωτοκορυφαῖος Ἀπόστολος καὶ μετὰ πόσης εὐκρινείας καὶ ἀληθοῦς ταπεινώσεως καὶ αὐτογνωσίας περιγράφει τοὺς φόβους, ὑφ' ὧν κατείχετο, κατόπιν τῆς ἀποτυχίας του ἐν Ἀθήναις, ὅταν ἀπεφάσισε νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν κοσμοβριθῆ πόλιν, τὴν ἐν κυριολεξίᾳ διεθνῇ Κόρινθον. Πρὶν ἢ ἔλθῃ εἰς τὴν πόλιν, προσηυχῆθη εἰς τὸν Κύριον, "Ὅστις καὶ ἀπεκάλυψεν αὐτῷ ὅτι, παρὰ τὴν ὑλόφρονα διάθεσιν τῶν κατοίκων τῆς Κορίνθου, πολὺς μ' ὅλα ταῦτα λαὸς ἔμελλε νὰ πιστεύσῃ εἰς τὸ κήρυγμά του καὶ νὰ ἐλκυσθῆ εἰς τὴν νέαν τοῦ Λυτρωτοῦ πίστιν. «Καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῶ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς...» (2,1-4), γράφει ἐν τῇ πρώτῃ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ του ὁ Παῦλος. Καὶ πράγματι, ἡ ἐπιτυχία τοῦ κηρύγματός του ἦτο πλήρης. Ἐπὶ ἐν καὶ ἡμισυ ἔτος εἰργάσθη κηρύττων ἐν Κορίνθῳ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ὁ Παῦλος, γενόμενος οὕτως ὁ ἰδρυτὴς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κορίνθου.

2. Διὰ νὰ λάβωμεν σαφεστέραν ἀντίληψιν τῶν δυσχερειῶν τοῦ κηρύγματος τοῦ Παύλου ἐν τῇ διεθνῇ ταύτῃ καὶ ὑλιστικῇ

πόλει, διαλαμβάνομεν περὶ αὐτῆς καὶ τὰ περιληπτικώτατα ταῦτα. Ἡ Κόρινθος ἦτο τότε ἡ σπουδαιότερα πόλις τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς πλοῦτον, ἄλλὰ καὶ εἰς πολιτικὴν ἰσχὺν καὶ ἐπιρροήν. Τὸ 146 π.Χ. κατέστη Ρωμαϊκὴ ἐπαρχία, ἀφοῦ εἶχε πρότερον καταστραφῆ ὑπὸ τοῦ Μουρίου, τοῦ Ρωμαίου ὑπάτου. Ἐνα αἰῶνα ὕστερον, ἦτοι τὸ 46 π.Χ., ἀνοικοδομήθη καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος χαρακτηρισθεῖσα ὡς Colonia Julia Corinthus. Οὕτω πως καὶ ὡς πρωτεύουσα, καθὼς ἔδρα τοῦ Ρωμαίου ἀνθυπάτου, ἡ Κόρινθος κατέστη κέντρον ἐμπορικῶν διεθνῶν προβολῆς καὶ πόλις ἐν κυριολεξίᾳ κοσμοπολιτικῇ. Πρὸς τοῦτο συνέβαλεν ἡ γεωγραφικὴ τῆς θέσις, κειμένη μετὰ δύο ἐπινείων, ἦτοι τῶν Κεγχρεῶν ἐπὶ τοῦ Σαρωνικοῦ καὶ τοῦ Λεχαιοῦ ἐπὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου. Ἐκ τούτου καὶ ὁ Ὀράτιος προσφυστάτα ὠνόμασε τὴν πόλιν ταύτην Bimaris Corinthus (= ἀμφιθάλασσον ἢ διθάλασσον Κόρινθον)! Πλήθος κόσμου συνέρρεεν εἰς τὴν τυρβῶσαν ἐκ κινήσεως καὶ σφύζουσαν ὑπὸ ζωῆς καὶ δράσεως πόλιν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ δὲ εἰσοδὴ παντοδαποῦ κόσμου καὶ ὁ συσσωρευθεὶς μέγας πλοῦτος κατέστησαν τὴν Κόρινθον πόλιν δαφθορᾶς, μεστὴν παντοδαπῆς κακίας, πόλιν ἐκλυτον καὶ ἠθικῶς διεφθαρμένην, ἀκόμη καὶ διὰ τὰς ἀντιλήψεις τῆς περὶ ἧς ὁμιλοῦμεν ἐποχῆς. Ὑπὲρ τὰς χιλιάς ἱερόδουλοι ὑπηρέτουν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀφροδίτης ἐπὶ τῆς Ἀκροκορίνθου (Στράβ. VIII,6,20), ὅπως ἀκριβῶς συνέβαινε καὶ εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀστάρτης ἐν Φοινίκῃ! Ἡ διαφθορὰ τῆς Κορίνθου ἐμαρτυ-

ρεῖτο καὶ ἐκ τῶν κυκλοφορουμένων παροιμιωδῶν λέξεων καὶ φράσεων, οἵαι Κορινθία κόρη, κορινθιαστής, κορινθιάζειν (ζῆν βίον ἐκλυτον, ὅπως ἐν Κορίνθῳ), ὡς καὶ τὸ τοῖς πᾶσι γνωστὸν ρητὸν «οὐ παντὸς ἀνδρὸς εἰς Κόρινθον ἔσθ' ὁ πλοῦς»!

3. Ἴδου εἰς ποίαν κατάστασιν εὔρε τὴν Κόρινθον ὁ θεῖος Παῦλος, ὅτε ἤλθε διὰ τὴν κηρύξιν τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας. Πληροφορηθεὶς ὅτι δύο προσήλυτοι εἶχον προσφάτως ἀφικθῆ ἐκ Ρώμης, ὁ Ἀκύλας καὶ ἡ Πρίσκιλλα, κατέφυγε πρὸς αὐτούς, ἀναμένων ἐναγωνίως τοὺς συνεργοὺς μαθητάς του Σίλαν ἢ Σιλουανὸν καὶ τὸν Τιμόθεον ἐκ Βεροίας, οὓς εἶχεν ἐκεῖ ἀφήσει πρὸς στερέωσιν τῆς νεοϊδρυθείσης ὑπ' αὐτοῦ Ἐκκλησίας κατὰ τὴν πρόσφατον διάβασίν του ἐκ Θεσσαλονίκης καὶ Βεροίας. Μετὰ τῶν ὁμοτέγων του σκηνοποιῶν Ἀκύλα καὶ Πρίσκιλλης εἰργάζετο ποριζόμενος τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Καθ' ἕκαστον Σάββατον ἤρχετο εἰς τὴν Συναγωγὴν, εἰς ἣν ἐκέρυττε τὴν νέαν πίστιν. Ἐπὶ ἐν καὶ ἡμισυ ἔτος κηρύξας τὸ Εὐαγγέλιον, ἠδυνήθη ὁ Παῦλος τὴν ἰδρύσιν ἰσχυράν καὶ πολυάριθμον Ἐκκλησίαν, ἐκ τε τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐξ Ἑθνικῶν. Οἱ ἐπιφανέστεροι μεταξὺ τῶν πιστῶν ἦσαν ὁ ἀρχισυνάγωγος Κρίσπος, ὁ Γάιος καὶ ὁ Στεφανᾶς μετὰ τῶν λοιπῶν οἰκείων αὐτῶν (Β' Κορ. 1,14. Ρωμ. 16, 23). Ὁ Παῦλος δὲν ἀποκρύπτει τὸ γεγονός, ὅτι οἱ πρῶτοι πιστοὶ τῆς Κορίνθου προήρχοντο κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν κατωτέρων κοινωνικῶν τάξεων. Δὲν παρασιωπᾷ μάλιστα καὶ ὅτι οὗτοι ἦσαν τὸ πρὶν φαῦλοι καὶ ἄνομοι (Α' Κορ. 6,11). Ὁ Παῦλος, στοιχῶν τῷ παραδείγματι τοῦ Κυρίου, πλησιάζει ἀπροσωπολήπτως καὶ ἀδιακρίτως δικαίους καὶ ἀμαρτωλοὺς, ἀσεβεῖς καὶ ἀπίστους ἔθνικοὺς.

4. Ὁ θεῖος Ἀπόστολος τὴν Α' πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολὴν του, τὴν μεστὴν ἀποκαλυπτικῶν Ἀληθειῶν καὶ Διδαχῶν θείων καὶ πρωτοφανῶν, ἀπέστειλεν ἐξ Ἐφέσου περὶ τὸ 55 μ.Χ., κατὰ τοὺς ἐρευνητάς τῆς Βίβλου. Εἰς τὴν Ἐπιστολὴν ἀκριβῶς ταύτην ἐμπεριέχεται καὶ ὁ θεῖος Ὑμνος τῆς Ἀγάπης. Ὁ ἰδρυτὴς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κορίνθου ἀσχάλλει καὶ ἀγωνιᾷ ἐξ ὅσων πληροφο-

ρεῖται περὶ τῶν πρώτων ὀπαδῶν τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κορίνθου. Ἀνωμαλῖαι καὶ ἀταξίαι πρωτοφανεῖς διὰ χριστιανοὺς παρουσιάσθησαν ἐν αὐτῇ. Ἐπαινεῖ ὁ ἅγιος τοῦ Χριστοῦ Ἀπόστολος ἐν ἀρχῇ τῆς Ἐπιστολῆς του τὴν εἰς τινὰς ζηλευτὴν χριστιανικὴν ζωὴν, ἣν χάριτι Θεοῦ ἐπεδείκνυντο, ὥστε νὰ ὁμολογῆται καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ὅτι οὗτοι δὲν ὑστεροῦσιν «ἐν μηδενὶ χαρίσματι» (1,4-7). Ὅμως καὶ οὐχὶ μικραὶ ἀτασθαλίαι, διαιρέσεις, ἔριδες, ἀκατανόμαστοι πράξεις (σχίσματα, αἰμομιξίαι, προσφυγὴ εἰς ἔθνικα δικαστήρια) ἐτάρασσον τὴν Ἐκκλησίαν, ἐσκανδάλιζον τοὺς πολλοὺς καὶ ἔθετον εἰς ἀγωνίαν καὶ θλίψιν τὸν ἅγιον Ἀπόστολον, τὸν καὶ ἰδρυτὴν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης. Ἐκ τούτου καὶ συνιστᾷ ταχεῖαν ἄρσιν τῶν σχισμάτων καὶ τῶν ἐρίδων. Συμβουλεύει, ὅπως καταρτισθῶσιν «ἐν τῷ αὐτῷ νοῦ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ». Ὁ λόγος ὁ τοῦ Σταυροῦ εἶναι ἀσυγκρίτως ἀνώτερος καὶ ἰσχυρότερος τῆς κατὰ κόσμον σοφίας. Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Παῦλος ἤλθε τὸ πρῶτον εἰς Κόρινθον οὐχὶ ἀνθρωπίνην σοφίαν ἐπιδεικνύων, ἀλλὰ πίστιν ἐπὶ τὸν Σωτῆρα κηρύττων. Ἐκ τούτου καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ διὰ μόνης τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἐκαρποφόρησεν. Οὕτω πως καὶ ἀπεκαλύφθησαν τοῖς πιστοῖς τῆς Κορίνθου τὰ Μυστήρια τοῦ Θεοῦ!

5. Διδάσκει ἐν συνεχείᾳ ποία εἶναι ἡ σχέση τῶν Ἀποστόλων ἐν τῷ κηρύγματι τοῦ Εὐαγγελίου πρὸς τὰς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς αὐτούς. Οἱ Ἀπόστολοι δὲν εἶναι ἢ ἀπλοὶ οἰκονόμοι τῶν Μυστηρίων τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἴδιος ὁ Παῦλος δὲν εἶναι διὰ τοὺς Κορινθίους ἢ ὁ πνευματικὸς τῶν Πατέρων. Ἔτερα ζητήματα, ἀπασχολοῦντα τοὺς πιστοὺς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κορίνθου, ἦσαν τὸ περὶ γάμου, παρθενίας, εἰδωλοθύτων καὶ τὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν γυναικῶν ἐν τοῖς Ναοῖς. Ἐπίσης ὁμιλεῖ περὶ τοῦ μεγάλου μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας, τῆς ὀφειλομένης προπαρασκευῆς διὰ τὴν θείαν κοινωνίαν τῶν πιστῶν καὶ περὶ εὐταξίας τῶν πιστῶν, κατὰ τὰς ἱεράς συνάξεις. Ὅμιλεῖ περὶ τῶν ἰδιαιτέρων χαρισμάτων τῶν τε Ἀποστόλων καὶ τῶν πιστῶν. Διδάσκει κατὰ θαυμάσιον καὶ πειστικώτατον τρόπον περὶ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΙΣΤΙΣ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

1. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

Τὸ καταπληκτικὸν ἐπίτευγμα τῶν Ἀμερικανῶν ἀστροναυτῶν Νήλ Ἄρμστρονκ, Ἐντουϊν Ὡλντριν καὶ Μάικ Κόλλινς, τῆς διὰ πρώτην φοράν ἀπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου ἀποβάσεως ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς σελήνης, τὴν 20ὴν Ἰουλίου 1969, εὐλόγως ἔφερον ἐπὶ τάπητος καὶ τὸ θέμα τῶν σχέσεων θρησκείας καὶ ἐπιστήμης. Ἡ διὰ τοῦ μεγαλειώδους τούτου ἐγχειρήματος, ἐπιστήμης καὶ τεχνικῆς, διανοιγομένη νέα προοπτικὴ εἰς τὸν τομέα τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων διαγράφει καὶ τοὺς νέους ὀρίζοντας ἐπὶ τοῦ παναρχαίου θέματος τῶν σχέσεων θρησκευτικῆς πίστεως καὶ ἐπιστημονικῆς γνώσεως. Τὸ θέμα τοῦτο ἀποβαίνει σήμερον ἐξόχως ἐνδιαφέρον διὰ δύο κυρίως λόγους. Πρῶτον, διότι οὐδεμία θρησκευτικὴ ἀποκάλυψις, χριστιανικὴ ἢ ἐξωχριστιανικὴ, ἀναφέρει τι τὸ ἀμέσως σχετικὸν πρὸς οἰανδήποτε ἐπικοινωνίαν ἀνθρώπων ἐν ζωῇ

τῆς Ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν. Πρὸς ἀπόδειξιν φέρει τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου. Ἐπίσης τὸ παράδειγμα τοῦ θάπτομένου καὶ εἰς δένδρον ὕστερον ἀναπτυσσομένου σπόρου. Ὁ πρῶτος Ἀδάμ εἶναι ὁ γενάρχης τοῦ φθαρτοῦ καὶ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου. Ὁ δεύτερος Ἀδάμ, ὁ Χριστός, εἶναι ὁ γενάρχης καὶ χορηγὸς τῆς πνευματικῆς καὶ ἀφθάρτου ζωῆς πάντων τῶν μετ' Αὐτοῦ συνδεδεμένων μελῶν τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἡ θεόπνευστος αὐτῆ Ἐπιστολὴ τοῦ θεοῦ Παύλου πρὸς Κορινθίους κατακλείει μὲ ἀνακοινώσεις καὶ παραινέσεις καὶ συμβουλὰς καὶ μὲ τὴν παροχὴν ἀπὸ μέρους τοῦ Ἀποστόλου εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν, ὡς συνήθιζε πάντοτε ἐπιστέλλων ὁ θεῖος ἀνὴρ νὰ στέφῃ τοὺς λόγους του ἐν τέλει, ἀφίνων οὕτω τοὺς γυμνοὺς τῆς πατρικῆς του ἀφοσιώσεως καὶ ἀγάπης νὰ ἐκχύνωνται πλουσίως ἐπὶ τὰ πνευματικὰ τέκνα, ἃ ἀπεγέννησεν εἰς τὰς Ἐκκλησίας, ἃς ἐφύτευσε καὶ ἀνίδρυσεν, χάριτι τοῦ τρισυποστάτου Θεοῦ.

Ἄλλὰ θὰ συνεχίσωμεν.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

μετὰ τῶν οὐρανίων κοσμικῶν σωμάτων¹. Δεύτερον, διότι τὸ ἐπίτευγμα τῶν Ἀμερικανῶν ἀστροναυτῶν ἀποτελεῖ τὴν συνισταμένην τῶν μακρῶν προσπαθειῶν ὀλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους πρὸς γνώσιν τῶν ἐκτὸς τῆς γῆς ἀγνώστων κόσμων, ἐκφράζει δὲ τὴν ζωηρὰν νοσταλγίαν αὐτοῦ πρὸς λύτρωσιν ἐκ τῆς στενότητος τοῦ πεπερασμένου χώρου καὶ ἐκ τῶν δεσμῶν τῆς ἐφημέρου ἐγκοσμίου πραγματικότητος. Ὅρθως καὶ δικαίως οἱ τρεῖς ἀρχηγοὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας χαιρετίζοντες τὸ μέγα τοῦτο γεγονός ἀνεφέρθησαν καὶ εἰς τὸ θέμα τῶν σχέσεων θρησκείας καὶ ἐπιστήμης καὶ ἔδωσαν οὕτω τὴν πλέον ἐπίσημον καὶ τὴν πλέον ἐπιγραμματικὴν ἀπάντησίν των.

Τὸ θέμα τῶν σχέσεων θρησκευτικῆς πίστεως καὶ ἀνθρωπίνης γνώσεως εἶναι τόσο παλαιόν, ὅσον καὶ ὁ ἀνθρωπος. Τοῦτο προσέλαβε διὰ τῆς χριστιανικῆς πίστεως διαστάσεις τοιαύτας, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχουν πραγματικῶς περιθώρια ἀδιαφορίας ἢ συμβιβασμῶν, αὐθαιρεσιῶν ἢ κινδύνων, μεταξύ τῶν δογμάτων τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ τῶν νέων ἐκάστοτε ἐπιτευγμάτων τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης. Αἱ ἄχρι τοῦδε παρυσιασθεῖσαι κατὰ καιροὺς ἀντιθέσεις δὲν ὑπῆρξαν ἀντιθέσεις πραγμάτων ἀλλὰ προσώπων, προέκυψαν δηλαδὴ ἐκ τῆς στενῆς θεωρήσεως τῶν θεμάτων τούτων ὑπὸ τῶν δῆθεν ἀρμοδιῶν.

Τὸ θέμα τῶν σχέσεων χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἐπιστημονικῆς γνώσεως ἐμελετήθη πάντως ὅσον οὐδὲν ἄλλο θέμα, μάλιστα δὲ οὐ μόνον ὑπὸ τὸ πρῖσμα ἐκάστης ἐποχῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκάστου τῶν νέων ἐπιτευγμάτων τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως. Χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς ἄχρι τοῦδε μακρῆς αὐτοῦ μελέτης ὑπῆρξε κατὰ κανόνα ἡ ἐναντι τῆς θρησκείας προκατάληψις τῶν ἐκπροσώπων τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν καὶ ἡ ἐκ τῆς προκαταλήψεως ταύτης ὑπαγορευομένη πολεμικὴ τῶν ἐκπροσώπων τῆς θρησκείας. Δύο κυρίως φάσεις διακρίνομεν εἰς τὴν καθόλου προσπάθειαν μελέτης τῶν σχέσεων χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἐπιστημονικῆς γνώσεως, τὴν ἀπολογητικὴν καὶ τὴν πολεμικὴν. Τὰ νέα ἐπιτεύγματα τῆς συγχρόνου ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης διαγράφουν διὰ τῆς σοβαρότητος, καὶ τῆς πνευματικότητος των μίαν νέαν περίοδον εἰς τὰς μεταξύ θρησκευτικῆς πίστεως καὶ ἐπι-

1. Χωρὶα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, σχετικὰ πρὸς τὰς διαστημικὰς πτήσεις, ὡς ἐκ τῶν ἐκφράσεων αὐτῶν, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ θεωρηθοῦν τὰ ἀναφερόμενα κατὰ πρώτον λόγον εἰς τὰς μεταστάσεις ἀνθρώπων, ὡς τοῦ Ἐνώχ (Γενέσ. ε', 24, Σοφ. Σειρ. μδ', 16, μθ', 14, Ἐβρ. ια', 5) καὶ τοῦ Ἡλίου (Γ' Βασιλ. ιθ', 11-12, Δ' Βασιλ. β' 11-12, Σοφ. Σειρ. μη', 9 ἐξ., Α' Μακκ. β', 58), ἐν συνεχείᾳ εἰς ἄλλα περιστατικά, ὡς λ.χ. τὸ ὄραμα τοῦ Ἰεζεκιήλ (Ἰεζ. α', 4-28 καὶ ε', 1-22) καὶ ἡ ἔπαρσις τοῦ ἄσεβοῦς βασιλέως Ἀχαζ (Ἡσαΐου ιδ', 13-14).

στημονικῆς γνώσεως σχέσεις, τὴν περίοδον ἑναρμονίσεως αὐτῶν. Τὴν πρώτην φάσιν ἐνεκαινίασεν ἡ τακτικὴ τῶν ἀρχαίων Ἀπολογητῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ (β' μ.Χ. αἰών), τῶν ἀπολογηθέντων ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἔναντι τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι υἰοθέτουσαν τὰς κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ πάσης φύσεως συκοφαντικὰς κατηγορίας Ἰουδαίων καὶ Ἐθνικῶν, ἰδίᾳ δὲ τὰς κατηγορίας τῶν τότε φιλοσόφων. Ἐκ τῶν φιλοσόφων τούτων οἱ περισσότεροὶ στραφέντες κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, Κέλσος καὶ Πορφύριος, ἐπολέμησαν συστηματικῶς καὶ μετ' ἐπιστήμης τὰς ἀρχὰς τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Τὴν δευτέραν φάσιν, ἡ ὁποία κατ' οὐσίαν ἀρχεῖται ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς Ἀναγεννήσεως (18' μ.Χ. αἰών), χαρακτηρίζουν αἱ δογματικαὶ ἀθαιρεσίαι τοῦ ἀλογίστου ὀρθολογισμοῦ, τῆς θετικοκρατίας, τοῦ ἱστορικοῦ ὕλισμοῦ, τῆς μηχανοκρατίας, τοῦ δαρβινισμοῦ, τοῦ φροῦδισμοῦ κλπ.

Ἡ ἐπιβεβλημένη ἐκ τῶν πραγμάτων συνεχῆς ἐπανεξέτασις τοῦ θέματος, ὑπὸ τὸ πνεῦμα ἐκάστης ἐποχῆς, ὑπηγόρευσε τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἀπολογητικῆς καὶ ὡς ἰδιαίτερου κλάδου τῆς συστηματικῆς ἐρεύνης. Καὶ ἡ ἔρευνα αὕτη προσέλαβεν ἀτυχῶς κατ' ἐπανάληψιν πολεμικὸν χαρακτῆρα ἕνεκα τῶν ἀκροτήτων τῶν ἐκπροσώπων, ἀφ' ἑνὸς τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, τῶν διακηρυξάντων ἐξ ὀνόματος τῆς ἐπιστήμης τὸν θάνατον τοῦ Θεοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως, τῶν χαρακτηριζόντων ἀτόπως καὶ ἀνεπιτρέπτως τὰ πορίσματα τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν ὡς ἐνεργείας δαιμονικὰς. Οὕτω συνεσκοτίσθη κατ' ἐπανάληψιν καὶ κατὰ τὸν πλέον τραγικὸν τρόπον τὸ θέμα τῶν σχέσεων χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἐπιστημονικῆς γνώσεως. Ἀτυχῶς ἐγένετο καὶ ἐκμετάλλευσίς μεγάλη τῆς συγχύσεως ταύτης, καθόσον αὕτη ἐξυπηρέτει μεγάλας διάφορα κοινωνικὰ, οἰκονομικὰ καὶ πολιτικὰ συστήματα. Εἰς τὴν χώραν μας ἡ σύγχυσις αὕτη προσελάμβανε τραγικὰς διαστάσεις διὰ τῆς μεταφορᾶς αὐτῆς εἰς τὰς αἰθούσας διδασκαλίας τῶν Γυμνασίων, ὑπὸ τῶν καθηγητῶν τῶν θρησκευτικῶν καὶ τῶν φυσικῶν μαθημάτων, ἐπὶ μεγίστη πάντοτε ζημίᾳ καὶ τῶν μαθητῶν καὶ τῆς παιδείας καθόλου. Ἡ μετριοφροσύνη φωτεινῶν προσωπικοτήτων ἀμφοτέρων τῶν παρατάξεων ἀπέτελεσε, κατὰ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῶν τοῦ παρόντος, σοβαρωτάτην ἀνάσχεσιν εἰς τὰς ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ζημίας τῆς συγχύσεως ταύτης. Αἱ φυσιογνωμίαι αὗται ἀντελαμβάνοντο καὶ ἐξετίμων τὰ μὲν θέματα τῆς χριστιανικῆς πίστεως ὡς μυστήρια ἀποκεκαλυμμένα, τὰ δὲ θετικὰ πορίσματα τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν ὡς τὴν θεάρεστον προοδευτικὴν ἐπέκτασιν τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς φύσεως. Τὸν κανόνα τοῦτον τῆς σώφρονος θεωρήσεως τῶν σχέσεων τῆς χριστιανικῆς πίστεως πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν γνώσιν εἶχαν ἀπὸ μακροῦ διατυπώσει κατὰ τὸν πλέον ἐπιγραμματικὸν τρόπον ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Κατ' αὐτὸν ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ ἡ θρησκευτικὴ πίστις ἀποτελοῦν ἐξ ἴσου τὸ χρέος τοῦ ἀνθρώπου. «Τὸ οὖν κατὰ φύσιν ζητεῖσθαι, τὸ δὲ ὑπὲρ φύσιν τιμᾶσθαι, οὐχ ὡς φευκτέον, ἀλλ' ὡς ἀπόρρητον καὶ σιωπητῆ τιμᾶσθαι

ἄξιον» (Ὁρα Migne E.Π. 56, 388). Τὸν κανόνα τοῦτον ἐπανελάβε περίπου κατὰ λέξιν καὶ αὐτὸς ὁ W. Goethe εἰς τὸ ἔργον του «Φύσις καὶ Φυσικαὶ Ἐπιστήμαι».

Ἀπὸ τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου καὶ ἐξῆς τὰ πράγματα τῶν σχέσεων χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἐπιστημονικῆς γνώσεως ἔχουν προσλάβει χαρακτηριστικὴν τροπὴν. Ὑπογραμμίζεται πρῶτον, ὅτι ἔκτοτε κατενόηθη ἡ ἀνάγκη ἀλλαγῆς τῆς ἄχρι τοῦδε τακτικῆς τῆς Ἀπολογητικῆς, ὡς συστηματικοῦ κλάδου τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης, ὥστε ἡ συνηγορία αὐτῆς ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς πίστεως νὰ μὴ ἀποτελεῖ μείωσιν τοῦ κύρους τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὡς ἔχοντος ἀνάγκην συνηγόρου. Πρὸς τοῦτους παρατηρεῖται ὅτι αἱ ἀναπτυχθεῖσαι ἀπὸ τοῦ πολέμου καὶ ἐντεῦθεν ἐπιστημονικαὶ ἔρευναι ἔχουν προσλάβει τοιαύτην πνευματικότητα, ὥστε οἱ ἐκπρόσωποι αὐτῶν νὰ παρουσιάζονται περισσότερο ἐξοικειωμένοι καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ καθαρῶς πνευματικὰ θέματα τῆς θρησκείας. Ἐντεῦθεν ἀντιμετωπίζουν οὕτοι μετὰ περισσοτέρας σοβαρότητος καὶ προσοχῆς ἐξ ἴσου τὰ θέματα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς θρησκείας. Κατὰ γενικὴν ἀντίληψιν, τὸ ἔργον τῆς Ἀπολογητικῆς δὲν πρέπει νὰ παρουσιάζηται ὡς συνηγορία τῆς θεολογίας ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀλλ' ὡς καθαρὰ προσπάθεια ἀντικειμενικῆς ἐρμηνείας τῶν μεταξύ τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως ὑπαρχουσῶν σχέσεων, καὶ τοῦτο οὐχὶ χάριν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀλλὰ χάριν τῶν ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους βασιανίζει πάντοτε ἡ δίψα πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας. Τὸ ἔργον τῆς Ἀπολογητικῆς καθορίζεται σήμερον ὡς ἡ ὑπὸ τὸ πρῶτον τῆς χριστιανικῆς πίστεως σοβαρὰ καὶ ἀντικειμενικὴ ἀξιολόγησις τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς συγχρόνου ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης. Οὕτω γίνεται σαφές, ὅτι καὶ σήμερον ἡ Ἀπολογητικὴ καθίσταται ἀναγκαία ὡς ὀφειλὴ τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης πρὸς τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἔχει ἐξ ἴσου τὴν ἀνάγκην τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν διδασκαλιῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

Ὡς γνωστόν, ἡ χριστιανικὴ πίστις ἀποτελεῖ τὸ πνευματικώτερον κεφάλαιον καὶ τὴν πνευματικώτεραν αὐθεντίαν τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ. Αὕτη παρέχει εἰς πάντα ἄνθρωπον, ἀδιακρίτως φυλετικῶν, κοινωνικῶν, ἐκπολιτιστικῶν κλπ. καταστάσεων, τὴν πλέον δεδοκίμασμένην ἐγγύησιν διὰ τὴν πνευματικὴν διασφάλισιν τῆς προσωπικότητος καὶ τῆς ἀποστολῆς του. Ὁ ἀπλοῦς λαὸς ἐνδιαφέρεται ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην νὰ γνωρίζῃ τὰς ὑπευθύνους θέσεις τῶν ἀρμοδίων ἐκπροσώπων θρησκείας καὶ ἐπιστήμης ἐπὶ τῶν ἀποφασιστικῆς σημασίας νέων ἐκάστοτε δεδομένων τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται πλήρως καὶ τὸ ζῶηρον ἐνδιαφέρον τῶν ἐκπροσώπων τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἡ ὑπ' αὐτῶν ἐγγυτέρα παρακολούθησις τῶν πορισμάτων ὅλων τῶν ἐπιστημῶν. Ὡς γνωστόν, καὶ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, ὡς καὶ οἱ Προκαθήμενοι τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, παρακολουθοῦν δι' εἰδικῶν προσώπων ἢ καὶ ἐπιτροπῶν πάντα ταῦτα. Ἀπὸ τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου καὶ

έντεϋθεν πολλάι σχετικαί ἐργασίαι εἶδον τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ὑπὸ τὸν τίτλον «Θρησκεία καὶ Ἐπιστήμη». Τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν ἐργασιῶν τούτων εἶναι ἡ σοβαρὰ προσπάθεια καθορισμοῦ τῶν μεταξύ θρησκείας καὶ ἐπιστήμης ὑπαρχουσῶν σχέσεων. Τὰς σχέσεις ταύτας διευρύνουν σήμερον περισσότερο πάσης ἄλλης ἐποχῆς τὰ πρόσφατα καταπληκτικὰ ἐπιτεύγματα κυρίως τῆς βιολογίας καὶ τῆς ἱατρικῆς, ἰδίᾳ τῶν μεταμοσχεύσεων, τῆς χημείας καὶ τῆς φυσικῆς, ἰδίᾳ τῆς πυρηνικῆς καὶ τῆς ἀστρικῆς, τῶν μαθηματικῶν καὶ τῆς ἀστρονομίας, ὡς καὶ τῆς τεχνολογίας. Διὰ τῶν πορισμάτων τῶν θετικῶν τούτων ἐπιστημῶν ἐγκαταλείπεται ὀσημέραι ἡ μηχανοκρατικὴ καὶ ὕλιστικὴ ἐρμηνεία τοῦ σύμπαντος καὶ ὑποδηλοῦται ὅλον ἐν καὶ κατηγορηματικώτερα ἡ παρουσία τοῦ μυστηρίου εἰς πᾶν βῆμα τῶν θετικῶν ἐρευνητῶν.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι πάντοτε οἱ ἀφελεῖς ἐρασιτέχνηται τῆς ἐπιστήμης, μηδὲ τῶν θεολόγων ἐξαιρουμένων, καὶ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ πολὺς λαός, παρεξηγοῦν τὰ πράγματα καὶ ὑπερτιμοῦν πᾶν τὸ νέον εἰς βάρος τῶν παλαιῶν ἀξιών. Οὕτως ὑπερβάλλονται κατὰ κανόνα αἱ ἐπιπτώσεις τῶν πορισμάτων τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ἡ διαφώτισις ὁμως τοῦ κοινοῦ ἐπὶ τῶν θεμάτων τούτων δὲν εἶναι ἔργον τῶν ἐρασιτεχνῶν καὶ δημιουργίας ἐπιπολαίῶν ἐντυπώσεων, ἀλλὰ μελέτης σοβαρᾶς καὶ ἐνημερώσεως ἐκ μέρους τῶν πλέον ἀρμοδίων ἐκπροσώπων τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐπιστήμης. Ἡ ὀρθὴ αὐτῆ τῶν πραγμάτων ἀντίληψις ὑπαγορεύει καὶ πάλιν τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἀπολογητικῆς εἰς τὰς Θεολογικὰς Σχολάς, ὥστε νὰ παροχετεύονται διὰ τῶν τροφίμων αὐτῶν εἰς τὰς μάζας τοῦ λαοῦ αἱ πλέον ἐπίσημοι καὶ αὐθεντικαὶ θέσεις τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἔναντι τῶν πορισμάτων τῆς συγχρόνου ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης. Τὸ ἔργον τῆς Ἀπολογητικῆς δὲν εἶναι πλέον σήμερον δυνατὸν νὰ ἔχη ἀπολογητικὸν ἢ πολεμικὸν χαρακτῆρα. Τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι καθαρῶς ἀξιολογικὸν ἔργον. Τοῦτο πρέπει δηλαδὴ νὰ κατατείνῃ εἰς τὴν ὑπὸ τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἀξιολόγησιν τῶν θετικῶν πορισμάτων τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης. Οὕτω θὰ ἦτο ἐνδεδειγμένη ἀκόμη ἡ ἀλλαγὴ καὶ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς. Ἀντὶ τοῦ ὄρου «Ἀπολογητικὴ» θὰ ἦτο ἐνδεδειγμένη ἡ χρῆσις τῶν ὄρων «Χριστιανικὴ Ἀξιολογία» ἢ «Ἀξιολογικὴ Θεολογία». Ἡ ἀντικειμενικὴ θεώρησις τῆς συγχρόνου ἐπιστημονικῆς προόδου ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἡ δι' αὐτοῦ ἀξιολόγησις τῶν ἐπὶ μέρους ἐπιτευγμάτων τῆς ἐπιστήμης εἶναι ἔργον μεγίστης σπουδαιότητος, ἐξ ἴσου διὰ τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν ἐρευναν, διότι ἀμφότεραι κατατείνουσι εἰς τὴν ἐξύψωσιν τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς στάθμης τοῦ πολιτισμοῦ. Διὰ τῆς ἀξιολογήσεως ταύτης ἐξαιρεται ἀσφαλῆστερον ἡ πνευματικὴ ἐνότης τῆς πολυμόρφου ἐπιστημονικῆς προσπάθειας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ καθόλου, παραμερίζεται δὲ καὶ ἡ πνευματικὴ σύγχυσις τῶν ἐκπολιτιστικῶν ἀξιών, ἡ καταταραχὴ τὴν ἐποχὴν μας. Διὰ τοῦ ἔργου τούτου ἡ θεολογικὴ ἐπιστήμη θὰ εὕρῃ καὶ πάλιν τὴν θέσιν τῆς ἐντὸς τῆς ἀσκουμένης τεραστίας ἐπιστημο-

νικῆς προσπάθειας. Δι' αὐτοῦ ἡ καθόλου ἐπιστημονικὴ ἐρευνα θὰ ἐκτιμηθῇ, ὡς ἡ πλέον θετικὴ ἔκφρασις τοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐνυπάρχοντος λόγου, ὁ ὁποῖος εἶναι κατὰ τὴν θεολογίαν ὁ ἐν ἡμῖν θεῖος σπινθήρ, εἰκῶν καὶ ἀπαύγασμα τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Τὰ ἐπιτεύγματα τῆς συγχρόνου ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης προκαλοῦν ζωηρὸν τὸ ἐνδιαφέρον τῆς θεολογίας, ἀκριβῶς διότι ταῦτα ἔχουν ἄμεσον καὶ οὐσιαστικὴν σχέσιν πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Ὡς γνωστόν, οὐδὲν ἐπιτεύγμα τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης παρουσιάζεται ἄσχετον πρὸς τὰς πνευματικὰς λειτουργίας τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καὶ τὰ πνευματικὰ τῆς διαφέροντα. Ἀμφότερα ταῦτα ἀνήκουν εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἔργου τῆς θεολογίας. Ἄλλωστε ἡ πνευματικὴ ὑπόστασις τοῦ ἀνθρώπου εὐρίσκει τὴν θετικώτεραν τῆς ἔκφρασιν διὰ τῶν πορισμάτων τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν. Δι' αὐτῶν, τὰ ὁποῖα γίνονται ἀπτὰ καὶ εἰς τοὺς πλέον ἀπεστερημένους πνευματικῶν διαφορόντων, καθίσταται συνειδητὴ ἡ ἔναντι τῶν λοιπῶν ὄντων πνευματικὴ ὑπεροχὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ πρὸς τὸ ἀπόλυτον αὐθόρμητος φορὰ τοῦ πνεύματός του.

Ἡ μελέτη καθόλου τῆς πνευματικῆς ἐνότητος τοῦ πολιτισμοῦ εἶναι ἔργον τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς θεολογίας, τῶν μόνων ἀρμοδίων διὰ τὴν πνευματικὴν ἀξιολόγησιν τῆς παγκοσμίου ἱστορίας καὶ τῶν ἐπὶ μέρους περιόδων αὐτῆς. Ἡ θεώρησις τῆς ἐνότητος τοῦ πολιτισμοῦ καθίσταται σήμερον δυνατὴ καὶ ἐπὶ τῆς βάσει τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης, καθόσον καὶ ὁ χαρακτῆρ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐργασίας παρουσιάζει ἀσυνήθη πνευματικότητα, καὶ τὰ πορίσματα αὐτῆς συνδέονται, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των, περισσότερο πρὸς τὰς νοσταλγίας τοῦ παρελθόντος καὶ πρὸς τὰς πανανθρωπίνους ἐφέσεις.

Ὡς ἐτόνιζεν ὁ Γερμανὸς φιλόσοφος Eduard Spranger, τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἐπιστήμης τοῦ παρελθόντος συνιστοῦν τὴν «παθολογίαν τοῦ πολιτισμοῦ», διὰ τῆς ὁποίας ἐκφράζεται ἡ πνευματικὴ σύγχυσις τῶν εἰδικῶν περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἐκπολιτιστικῶν ἀξιών. Ὡς ἔκφρασις τῆς συγχύσεως ταύτης πρέπει νὰ χαρακτηρισθῇ καὶ ἡ κατὰ καιροὺς ἐμφανισθεῖσα κρίσις εἰς τὰς σχέσεις μεταξύ χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἐπιστημονικῆς γνώσεως. Ἡ κρίσις αὕτη δὲν ἐπιτρέπεται νὰ θεωρηθῇ ὡς παρελθούσα ἀνεπιστρεπτή, διότι ὑπάρχει πάντοτε ὁ κίνδυνος τῆς τραγικῆς παρεξηγήσεως κυρίως τῆς σχέσεως ἐκείνης, ἡ ὁποία καθορίζεται ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς θρησκείας. Μεταξύ αὐτῶν διαγράφεται ἐκ τῶν πραγμάτων παραμεθόριος περιοχὴ, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ καὶ τὴν πλέον ἐπικίνδυνον ζώνην εἰς τὰς σχέσεις μεταξύ θρησκείας καὶ ἐπιστήμης. Ἐντὸς τῆς ζώνης ταύτης ἀποβαίνει καὶ σήμερον δυσχερῆς ὁ καθορισμὸς τῶν ὀρίων μεταξύ θρησκείας καὶ ἐπιστήμης.

Ἡ ἐν συνεχείᾳ παρεχομένη σκιαγράφησις τῶν σχέσεων χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἐπιστημονικῆς γνώσεως ἀποτελεῖ ἀπλήν μόνον προσπάθειαν· α) ἀξιολο-

ΑΙ ΣΥΝΟΔΟΙ ΤΟΥ ΙΔ' ΑΙΩΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Τίθεται ἐνίοτε τὸ ἐρώτημα, διατί αἱ ἀρχαῖαι Σύνοδοι τῆς Ἐκκλησίας ἠσχολήθησαν μόνον περὶ Θεοῦ καὶ ὄχι περὶ ἀνθρώπου. Διατί; Διότι οἱ διάφοροι αἵρετικοὶ τὰ περὶ Θεοῦ κυρίως δόγματα ἠμφισβήτησαν καὶ καταπολέμησαν. Καὶ ἐπομένως ἡ Ἐκκλησία ἐκαλεῖτο εἰς αὐτὰ νὰ θέματα νὰ ἀπαντήσῃ καὶ νὰ ἀποφανθῆ. Παρ' ὅλον τοῦτο δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμεν, ὅτι καὶ ἀπὸ αὐτὰς τὰς Συνόδους δύο τοὐλάχιστον ἠσχολήθησαν καὶ μὲ τὸ πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου. Συγκεκριμένως ἡ Τετάρτη καὶ ἡ Ἐκτη Οἰκουμένη, καταπολεμοῦσαι τὸν μονοφυσιτισμὸν καὶ τὸν μονοθελητισμὸν, ἐτόνισαν μὲ ἰδιαιτέραν ἔμφασιν ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγίνε τέλειος ἀνθρώπος καὶ διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἐξύψωσεν ὅλως ἰδιαιτέρως τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν.

Ἐκεῖναι ὅμως αἱ Σύνοδοι, αἱ ὁποῖαι ἠσχολήθησαν εἰδικώτερον μὲ τὸν ἀνθρώπον ὡς πνευματικὴν ὄντοτητα, εἶναι αἱ δύο Σύνοδοι, αἱ ὁποῖαι συνήλθον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὰ ἔτη 1341 καὶ 1351 διὰ νὰ ἀσχοληθοῦν μὲ τὸ θέμα τοῦ Ἑσυχασμοῦ¹. Εἰς τὰς δύο αὐτὰς περιφήμους Συνόδους, εἰς τὰς ὁποίας ἔπαιξε βασικὸν ρόλον ὁ Γρηγόριος Παλαμᾶς, ἐξητάσθησαν τρεῖς πλευραὶ τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου:

- α) Ἡ θέα τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ ἐξ αὐτῆς φωτισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, ποῦ ὁδηγεῖ εἰς τὴν θέωσιν.
- β) Ἡ μετοχὴ καὶ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.
- γ) Τὸ βαθύτερον νόημα τῆς προσευχῆς.

Α' ΘΕΩΣΙΣ

Ὁ συνοδικὸς τόμος, ὁ ὁποῖος συνετάγη ὡς ἐπιτέγασμα τῆς πρώτης ἐκ τῶν δύο αὐτῶν Συνόδων,

1. Ἑσυχασμὸς ὀνομάζεται ἡ πνευματικὴ τάσις πρὸς θεωρίαν (ἐνατένισιν) τοῦ Θεοῦ καὶ μυστικὴν ἔνωσιν μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ προσευχῇ διὰ τῆς θείας Χάριτος. Ἡ ἀσκητικὴ καὶ θεολογικὴ αὐτὴ τάσις ἀνάγεται μέχρι τοῦ Ἰωάννου Κλίμακος, Μακαρίου Αἰγυπτίου, Μ. Βασιλείου, Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ, Γρηγορίου Νύσσης, Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου κλπ., κατερχομένη δὲ διὰ τῶν σημειῶν τοῦ Νέου Θεολόγου, Νικήτα τοῦ Στηθάτου καὶ Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου κορυφουῖται ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ μεγάλου βυζαντινοῦ θεολόγου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ (1296-1359). Βλ. Ἰ. Κ α ρ μ ῖ ρ η, Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθῆναι τ. I, σελ 294 ἔξης.

γῆσεως τῆς συγχρόνου ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου β) ὑπογραμμίσσεως τῶν κυριωτέρων χαρακτηριστικῶν τῆς συγχρόνου ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης· καὶ γ) ὑποδηλώσεως τῶν βασικωτέρων σημείων ἐπαφῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ συγχρόνου ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης.

(Συνεχίζεται)

ΜΑΡΚΟΣ Α. ΣΙΩΤΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ἀφορμᾶται ἀπὸ τὸ γεγονός τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος ἐπὶ τοῦ Θαβῶρ, κατὰ τὴν ὁποῖαν οἱ τρεῖς ἐκλεκτοὶ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ εἶδαν τὴν δόξαν του. «Οὕτως ὁ Δεσπότης ὀφθῆσεται τοῖς ἑαυτοῦ τελείοις θεράπουσιν, ὃν τρόπον ἐν ὄρει Θαβῶρ τοῖς ἀποστόλοις ὀπτάνεται». Μὲ αὐτὰ τὰ περίφημα λόγια τοῦ Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου τονίζει ἡ Σύνοδος τὴν μεγάλην ἀλήθειαν τῆς μετοχῆς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ θεῖον φῶς, εἰς τὴν γνῶσιν καὶ αἴσθησιν τοῦ Θεοῦ. Ὁ πιστὸς ἀνθρώπος ἠμπορεῖ νὰ ἐλλαμφθῆ καὶ νὰ γίνῃ κοινωνὸς τοῦ θεοῦ φωτισμοῦ. Ἰδιαιτέρως ἡ προσευχὴ εἶναι «θείας δόξης ἐμφάνεια». Ὅταν φράξωμεν τὰς αἰσθήσεις ἀπὸ τὰς κοσμικὰς ἐπιρροάς, ὅταν ἐλευθερωθῶμεν ἀπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ «κόσμου», ὅταν εἰσέλθωμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας καὶ «τῷ Θεῷ συγγενώμεθα», τότε θὰ ἴδωμεν τρανῶς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐντὸς μας. «Ἡ βασιλεία γὰρ τῶν οὐρανῶν, ἣτις ἐστὶ βασιλεία Θεοῦ, ἐντὸς ἡμῶν ἐστίν».

Εἰς τὴν συνέχειαν ὁ συνοδικὸς τόμος χρησιμοποιοῖ μίαν περικοπὴν τοῦ Ἀνδρέου Κρήτης, ἐμπνευσμένην ἐπίσης ἀπὸ τὴν Μεταμόρφωσιν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἡ πορεία αὐτῆ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν, ἡ θέωσις, χαρακτηρίζεται ὡς «ἢ εἰς τὸ κρεῖττον ἀλλοίωσις, ἢ ἐπὶ τὰ ὑπὲρ φύσιν ἔκστασις, καὶ ἀνάβασις». Ἡ συνέχεια τῆς περικοπῆς ἀναλύει τὸν ὀρισμὸν αὐτὸν καὶ παρουσιάζει πῶς ὁ ἀνθρώπος τῆς πίστεως ἀνέρχεται εἰς τὸ πνευματικὸν Θαβῶρ, ὑπερβαίνει τὸν ἑαυτὸν του, νικᾷ τὴν φύσιν του, θεωρεῖ τὸν ἀπρόσιτον Θεόν, καταλάμπεται ἀπὸ τὸ ἄχρονον φῶς καὶ μυσταγωγεῖται εἰς τὴν βαθύτεραν γνῶσιν. Πολὺ χαρακτηριστικὰ ὅμως ὁ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητῆς, ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται εἰς τὴν συνέχειαν, τονίζει ὅτι ἡ βαθύτερα αὐτῆ θεῖα γνῶσις καὶ πνευματικὴ θέα τοῦ Θεοῦ δὲν παρέχεται εἰς ὅλους τοὺς λεγομένους Χριστιανούς, ἀλλὰ εἰς μὲν τοὺς ἀρχαρίους ὁ Κύριος «ἐν δούλου μορφῇ παραγίνεται, τοῖς δὲ δυναμένοις ἀκολουθῆσαι αὐτῷ ἐπὶ τὸ ὑψηλὸν ἀναβαίνοντι τῆς αὐτοῦ μεταμορφώσεως ὄρος, ἐν μορφῇ Θεοῦ ἐπιφαίνεται» (§ 27).

Κατ' ἄλλας μαρτυρίας τὸ ἴδιον αὐτὸ φαινόμενον ὀνομάζεται ἔλλαμψις καὶ λαμπρότης καὶ χάρις καὶ κατανασμός τῆς διανοίας καὶ ἀπόρρητον θέαμα καὶ ὕψος θεωρίας. Οὕτω πῶς ἡ Σύνοδος ἐπωφελουμένη τὰ σοφὰ συγγράμματα τοῦ Γρηγορίου Παλαμᾶ, ἀλλὰ καὶ ὅλην τὴν σχετικὴν πείραν τῶν ἁγίων Πατέρων, τὴν θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν, προβαίνει εἰς νέας βαθεῖας τομὰς εἰς τὸ περὶ ἀνθρώπου πρόβλημα καὶ ἀνοίγει νέους ὀρίζοντας εἰς τὴν σχετικὴν ἔρευναν. Εἰς ἐκείνους ἐκ τῶν Χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι τὸ μὲν περὶ Θεοῦ πρόβλημα θεωροῦν σχολαῖον καὶ μακρινόν, τὸ δὲ περὶ ἀνθρώπου ὡς θέμα μόνον ἠθικῆς δεοντολογίας, ἡ Σύνοδος τοῦ 1341 ἔρχεται νὰ

δείξει ότι ούτε τὸ περὶ Θεοῦ εἶναι μακρὰν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' οὔτε καὶ τὸ περὶ ἀνθρώπου εἶναι μακρὰν τοῦ θεολογικοῦ στοχασμοῦ. Ἡ θεοανθρωπολογικὴ αὐτὴ σύνθεσις ἀπετέλεσεν ὄντως ἓνα σταθμὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, καὶ δι' αὐτῆς ὁ ἰδ' αἰὼν ἐγένετο ἓνας σημαντικὸς κρίκος εἰς τὴν πορείαν τῆς θεολογικῆς ἀνθρωπολογίας.

Ἄλλ' ὡς συνεχίσωμεν τὴν ἀνάλυσιν τῶν σχετικῶν κεφαλαίων τοῦ συνοδικοῦ τόμου. Ἡ μεγαλειώδης πορεία τῆς θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου τελειοῦται εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν. Ἴδου τρεῖς σχετικαὶ παραθέσεις τῆς Συνόδου. Καὶ πρῶτον τοῦ Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου: «Ὅταν ἄφθαρτοι καὶ ἀθάνατοι γενώμεθα καὶ τῆς χριστοειδοῦς καὶ μακαριωτάτης ἐφικώμεθα λήξεως, πάντοτε σὺν Κυρίῳ κατὰ τὸ λόγιον ἐσόμεθα, τῆς μὲν ὁρατῆς αὐτοῦ θεοφανείας ἐν πανάγνοις θεωρίαις ἀποπληρούμενοι, φανοτάταις ἡμᾶς μαρμαρυγαῖς περιανγαζούσης, ὡς τοὺς μαθητὰς ἐν ἐκείνῃ τῇ θειοτάτῃ μεταμορφώσει, τῆς δὲ νοητῆς αὐτοῦ φωτοδοσίας ἐν ἀπαθεί καὶ αὐτῷ τῷ νῷ μετέχοντες καὶ τῆς ὑπὲρ νοῦν ἐνώσεως, ἐν ταῖς τῶν ὑπερφανῶν ἀκτίνων ἀγνώστοις καὶ μακαρίαις ἐπιβολαῖς, ἐν θειοτέρῳ μιμήσει τῶν ὑπερουρανίων νόων» (§ 35).

Εἰς τὴν δευτέραν περικοπὴν (τοῦ Μ. Βασιλείου) τονίζεται, ὅτι ἄλλος τῆς ἀρετῆς εἶναι τὸ «θεὸν γενέσθαι καὶ τῷ καθαρωτάτῳ φωτὶ καταστράπτεσθαι». Τότε θὰ εἶναι κανεὶς πραγματικῶς υἱὸς ἡμέρας, ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει ζόφος, ἀλλὰ μόνον ὁ ἥλιος, «ὁ τὸ ἀληθινὸν φῶς ἀπαστράπτων». Ὁ ἥλιος αὐτός, ὅταν ἀπαξ μᾶς φωτίσει, δὲν κρύπτεται πλέον, ἀλλὰ τὰ ἀγκαλιάζει ὅλα μέσα εἰς τὴν φωτιστικὴν του δύναμιν, χαρίζει διηνεκές καὶ ἀδιάδοχον τὸ φῶς εἰς τοὺς ἀξιούς καὶ τοὺς μετέχοντας αὐτοῦ ἄλλους ἡλίους ἀπεργάζεται. «Τότε γάρ, φησί, καὶ οἱ δίκαιοι ἐκλάμπουσιν ὡς ὁ ἥλιος» (§ 36).

Καὶ τελειώνει τὸ κεφάλαιον αὐτὸ περὶ τῆς θεώσεως μὲ μίαν περικοπὴν τοῦ ἁγίου Μαξίμου: «Ἡ ψυχὴ γίνεται θεὸς τῇ μεθέξει τῆς θεϊκῆς χάριτος, πασῶν τῶν κατὰ νοῦν τε καὶ αἰσθησιν ἐνεργειῶν αὐτῆς τε παυσαμένη καὶ τὰς τοῦ σώματος φυσικὰς ἐνεργείας συναποπαύσασα, καὶ συνθεωθέντος αὐτῆς κατὰ τὴν ἀναλογοῦσαν αὐτῷ μέθεξιν τῆς θεώσεως· ὥστε μόνον τὸν Θεὸν διὰ τε τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος τότε φαίνεσθαι, νικηθέντων αὐτῶν τῇ ὑπερβολῇ τῆς δόξης τῶν φυσικῶν γνωρισμάτων» (§ 37).

Β' ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Ἄλλὰ πῶς θὰ ἐπιτύχη ὁ ἀνθρώπος τὸ θαυμαστὸν αὐτὸ φαινόμενον ποὺ λέγεται θεώσις, τὴν ἔλλαμψιν δηλ. τοῦ νοῦ καὶ τὴν μεταμόρφωσιν τῆς ὑπάρξεώς του; Μόνος του δὲν εἶναι δυνατόν, φυσικὰ. Μόνον διὰ τῆς δωρεᾶς καὶ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Μόνον ὅταν «ἀνακραθῆ» μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος—τονίζει ἡ Σύνοδος—θὰ ἀποκτήσῃ ὑπερφυσικὰς δυνατότητας. Ἴδου ἡ σχετικὴ μαρτυρία τοῦ Μ. Βασιλείου, ἡ ὁποία παρατίθεται εἰς τὸν τόμον τῆς Συνόδου. «Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἀπρόσιτον τῇ φύσει, χωρητὸν δι' ἀγαθότητα, πάντα μὲν πλη-

ροῦν τῇ δυνάμει, μόνοις δὲ ὄν μεθεκτὸν τοῖς ἀξίοις, οὐχ ἐνὶ μέτρῳ μετεχόμενον, ἀλλὰ κατὰ ἀναλογίαν τῆς πίστεως διαιροῦν τὴν ἐνέργειαν, ἀπλοῦν τῇ οὐσίᾳ, ποικίλον ταῖς δυνάμεσιν. Ὅλον ἐκάστω παρόν, καὶ ὅλον πανταχοῦ ὄν, ἀπαθῶς μεριζόμενον, καὶ ὀλοσχερῶς μετεχόμενον κατὰ τὴν εἰκόνα τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνος, καὶ ἐκάστω τῶν δεκτικῶν ὡς κλῆρον παρόν, διαρκῆ τοῖς πᾶσι τὴν χάριν καὶ ὀλόκληρον ἐπαφήσι» (§ 30-31).

Τὸ σπουδαῖον αὐτὸ θέμα ἀναπτύσσεται διεξοδικότερα εἰς τὴν ἐπομένην Σύνοδον (1351). Ὁμιλοῦν καὶ πάλιν οἱ Πατέρες. Καὶ ἐν πρώτοις ὁ μέγας Χρυσόστομος ἀναπτύσσει τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Χριστοῦ «ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιτίας αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος» τονίζει ὅτι αὐτὴ ἀναφέρεται εἰς τὸ δαψιλὲς καὶ ἄφθονον τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἶναι αὐτὸ ποὺ εἰς ἄλλο σημεῖον τῆς Γραφῆς χαρακτηρίζεται ὡς «πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον». Καὶ λέγεται ὕδωρ ζῶν, διότι πάντοτε ἐνεργεῖ. «Ἡ γὰρ τοῦ Πνεύματος χάρις, ἐπειδὴν εἰς διάνοιαν ἔλθῃ καὶ ἰδρυθῆ, πάσης πηγῆς μᾶλλον ἀναβλύζει καὶ οὐ διαλιμπάνει, οὐδὲ κενοῦται, οὐδὲ ἴσταται. Ὁμοῦ δὲ καὶ τὸ ἀνελλιπές τῆς χορηγίας δηλῶν καὶ τὸ ἄφατον τῆς ἐνεργείας, πηγὴν καὶ ποταμὸν ἐκάλεσεν. Οὐχ ἓνα ποταμὸν, ἀλλὰ ἀπάτους· καὶ ἐκεῖ δὲ τὴν πλημμύραν διὰ τοῦ ἄλλεσθαι παρέστησεν». Ἡ μεγάλη αὐτὴ καὶ δαψιλῆς διανομὴ τῆς χάριτος, συνεχίζει ὁ Χρυσόστομος, συνετελέσθη κυρίως μετὰ τὴν σταυρικὴν θύσαν τοῦ Λυτρωτοῦ. Τότε ἐδόθησαν τὰ μέγала χαρίσματα καὶ αἱ ἰδιαίτεροι δωρεαὶ τοῦ Παρακλήτου. Εἰς αὐτὰς ἀναφερόμενος ὁ Ἀπόστολος ἔγραψεν «οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας» (§ 40).

Καὶ εἰς τὴν ἐπομένην παράγραφον τοῦ Συνοδικοῦ τόμου παρατίθεται περικοπὴ τοῦ Χρυσόστομου, ἡ ὁποία ἀναπτύσσει τὸ περίφημον χωρίον τοῦ κατὰ Ἰωάννην «ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν». Ὁ Θεός, «αὐτοπηγὴ καὶ αὐτορρίζα τῶν καλῶν, αὐτοζῶη καὶ αὐτόφωσ καὶ αὐτοαλήθεια», δὲν κρατεῖ διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ τὸν πλοῦτον τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ τὸν «ὑπερβλύζει, ἀεὶ πηγάζων καὶ πᾶσι τούτων μεταδιδούς τῶν καλῶν». Καὶ λαμβάνομεν ὅλοι ἐκ τῆς δωρεᾶς τοῦ Πνεύματος Του: «Πάντες ἡμεῖς, οἱ δώδεκα, οἱ τριακόσιοι, οἱ πεντακόσιοι, οἱ τρισχίλιοι, οἱ πεντακισχίλιοι, αἱ πολλαὶ τῶν Ἰουδαίων μυριάδες, ἅπαν τὸ πλήρωμα τῶν πιστῶν καὶ τῶν τότε καὶ τῶν νῦν καὶ αὐθις ἐσομένων, ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἐλάβομεν· τί δὲ ἐλάβομεν; χάριν ἀντὶ χάριτος, φησί» (§ 41).

Εἰς τὴν συνέχειαν ἐπιστρατεύεται καὶ πάλιν ὁ Μ. Βασίλειος, ὁ ὁποῖος ἀναπτύσσει τὴν βιβλικὴν ἔννοιαν «ἐνεφύσησεν ὁ Θεὸς εἰς τὸ πρόσωπον...» παρατηρεῖ, ὅτι ὁ Δημιουργὸς «μοῖρὰν τινα τῆς ἰδίας χάριτος ἐναπέθετο τῷ ἀνθρώπῳ, ἵνα τῷ ὁμοίῳ ἐπιγινώσκῃ τὸ ὅμοιον». Ὁ ἴδιος πατήρ εἰς ἄλλην πραγματείαν του περὶ Ἁγίου Πνεύματος προσθέτει ὅτι, ὅταν ἦλθεν ἐπὶ γῆς ὁ Κύριος διὰ τὴν ἀναπλάσῃ τὸν

ἄνθρωπον, «ἦν ἀπώλεσε χάριν ἐκ τοῦ ἐμφυσήματος τοῦ Θεοῦ, ταύτην πάλιν ἀποδιδούς, ἐμφυσήσας εἰς τὸ πρόσωπον τῶν μαθητῶν, τί φησι; Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον» (§ 42).

Τὴν ἰδίαν αὐτὴν δωρεάν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον προσεπιμαρτυροῦν εἰς τὴν συνέχειαν δύο ἄλλοι κορυφαῖοι πατέρες, ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς καὶ ὁ Ἅγιος Κύριλλος. Καὶ οἱ δύο βεβαιώνουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος γίνεται κοινωνὸς τῆς θείας χάριτος καὶ τῶν χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος.

Εἰς μίαν τοιαύτην κατοχύρωσιν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ λείψῃ καὶ ὁ Μ. Ἀθανάσιος. Ὁ φλογερὸς αὐτὸς πρόμαχος τοῦ δόγματος ἐνθυμεῖται τὴν μεγάλην ὑπόσχεσιν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν πιστόν: «Ἐλευσόμεθα (ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ), καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν». «Ἐνθα γὰρ τὸ φῶς, ἐκεῖ καὶ τὸ ἀπαύγασμα, καὶ ἐνθα τὸ ἀπαύγασμα, ἐκεῖ καὶ ἡ τοῦτου ἐνέργεια καὶ αὐγοειδῆς χάρις. Καὶ τοῦτο πάλιν διδάσκων ὁ Παῦλος ἔγραψεν αὐθις Κορινθίους ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐπιστολῇ λέγων: «Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶη μετὰ πάντων ἡμῶν». Ἡ γὰρ διδομένη χάρις καὶ δωρεὰ ἐν Τριάδι δίδεται παρὰ Πατρὸς δι' Υἱοῦ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. Ὡσπερ γὰρ ἐκ Πατρὸς δι' Υἱοῦ ἐστὶν ἡ διδομένη χάρις, οὕτως οὐκ ἂν γένοιτο κοινωνία τῆς δόσεως τῆς ἐν ἡμῖν, εἰ μὴ ἐν Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ. Τοῦτου γὰρ μετέχοντες, ἔχομεν τὴν ἀγάπην τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ τὴν χάριν καὶ αὐτοῦ τοῦ Πνεύματος τὴν κοινωνίαν» (§ 44).

Τὸ σχετικὸν κεφάλαιον κλείει μὲ μίαν πολλὴ ἐνδιαφέρουσαν γνώμην τοῦ Ἁγίου Ἀναστασίου, ὁ ὁποῖος τονίζει τὴν ἄλλην σπουδαίαν πλευρὰν τοῦ θέματος, ὅτι καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι κατοικητήριον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. «Τοὺς γὰρ πεπιστευκότας ναοὺς Θεοῦ προσηγόρευσεν, ἔνοικον ἐσχηκότας τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος». Καὶ παραθέτει τὰ δύο σχετικὰ χωρία τοῦ Παύλου: «Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν;» «Οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ἡμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου Πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ;» (§ 45).

Μὲ τὴν τὴν κατηγορηματικότητα ἡ Σύνοδος τοῦ 1351, χρησιμοποιοῦσα ἐντατικῶς τὴν Γραφὴν καὶ τοὺς Πατέρας, τονίζει τὴν μεγάλην αὐτὴν ἀλήθειαν. Ὁ ἄνθρωπος, δηλαδὴ, δὲν καλεῖται εἰς μίαν ἀπλὴν ἠθικὴν βελτίωσιν, εἰς μίαν ξηρὰν τήρησιν ἐντολῶν, ἀλλὰ μετέχει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ζωοποιεῖται ἀπὸ τὴν ὑπερφυσικὴν χάριν του καὶ οὕτω πῶς μεταμορφοῦται ἐν Χριστῷ, ζῆ τὴν θείαν ζωὴν.

Γ' ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Ἡ τρίτη πλευρὰ τοῦ θέματος τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, μὲ τὴν ὁποῖαν ἠσχολήθησαν αἱ Σύνοδοι τοῦ 14ου αἰῶνος, εἶναι ἡ σημασία τῆς προσευχῆς. Ἐπειδὴ ὁ ἀντίπαλος τῶν Ὀρθοδόξων Βαρλαάμ ὁ Καλαβρὸς κατηγοροῦσε τὴν προσευχὴν τῶν ἡσυχαστῶν καὶ ἐν γένει τῶν εὐσεβῶν «Κύριε Ἰησοῦ

Χριστέ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με», διὰ τοῦτο ἡ Σύνοδος τοῦ 1341 ἀπαντᾷ μὲ τὰ ἐξῆς λόγια τοῦ Ἰωάννου Χρυσοστόμου πρὸς μονάζοντας: «Σχολάσατε διὰ παντὸς καὶ παραμείνατε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ἕως οὗ οἰκτειρήσῃ ἡμᾶς· καὶ μηδὲν ἕτερον ζητήσητε ἢ μόνον ἔλεος παρὰ τοῦ Κυρίου τῆς δόξης. Ζητοῦντες δὲ ἔλεος ἐν ταπεινῇ καὶ ἐλεεινῇ καρδίᾳ ζητεῖτε, καὶ βοᾶτε ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας εἰ δυνατόν καὶ ὅλην τὴν νύκτα, τὸ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησον ἡμᾶς. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, βιάσασθε τὸν νοῦν ὑμῶν εἰς τοῦτο τὸ ἔργον ἕως θανάτου. Πολλῆς γὰρ βίας χρῆζει τὸ ἔργον τοῦτο, ὅτι στενὴ ἐστὶν ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ οἱ βιαζόμενοι εἰσέρχονται ἐν αὐτῇ. Βιαστῶν γὰρ ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μὴ χωρίζετε τὰς καρδίας ὑμῶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ προσμένετε καὶ φυλάττετε αὐτὴν μετὰ τῆς μνήμης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε, ἕως οὗ ἐμφυτευθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἔσω ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ μηδὲν ἕτερον ἐννοεῖτε ἢ ἵνα μεγαλυνοθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, τὸν κανόνα ταύτης τῆς προσευχῆς μηδέποτε καταπαύσητε ἢ καταφρονήσητε· ἀλλ' εἴτε ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε ὀδεύετε, εἴτε τι ποιεῖτε, ἀδιαλείπτως κράζετε: Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησον ἡμᾶς. Ἀδιαλείπτως γὰρ, φησὶν, ὁ θεῖος ἀπόστολος, προσεύχεσθε, χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμῶν» (§ 48).

Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὸν ὅτι μία σύνοδος ἀσχολεῖται μὲ ἓνα τόσον ἀνθρώπινον καὶ πνευματικὸν θέμα. Καὶ δὲν κάμνει λόγον ἀπλῶς περὶ τῆς προσευχῆς, ἀλλὰ περὶ μίᾳ δυναμικῆς καὶ δημιουργικῆς προσευχῆς, ἡ ὁποία κάμνει τὸ πλάσμα κοινωνὸν τοῦ Πλάστου. Τοῦτο φαίνεται καὶ εἰς τὴν συνέχειαν, ὅπου ἀναφέρεται ἡ γνώμη τοῦ μεγάλου πνευματικοῦ συγγραφέως Διαδόχου Φωτικῆς. Πρέπει, λέγει οὗτος, νὰ ἀποφράζωμεν ὅλας τὰς διεξόδους τοῦ νοῦ, διὰ νὰ δοθῶμεν ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὸ μέγα αὐτὸ ἔργον. «Δεῖ οὖν αὐτῷ δίδόναι τὸ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ εἰς ὀλόκληρον πραγματείαν τοῦ σκοποῦ. Οὐδεὶς γάρ, φησὶ, λέγει Κύριον Ἰησοῦν, εἰμὴ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ». Καὶ προσθέτει ὁ ἅγιος Διάδοχος τὰς οὐσιώδεις ὠφελείας ποῦ φέρει μία τοιαύτη ἐν ἐπιγνώσει προσευχή. Δίδει φῶς εἰς τὸν νοῦν, καταφλέγει τὸν ἐπιπολάζοντα ρύπον τῆς ψυχῆς, αὐξάνει τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ χαρίζει ἀνεκκλήτων χαρὰν. Ὅσον συχνότερον ἐπαναλαμβάνεται τὸ πολυπόθητον ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ, τόσον ἀνάπτει τὴν θερμὴν τῆς καρδίας. Διὰ τοῦτο ἔχουν δίκαιον οἱ ἀσκηταί, οἱ ὁποῖοι ἀσχολοῦνται μὲ τὸ θεῖον αὐτὸ μελέτημα, ὅταν λέγουν: «Μνήμη Ἰησοῦ κολληθήτω τῇ πνοῇ σου καὶ τότε εἴση ἡσυχίας ὠφέλειαν» (§ 49).

Καὶ τελειώνει τὸ κεφάλαιον αὐτὸ τοῦ συνοδικοῦ τόμου μὲ μίαν ὄραιότατην παραίνεσιν, γεμάτην πνεῦμα καὶ πνοῆν: «Ἐπειδὴ παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν Πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον, καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, μετ' ἐλπίδος ἐπικαλεσόμεθα τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ σωτηρίας ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπικλήσεως τευξόμεθα, κατὰ τὸ εἰρη-

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως¹ τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν², ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς ἄλλας μεγάλας δεσποτικὰς καὶ θεομητορικὰς ἑορτὰς αὐτῆς, εἶναι ἡ μόνη, ἡ ὁποία ἐστερημένη ἀποκλειστικῆς ἀναφορᾶς εἰς ἱερόν τι καὶ συγκεκριμένον πρόσωπον, ἔχει συγχρόνως τὴν ὁμοιότητα πρὸς ἐπέτειον ἑορτῆν καὶ οὐχὶ πρὸς πραγματικὸν ἐν διαρκείᾳ καὶ πνευματικῇ ἐνεργείᾳ γεγονός, ὡς εἶναι, ἐπὶ παραδείγματι, ἡ προσκύνησις τοῦ τιμίου Σταυροῦ τῆ Γ' Κυριακῆ τῶν Νηστειῶν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς. Ἐν τούτοις τὸ φρόνημα καὶ ἡ κοινὴ συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας ἀνήγαγε τὴν ἑορτὴν εἰς τὴν πρέπουσαν θέσιν καὶ οὕτως ἡ ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως, τῆ 14ῃ Σεπτεμβρίου, εἶναι οὐσιαστικῶς ἀνύψωσις τοῦ «ζωοποιῶ ἔθλον» εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν καὶ συνειδητοποιήσις τοῦ ἐπ' αὐτοῦ συντελεσθέντος, λυτρωτικοῦ δι' ὅλον τὸν κόσμον, γεγονότος. Καὶ εἶναι ὄντως βασικώτατον σημεῖον ἐκπομπῆς πολυμεροῦς πνευματικῆς δυναμικότητος, διὰ τὴν ζωὴν τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Σταυρός. Ἐξ ἐπόψεως δὲ θεολογικῆς τε καὶ ἐκκλησιολογικῆς, τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ τοῦ

Κυρίου ἔχει θεμελιώδεις δογματικὰς βάσεις, ἐρειδομένας ἐπὶ τοῦ ἀδιασείστου κύρους τῆς Ἁγίας Γραφῆς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀδιαμφισβητήτους προεκτάσεις στηριζομένας εἰς τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν καὶ διατηρούσας τὴν ἀδιάκοπον ἐπικαιρότητα ἐξ αἰτίας τῆς ἐντάξεώς των εἰς τὴν ἐνεργὸν λατρευτικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ὅθεν τὸ περιεχόμενον τοῦ παρόντος ἄρθρου, ὡς ὑπεδηλώθη ἤδη διὰ τοῦ τίτλου, εἶναι συμμετοχὴ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπικαιρότητα καὶ ἀπόπειρα πνευματικῆς οἰκοδομῆς διὰ τὸν συντάκτην καὶ διὰ τὸν ἀναγνώστην.

* * *

Εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν πολλαχοῦ γίνεται λόγος περὶ τοῦ Σταυροῦ. Εἰς τὴν *Παλαιὰν Διαθήκην* εἰδικώτερον ἀριθμοῦνται εἰς δέκα ἐξ³ ἢ καὶ πλείονας⁴, αἱ προτυπώσεις περὶ τοῦ Πάθους καὶ τοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὰς ὁποίας οἱ θεοὶ τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες ἀνεῦρον καὶ ἐσχολίασαν. Ὁ παράδεισος τῆς Ἐδέμ εἶναι ὁ χῶρος, ὅπου τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τὸ ξύλον τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ ἐσχετίσθησαν «μέ τὴν τροπὴν τῆς προ-

1. Εὐσεβίου, Εἰς βίον Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως Γ' καστ' - μ' καὶ Δ' - μ' γ', ΒΕΠ, ΚΔ' 155-159 καὶ 188-190.

2. Μπεκατώρου Γ., ἐν Ὁρθοξ. καὶ Ἡθικῇ Ἐγκυκλ., τ. 11, σ. 434.

3. Γρατσέα Γεωρ., ἐν Ὁρθοξ. καὶ Ἡθικῇ Ἐγκυκλ. τ. 11, σσ. 414-418.

4. Σάκκου Στεργίου, Ὁ Σταυρός εἰς τὴν Π. Διαθήκην, Ἀθῆναι 1969, σ. 14.

μένον ὑπὸ τοῦ προφήτου «καὶ ἔσται πᾶς, ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται». Καὶ ἐπειδήπερ οὐκ ἔστιν ὄνομα ἕτερον τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, καὶ «ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ πᾶν γόνυ κάμψει ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων» μακάριος ὁ διὰ τῆς διηνεκοῦς μελέτης τοῦ πολυμνήτου τούτου ὀνόματος ἔνοικον ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὸν Θεόν. «Εἰς αἰῶνα γάρ, φησὶν, ἀγαλλιάσονται καὶ κατασκηνώσει ἐν αὐτοῖς καὶ καυχῆσονται ἐν σοὶ οἱ ἀγαπῶντες τὸ ὄνομά σου. Πῶς δ' οὐκ ἂν γένοιτο. Πνεύματος ἁγίου πλήρης ὁ τὸ θεῖον τοῦτο καὶ ὑπερδεδοξασμένον ὄνομα κατέχει ἐν τῇ καρδίᾳ σπεύδων ἡμέρας καὶ νυκτός, τοῦ Κυρίου ἐν Εὐαγγελίοις λέγοντος, ὅτι δώσει Πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτός;» (§ 50).

* * *

Μὲ τὸ μήνυμα αὐτὸ τῆς ἐλπίδος τελειώνει ἡ Σύνοδος τοῦ 1341, ἕνα αἰῶνα πρὶν ὁ ἀνατολικὸς χείμαρος κατακλείσῃ τὴν Βασιλεύσαν. Μὲ τὰ τρία κεφάλαια ποῦ ἐξήτασε, τόσον αὐτῆ, ὅσον καὶ ἐπομένη Σύνοδος, ἐθεμελίωσεν ἕνα βαθὺν χριστοκεντρικὸν ἀνθρωπισμὸν καὶ συγχρόνως μίαν ὑγιᾶ πνευματικότητα. Αἱ δύο αὐταὶ Σύνοδοι, ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν

πνοὴν τοῦ Γρηγορίου Παλαμᾶ, συνετέλεσαν εἰς μίαν ἐσωτερικὴν ἀναγέννησιν τῆς βυζαντινῆς Ἐκκλησίας. Πράγματι, ὁ ἡσυχασμὸς θεωρεῖται σήμερον ἀπὸ τοὺς ἱστορικοὺς ὡς ἕνα κίνημα ἀναγεννητικὸν τῆς Ἐκκλησίας χάρις εἰς τὰς σχετικὰς προσπαθείας τοῦ Παλαμᾶ, διὰ τὴν συχνὴν θεῖαν κοινωνίαν, τὸ ἀνελλιπὲς κήρυγμα καὶ τὴν συστηματικὴν μελέτην τῆς Ἁγίας Γραφῆς.² Αἱ δύο Σύνοδοι, ἐνῶ συνήλθον κυρίως διὰ τὴν ἀποφανθῆναι κατὰ τῶν βαρλααμιτῶν, ταυτοχρόνως ἔδωσαν νέους χυμούς εἰς τὴν ὀρθόδοξον σκέψιν, ἠνοιξαν τὴν προοπτικὴν τῆς θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς κοινωνίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ οὕτω πᾶς ἔδωσαν εἰς τὸν ὀρθόδοξον χριστιανισμὸν τὴν ὄψιν διὰ τὴν ἐπιβίωσιν ἐν μέσῳ τῶν ρευμάτων τοῦ λατινισμοῦ καὶ τοῦ ἰσλαμισμοῦ. Τὸ Βυζάντιον, γονιμοποιῶν διὰ τῶν δύο αὐτῶν Συνόδων τὴν πλουσίαν περὶ ἀνθρώπου ἐμπειρίαν τῶν μεγάλων Πατέρων,³ ἔδιδε τοιοῦτοτρόπως μίαν τελευταίαν μαρτυρίαν καὶ μίαν ὑστάτην παρακαταθήκην.

Ἄρχιμ. ΗΛΙΑΣ ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

2. Olivier Clement, Byzance et le Christianisme, Paris 1964, σ. 19 ἔξ.

3. Ἡλ. Μαστρογιαννοπούλου, Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ Ἄνθρωπος, Ἀθῆναι 1965.

αιρέσεως τῶν προπατόρων μας»⁵. Τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, τὸ ὁποῖον δὲν ἐγεύθησαν τότε οἱ ἄνθρωποι, εἶναι ὁ μυστικός τύπος τοῦ Σταυροῦ, τοῦ νέου «ζωοροῦ ξύλου», τοῦ «ζωοποιού» καὶ «ζωοφόρου», ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἡ θυσία τοῦ νέου Ἀδάμ, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὑπῆρξεν ἡ πρᾶξις τῆς ἐξαγορᾶς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐκ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ αἰωνίου θανάτου.

Ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐστερήθησαν ἀπολέσαντες τὸν παράδεισον τῆς Ἐδέμ, τὸ ἀπολαμβάνουν ἐντὸς τοῦ νέου παραδείσου τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποῖαν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ «περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος»⁷ ὁ Χριστός. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ παράδεισος, ὁ Σταυρὸς τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, ἡ ἀναίμακτος θυσία οἱ καρποὶ αὐτοῦ⁸. Ὁλόκληρος ἡ Ἐκκλησία, ἐπὶ αἰῶνας, χαράσσει διὰ τῶν χειρῶν τῶν προσευχομένων μελῶν τῆς τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, τὴν προτύπωσιν τοῦ ὁποῖου ἡ ἴδια διεΐδεν εἰς τὸν τρόπον τῆς εὐλογίας τῶν υἰῶν τοῦ Ἰωσήφ ὑπὸ τοῦ Ἰακώβ⁹, ἔνθα ὁ εὐλογούμενος νεώτερος Ἐφραὶμ προεικονίζει τὸν νέον ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου.

Τὸ ξύλον, διὰ τοῦ ὁποῖου ὁ Μωϋσῆς μετέτρεψεν εἰς γλυκὰ καὶ πόσιμα τὰ πικρὰ ὕδατα τῆς πηγῆς Μερρὰ εἰς τὴν ἔρημον Σούρ¹⁰, ἡ ράβδος τοῦ διὰ τῆς ὁποίας ἐπήγασεν ὕδωρ ἐκ πέτρας¹¹, ἡ βλαστήσασα ράβδος¹², ὁ χάλκινος ὄφιν¹³ καὶ πλεῖστα ἄλλα σημεῖα καὶ προφητικαὶ ρῆσεις εἰς τοὺς Προφήτας καὶ εἰς τοὺς Ψαλμοὺς εἶναι συγκλονιστικαὶ προτυπώσεις τοῦ Σταυροῦ, αἱ ὁποῖαι «ἐπληρώθησαν» εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ δὴ καὶ εἰς τὰς φάσεις τοῦ μαρτυρίου τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ἰσχύουν μυστικῶς σήμερον εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς τὸν διάλογον τοῦ Κυρίου μετὰ τοῦ Νικοδήμου¹⁴ ἀνακαλύπτουμεν τὸ σημεῖον ἀρρήκτου σχέσεως μεταξύ Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης εἰς ὃ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ. Μετὰ τὴν κατηγορηματικὴν δήλωσιν Του πρὸς τὸν Νικόδημον, «ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὁ οἶδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὁ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε»¹⁵, ὁ Κύριος εἶπεν εἰς τὸν συνομιλητὴν Του· Καὶ διὰ νὰ σοῦ ἀποκαλύψω καὶ ἄλλην ἄγνωστον καὶ ψυχοσωτήριον ἀλήθειαν, σοῦ λέγω· Ὅπως ἄλλοτε ὁ Μωϋσῆς ἐκρέμασεν ὑψηλὰ τὸν χάλκινον ὄφιν, διὰ νὰ σώζωνται δι' αὐτοῦ οἱ Ἰσραηλίται ἀπὸ τὰ θανατηφόρα δαγκώματα τῶν ὄφειν τῆς ἐρήμου, οὕτω, κατὰ τὸ μυστηριώδες σχέδιον τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ κρεμασθῇ ὑψηλὰ — ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ —

ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, προσλαμβάνων τὸ ὁμοίωμα τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ μὴ ἔχων καμμίαν πραγματικὴν σχέσιν πρὸς αὐτήν. Καὶ θὰ ὑψωθῇ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, διὰ νὰ μὴ χαθῇ εἰς τὸν αἰώνιον θάνατον οὐδεὶς ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι πιστεύουν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ νὰ ἔχη ζωὴν αἰώνιον¹. Τούτους τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου θὰ ἐνεθυμοῦντο ἀργότερον οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι, ὅτε πλέον ἰσχυροὶ ὄντες διὰ τοῦ ὀπλισμοῦ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὡς ὁ πρῶτος πυρὴν τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας, εἶχον τοποθετήσῃ ὡς εἰς ἐγγάρακτον πλάκα ἐπὶ τῆς καρδίας των τὸ σημεῖον τοῦ «ζωοποιού ξύλου».

Ὁ θεὸς Ἀπόστολος Παῦλος μὴ ἰδὼν, ὡς οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι, τὸ μαρτύριον καὶ τὸ σημεῖον τῆς κατασχύνης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔχων ὁμως ἐξ ἀποκαλύψεως καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐν ἀδιαμφισβητήτῳ πληρότητι τὴν ἐπίγνωσιν καὶ συναίσθησιν τῆς μυστηριακῆς θεμελιώσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ Τιμίου Αἵματος τὸ ὁποῖον ἔρρευσεν ἐκ τοῦ Σταυροῦ, ὅταν ὁμιλῇ διὰ τὸν Σταυρὸν, ἔννοεῖ τὸ πάθος τοῦ Κυρίου, τὴν σταύρωσιν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ¹⁷. Τὸν Ἐσταυρωμένον Χριστὸν θέτει πάντοτε ὡς βάσιν τοῦ κηρύγματός του καὶ εἰς τὸν Σταυρὸν καυχᾶται ὁ μέγας Ἀπόστολος. Εὐρισκόμενος εἰς τὰς κατὰ τόπους Ἐκκλησίας ἢ γράφων πρὸς τὰ μέλη αὐτῶν δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ γνωρίζῃ ἄλλο τι μεταξὺ αὐτῶν, «εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τούτον ἑσταυρωμένον»¹⁸. Καὶ εἰς τὴν ἀρνητικὴν διάθεσιν τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ νὰ δεχθοῦν τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, διότι ἐζήτουν ἀντιστοιχῶς ὑπερφυσικὰ σημεῖα καὶ φιλοσοφικοὺς συλλογισμοὺς διὰ νὰ πιστεύσουν, ὁ θεὸς Παῦλος ἀντέτασεν ἐν μεγαλοπρεπεῖ παρρησίᾳ τὸ κήρυγμα τοῦ Σταυροῦ· «ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἑσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἑλλήσι δὲ μωρίαν»¹⁹.

Τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ, ὡς κήρυγμα σωτηρίας ἐν μέσῳ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι δὲν τὸ ἀπεδέχθησαν εἰσέτι, προηγείται τῆς εισόδου τούτων εἰς τὸ μυστήριον τοῦ βαπτίσματος καὶ ἐπομένως καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μυστήρια, καὶ εἰς τὴν διακονίαν ταύτην ἐπιθυμεῖ νὰ εὐρίσκη ἑαυτὸν ὁ Ἀπόστολος, διότι καθὼς οὗτος ὁμολογεῖ «οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' ἐδαγγελλίεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ»²⁰. Ὁ Σταυρὸς εἶναι τὸ σημεῖον τῆς πίστεως, εἶναι τὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι καύχησις καὶ δόξα, δύναμις καὶ ὄπλον κατὰ τοῦ κόσμου· τοῦτο ἐξαγγέλλει ὁ θεὸς Παῦλος· «Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἔμοι κόσμος ἑσταύρωται κἀγὼ τῷ κόσμῳ»²¹.

5. Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 15.

6. Γεν. β', 9. γ', 22-24.

7. Πράξ. κ, 28.

8. Σάκκου Στεργ. ἐνθ' ἄνωτ. σ. 19.

9. Γεν. μη', 13-20.

10. Ἐξὸδ. ιε', 22-27.

11. Ἐξὸδ. ιζ', 1-7.

12. Ἀριθ. ιζ', 16-27.

13. Ἀριθ. κα', 8-9.

14. Ἰωάννου γ', 1-21.

15. Ἰωάννου γ', 11.

16. Τρεμπέλα Παν., Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην, σσ. 114-115.

17. Μητροπολίτου Κοζάνης Διονυσίου, Οἰκοδομὴ 1962-63, τ. 21.

18. Α' Κορ. β', 2.

19. Α' Κορ. α', 23.

20. Α' Κορ. α', 17.

21. Γαλάτ. στ', 14.

Ἐκκλησία ἢ περὶ τοῦ Σταυροῦ θεολογικὴ διδασκαλία τοῦ Ἀπ. Παύλου εἶναι ἐν ἀπλῇ διατυπώσει ἀφ' ἑνὸς μὲν δύο ἰσοδύναμοι²² φράσεις· ὁ Χριστὸς Ἐσταυρωμένος εἶναι ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου καὶ ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου εἶναι ὁ Χριστὸς Ἐσταυρωμένος· ἀφ' ἑτέρου ἡ διδασκαλία αὕτη εἶναι ἀρτία, εὐκρινής καὶ ἀποκαλυπτικὴ, καλύπτουσα χώρον μὲ περίμετρον καὶ διάμετρον ἐκκλησιολογικὴν. Κατὰ πόσον τοῦτο εἶναι ἀληθές, ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν ἔλαβεν εἰς τὴν λατρευτικὴν ζωὴν²³ τῆς Ἐκκλησίας ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου.

* * *

Ὅταν εἰς τὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας, ὡς καὶ πάσης ἄλλης ἱερᾶς Ἀκολουθίας, ὁ λειτουργὸς ἱερεὺς τελῇ τὴν ἀπόλυσιν, μετὰ τὸ ὄνομα τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, μνημονεύει τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν Σταυρόν. Ἐπικαλεῖται ἐξ ὀνόματος τῶν ἐκκλησιαζομένων τὸ ἔλεος καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ Χριστοῦ («*δυναμίει τοῦ τιμίον καὶ ζωοποιού Σταυροῦ*»). Ὅπως ὅλα τὰ γεγονότα τοῦ μυστηρίου τῆς θείας οικονομίας, οὕτω καὶ ὁ Σταυρὸς προσκυνεῖται, καθὼς ψάλλει ἡ Ἐκκλησία («*τὸν Σταυρόν σου προσκυνούμεν, Δέσποτα...*»). Ἡ ἔννοια καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ ψαλμοῦ τούτου εἶναι ὁμοίον μὲ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ψάλλομεν τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν («*προσκυνούμεν σου τὰ Πάθη, Χριστέ...*»). Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ὕμνου τούτου διευτώθη προσφυῶς ἡ γνώμη, ὅτι ἡ προσκύνησις αὕτη δὲν εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν τιμητικὴν προσκύνησιν τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ἀλλ' εἶναι λατρευτικὴ προσκύνησις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τοῦ Χριστοῦ, οὐχὶ ἀπλῶς εἰκονιζομένης, ἀλλὰ προσηλωμένης εἰς τὸν Σταυρόν. Ἐκ τῆς ἀληθείας δὲ ὅτι ὁ Ἐσταυρωμένος δὲν εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλὰ ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης, ὡς τὸν ἀνακηρύσσει ἡ θεολογοῦσα Βυζαντινὴ ἀγιογραφία, ὁ Σταυρὸς δὲν εἶναι πλέον τὸ ξύλον τῆς κατασχύνης καὶ τῆς κατάρτας, ἀλλ' ὁ θρόνος τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ θύρα τῆς ἐνδόξου Ἀναστάσεώς Του.

Ὅταν ἀντικρύζωμεν τὸν Σταυρόν κεχωρισμένον ἀπὸ τοῦ προσώπου τοῦ Λυτρωτοῦ Κυρίου, ὡς συμβαίνει μετὰ τὴν Ἀποκαθήλωσιν τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, καὶ τότε τὸ ἱερὸν ξύλον παντὸς ἱεροῦ Ναοῦ, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι εἰκονίζει τὸ («*πρωτότυπον*») ξύλον, εἶναι τὸ ὄργανον τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων («*ἐν τῷ Σταυρῷ γὰρ ἔσωσε Χριστὸς τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων*»), ψάλλει ἡ Ἐκκλησία, καὶ καθ' ἑκάστην Κυριακὴν ὁμολογοῦμεν ὅτι («*ἰδοὺ γὰρ ἦλθε διὰ τοῦ Σταυροῦ χαρὰ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ*»). Ἀδιαμφισβήτητος εἶναι ἐπομένως ἡ τιμητικὴ προσκύνησις τοῦ Σταυροῦ («*ὡς ἱεροῦ ξύλου, ὡς ξύλου ἐδολογημένου*») χάριν τοῦ («*ἐν αὐτῷ προσπαγέντος*»). Διὰ τοῦτο ψάλλει ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸ ἀ' κάθισμα τοῦ ὄρθρου τῆς 14ης Σεπτεμβρίου·

*Τοῦ Σταυροῦ σου τὸ ξύλον
προσκυνούμεν Φιλάνθρωπε,
ὅτι ἐν αὐτῷ προσηλώθης
ἡ ζωὴ τῶν ἀπάντων.
Παράδειςον ἠνέωξας Σωτήρ,
τῷ πίστει προσελθόντι σοι Ληστῆ·
καὶ τρυφῆς κατηξιώθη,
ὁμολογῶν σοι, Μνήστητί μου, Κύριε.
Δέξαι ὡσπερ ἐκεῖνον καὶ ἡμᾶς,
κραυγάζοντας· ἡμάρτομεν,
πάντες τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου,
μὴ ὑπερίδης ἡμᾶς.*

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ εἰς τὸ β' ἰδιόμελον μετὰ τὸν Ν' Ψαλμόν, ὁ ἄγνωστος ὕμνογράφος χρησιμοποιοῖ ἰδιαίτερας προσαγορεύσεις διὰ τὸν Σταυρόν·

*Σταυρὸ Χριστοῦ,
Χριστιανῶν ἡ ἐλπίς,
πεπλανημένων ὁδηγέ,
χειμαζομένων λιμῆν,
ἐν πολέμοις νίκος,
οἰκουμένης ἀσφάλεια,
ἀσθενούντων ἰατρὸς,
νεκρῶν ἡ ἀνάστασις,
ἐλέησον ἡμᾶς.*

«*Σταυρῷ πεπορθῶς, ὕμνον ἐξερεύγομαι*», εἶναι ἡ ἀκροστιχὶς τοῦ κανόνος τοῦ ὕμνογράφου Κοσμᾶ εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Ὑψώσεως. Ὁ κανὼν εἶναι πλήρης ὑψηλῶν θεολογικῶν ἑννοιῶν, προεξάρχει δὲ ἰδιαίτερος ἡ προτύπωσις τοῦ Σταυροῦ εἰς τὰ γεγονότα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ ποιητὴς, παρακάμπτων τὴν ἐν προκειμένῳ πεζότητα τοῦ παλαιοδιαθητικοῦ κειμένου, προσδίδει ἐπιτυχῆς ποιητικὸν περίβλημα· οὕτως εἰς τὴν ε' ᾠδὴν τοῦ ὡς ἄνω κανόνος ψάλλομεν·

*Σὲ τὸ αἰδίμιον ξύλον,
ἐν ᾧ ἐτάθη Χριστός,
τὴν Ἐδέμ φυλάττουσα,
στρεφομένη ρομφαία,
Σταυρὸ ἠδέσθη·
τὸ φοικτὸν δὲ Χερουβεῖμ,
εἶξε τῷ σοι παγέντι Χριστῷ,
τῷ παρέχοντι,
τὴν εἰρήνην ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.*

Θριαμβευτικὸς εἶναι ὁ τόνος εἰς τὰ τροπάρια καὶ τὸ δοξαστικὸν τῶν αἰῶνων τῆς Ὑψώσεως, διὰ τῶν ὁποίων ὡς πιστοὶ αἰτούμεθα τὴν μέσφ τοῦ «*ζωηφόρον φωτοῦ*» σωτηρίαν μας.

*ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!
τὸ ζωηφόρον φωτόν, ὁ Σταυρὸς ὁ πανάγιος,
εἰς ὕψος αἰρόμενος, ἐμφανίζεται σήμερον
δοξολογοῦσι πάντα τὰ πέρατα
ἐκδειματοῦνται δαίμονες ἅπαντες·
ὦ οἶον δώρημα, τοῖς βροτοῖς κεχάρισται!
δι' οὗ Χριστέ, σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν,
ὡς ὁ μόνος εὐσπλαγχνος.*

22. Μητροπολίτου Κοζάνης Διονυσίου, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 2.

23. Ἐνισλείδου Χρ., Ὁ Σταυρὸς εἰς τὴν ἱστορίαν, τὴν πίστιν, τὴν λατρείαν. Ἀθήναι, 1953.

Εἰς τὰ λειτουργικὰ βιβλία τῆς Ἐκκλησίας μας ὑπάρχει πλῆθος σταυρωσίμων ὕμνων, τὸν κορμὸν δὲ τούτων κατέχουν οἱ δέκα ἕξ κανόνες τῆς Παρακλητικῆς, οἱ ὅποιοι εἶναι ἔργον Ἰωσήφ τοῦ Ὑμνογράφου. Εἰς τὸ Τριῦδιον ὡσαύτως, τὸ θεῖον Πάθος καὶ ὁ Σταυρός, ἐν κυριωτέρῳ συζεύξει, εἶναι τὸ προσφιλέστερον θέμα τῶν ποιητῶν Ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας, οἱ ὅποιοι αἰρονται εἰς ὑψηλὴν ποιητικῆς ἐμπνεύσεως, εἰς λατρευτικὰς ἐκδηλώσεις, εἰς θεολογικοὺς στοχασμοὺς καὶ εἰς ὁμολογίας ἀναξιότητος διὰ τὴν χάριν αὐτῶν καὶ τοῦ κόσμου θυσίαν τοῦ Σταυροῦ· τοῦτο εἶναι ἐμφανέστερον εἰς τοὺς ὕμνους τῆς Σταυροπροσκυνήσεως καὶ τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος· παράδειγμα τὸ τελευταῖον κάθισμα τοῦ ὄρθρου τῆ Κυριακῆ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως.

*Μεσοποιήσαντες, νῦν τὴν ἐγκράτειαν,
καὶ εἰς προσκύνησιν, Χριστέ μου,
φθάσαντες τοῦ ζωηφόρου σου Σταυροῦ,
προσπίπτοντες βοῶμέν σοι·
Μέγας εἰ Φιλάνθρωπε,
καὶ μεγάλα τὰ ἔργα σου,
ὅτι ἐφανέρωσας τὸν Σταυρὸν σου τὸν τίμιον·
ὄν φόβῳ προσκυνοῦντες κραυγάζομεν·
Δόξα τῇ ἄκρῳ εὐσπλαγγίᾳ σου.*

Ὁὗτω δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι ὁλόκληρος ἡ ὑμνογραφία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας ὑπηρετοῦσα εἰς τὴν ζωὴν τῆς λατρείας ἐκ μέρους τῶν πιστῶν πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, εἶναι κατάσπαρτος ἀπὸ τὴν ὀφειλομένην πρὸς τὸν τίμιον Σταυρὸν τιμὴν καὶ προσκύνησιν.

Πέραν ὅμως τῶν σταθερῶν καὶ γενικῶν τούτων στοιχείων περὶ τῆς λατρείας, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν εἰδικότερον καὶ ταῦτα. Ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ εἶναι διαρκὲς σημεῖον²⁴ καὶ σύμβολον δυνάμεως διὰ τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας²⁵. Καὶ ὡς σημεῖον καὶ ὡς σύμβολον δὲν εἶναι οὔτε ἀφηρημένη τις ἀναζήτησις ἢ ἀκαθόριστος πίστις ἢ ἀνεδαφικὴ θεώρησις, οὔτε πάλιν στατικόν τι ἀντικείμενον. Ὡς σημεῖον εἶναι συγκεκριμένος τύπος καλύπτων πᾶσαν τὴν Ἐκκλησίαν, δι' ἕκαστον δὲ τῶν μελῶν αὐτῆς εἶναι αὐτοπροαίρετος καὶ προσωπικὴ κίνησις τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ τοῦ μετώπου τῆς κεφαλῆς· γεγονός, ὅπερ σημαίνει ταυτόσημον ἐσωτερικὴν κίνησιν καὶ μετατροπὴν τῆς νοηματικῆς —συνειδη-

σιακῆς καταστάσεως τοῦ πιστοῦ ἀπὸ τῆς ἀπαθείας ἢ τῆς βιοτικῆς ἐνασχολήσεως εἰς τὴν ἔξαρσιν καὶ ἐκδήλωσιν τῆς πίστεως. Εἶναι ἔκφρασις χριστιανικοῦ βιώματος, εἶναι παρηρησία καὶ ὁμολογία τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ. Εἶναι κατ' αἴσθησιν ἀναφορὰ εἰς τὸν Ἐσταυρωμένον Ἰησοῦν. Εἶναι προλογικὴ πρᾶξις εἰς τὴν ὄραν τοῦ βηματισμοῦ πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, τῆς Θεοτόκου ἢ τῶν ἁγίων. Εἶναι συναγεριμὸς σώματος καὶ ψυχῆς εἰς ἱερὰν πρᾶξιν. Εἶναι ἐπίκλησις, εἶναι θαυμασμός, εἶναι θρίαμβος καὶ ἐνίοτε μυστηριακὴ ἀπορία.

Ὡς σύμβολον θεατὸν ὁ Σταυρὸς εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος τῶν ναῶν, φέρων τὸν Ἐσταυρωμένον Βασιλέα τῆς δόξης ἐν ζωγραφικῇ παραστάσει καὶ ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ οὐδέποτε ἀνάγλυφον. Ὁ Σταυρὸς δὲν παραμένει στατικὸς καὶ ἀμετακίνητος. Ἐκφέρεται ἐν μέσῳ τῶν πιστῶν εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῶν Παθῶν καὶ τοποθετεῖται εἰς τὸ κέντρον τοῦ Σολέα πρὸς προσκύνησιν μέχρι τῆς περιφορᾶς τοῦ Ἐπιταφίου. Κινεῖται ὡσαύτως ὁ Σταυρὸς τῆς εὐλογίας, ὡς λέγεται, ἐκ τῆς Ἁγίας Τραπέζης, διὰ νὰ εὐλογησῆ δι' αὐτοῦ τοὺς πιστοὺς ὁ λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου κατὰ τὴν θεῖαν Λειτουργίαν. Ἐκφέρεται ὁ Σταυρὸς καὶ προσκυνεῖται κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Σταυροπροσκυνήσεως, ἐκφέρεται καὶ ὑψοῦται κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ὑψώσεως τὴν 14ην Σεπτεμβρίου. Ἐχοντες συναίσθησιν τῆς δυνατότητος τῆς διαρκούς κινήσεως τοῦ Σταυροῦ καὶ πεποιθότες ἐπὶ τὴν δύναμιν τῆς παρουσίας αὐτοῦ οἱ πιστοί, ὅτε «δυνάμεις καὶ ἔχθροὶ ὑποχθόνιοι φρίττουσι» καὶ συντρίβονται, φέρουν τοῦτον μεθ' ἑαυτῶν ἐντὸς «φυλακτῶν» ἢ περὶ τὸν τράχηλόν των. Τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου διὰ χειρῶν τοῦ ἱερέως ἐπιθυμοῦν νὰ ἴδουν οἱ πιστοὶ νὰ εἰσέρχεται εἰς τὰς δικίας των κατὰ τὴν πρώτην εἰς αὐτὰς κατοίκησιν, εἰς τὴν πρώτην ἐκάστου μηνὸς καὶ ἰδιαίτερος κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Θεοφανείων. Κατὰ ταῦτα ἡ ζωὴ τοῦ Χριστιανοῦ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας νοεῖται ὁπωσδήποτε ἐν ἀπολύτῳ πνευματικῇ σχέσει μετὰ τοῦ Σταυροῦ, ὅστις εἶναι τὸ «στήριγμα τῶν πιστῶν», «ὁ φύλαξ τῆς οἰκουμένης» καὶ «ἡ ὡραιότης τῆς Ἐκκλησίας».

*
*
*

«Σταυροῦ πανήγυριον ἄγομεν, καὶ τὸ τῆς Ἐκκλησίας ἅπαν καταστράπτεται πλήρωμα» οὕτως ἄρχεται τοῦ λόγου τοῦ «εἰς τὴν Ὑψωσιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ» ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Κρήτης²⁶, διὰ νὰ δηλώσῃ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν ἄμεσον σχέσιν Σταυροῦ καὶ Ἐκκλησίας. Εἰς τὴν ἀπέραντον παραγωγὴν κειμένων τῶν Πατέρων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀνευρίσκομεν πλῆθος λόγων, οἱ ὅποιοι εἰδικῶς συνεγράφησαν καὶ ἐξεφωνήθησαν εἰς ἡμέρας καθ' ἃς ἐτιμᾶτο ὁ Σταυρὸς ἢ τὸ θεῖον Πάθος. Εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον ἀποδίδονται δέκα τέσσαρες λόγοι, ἐκ τῶν ὁποίων αὐθεν-

24. Πρβλ. Σιάτου Μ., Ὁ Σταυρὸς ὡς σφραγὶς τῶν Χριστιανῶν, Θεσσαλονίκη, 1951.

25. Περὶ τῶν σχημάτων καὶ τῶν χρονολογιῶν τοῦ Σταυροῦ Ἰδὲ, Marucchi, ἐν Dictionnaire de la Bible, Paris, 1827 καὶ Ἱερωνύμου Κοτσάνη, Τὰ χρονολογικὰ ζητήματα τοῦ Σταυροῦ καὶ τῶν μονογραμμάτων, Ἀθήναι 1939. Ἐκ τῶν ξένων περὶ Σταυροῦ μελετῶν μνημονεύεται ὡσαύτως: Daniélou, La charrie symbole de la Croix ἐν Rech. de Sc. Religieuses, 42, 1954 σ. 193-203. Doignon L., Le Salut par le fer et le bois chez Irénée, Rech. de Sc. Rel. 43, 1955 σ. 535-545. Sulzberger M., Le Symbole de la Croix et les monogrammes de Jésus chez les premiers chrétiens, ἐν Byzantion, 2 (1925) σσ. 337-448.

26. PG. 97, 1017-1045.

τικοί θεωροῦνται μόνον τέσσαρες²⁷. Ἐκ τῶν λοιπῶν Πατέρων καὶ ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων ἀναφέρομεν τὸν Εὐσέβιον Καισαρείας²⁸, τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον²⁹, τὸν Κύριλλον Ἱεροσολύμων³⁰, τὸν Σωφρόνιον Ἱεροσολύμων³¹, τὸν Γερμανὸν Κωνσταντινουπόλεως³², τὸν Θεόδωρον Στουδίτην³³, τὸν Ἰωάννην Ξιφιλίνον³⁴, τὸν Θεοφάνη Κεραμέα³⁵ καὶ τὸν Γρηγόριον Παλαμᾶν³⁶.

Τὸ περιεχόμενον τῶν πατερικῶν τούτων κειμένων εἶναι συνήθως θεολογικόν, θριαμβευτικὸν καὶ προτρεπτικὸν διὰ τοὺς πιστοὺς. Συνδέουν πάντοτε οἱ Πατέρες τὰ γεγονότα τῆς Καινῆς μετὰ τῶν προτυπώσεων καὶ προφητειῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ θεολογοῦν εὐστόχως. Θεῶνται τὸ μυστήριον τῆς σταυρώσεως καὶ ἐκποῦν εἰς διθυράμβους διὰ τὴν ἥτταν τοῦ διαβόλου. Δοξολογοῦν τὸν Θεὸν διὰ τὸ μέγα κέρδος τοῦ Παραδείσου. Ἐνισχύουν τοὺς πιστοὺς καὶ τοὺς προτρέπουν εἰς τὴν ἄσκησιν βίου ἀρετῆς καὶ ἀγιότητος: Οὕτω (τὰ συμβεβηκότα ἐπὶ τῷ τιμίῳ Σταυρῷ οἱ προφήται φασί)³⁷ ὁ δὲ Κύριος «ὁ εἰς ὕψος ἀναβὰς τὸ τοῦ Σταυροῦ, καὶ αἰχμαλωτεύσας αἰχμαλωσίαν, τὰς αἰχμαλωτισθείσας ψυχὰς παρὰ τοῦ διαβόλου ἀντιχμαλωτέυσεν»³⁸. Διὰ τοῦτο (δόξα γὰρ καὶ τιμὴ τοῦ Χριστοῦ Σταυροῦ· ἐπειδὴ μωρία ἀγαθὰ διὰ τοῦ Σταυροῦ ἐγένετο· ὅτι θάνατος κατεπάτηται καὶ κατάρα ἐξωστράκιται, ὁ ἄδης ἐσκύλευται, ἡ ἁμαρτία ἠφάνισται, ἡ παράβασις κατήργηται, ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων τῆς δουλείας τῶν παθῶν ἠλευθέρωται, διάβολος ἐδεσμεύθη, σωτηρία ἐφντεύθη, ἀνάστασις ἐγνωρίσθη... τὸ δὲ θαυμαστότερον, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι καὶ παλαιοὶ προφῆται ἐβαπτίσθησαν)³⁹.

Τὸ κήρυγμα τοῦ Σταυροῦ εἶναι νίκη καὶ θρίαμβος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, διότι «Σταυρὸς κηρύττεται, καὶ πίστις ἢ εἰς Θεὸν ὁμολογεῖται, καὶ ἡ ἀλήθεια εἰς ἅπασαν τὴν οἰκουμένην πολιτεύεται. Σταυρὸς κηρύττεται καὶ μάρτυρες ἀναδείκνυνται, καὶ ἡ εἰς Χριστὸν ὁμολογία κρατύνεται. Σταυρὸς κηρύττεται, καὶ ἡ Ἀνάστασις ἀναδείκνυνται, καὶ ἡ ζωὴ πεφανέρωται, καὶ ἡ τῶν οὐρανῶν Βασιλεία καταπιστεύεται, καὶ οἱ ἄπιστοι τῷ Σταυρῷ πιστεύουσι, καὶ σωτηρίας τυγχάνουσιν οἱ τὸν Σταυρὸν κατὰ τῆς ζωῆς ἐπινοήσαντες»⁴⁰.

Ὅσον καὶ ἂν φαίνεται σκάνδαλον ὁ Σταυρὸς, ἐν τούτοις εἶναι νέα δημιουργία, διότι «ὡσπερ οὖν διὰ πηλοῦ τὸν τυφλὸν ἐθεράπευσεν ὁ Κύριος

οὕτω καὶ τὴν οἰκουμένην διὰ Σταυροῦ προσηγάγετο... Καὶ γὰρ σκανδάλου πρᾶγμα ὁ Σταυρὸς εἶναι δοκεῖ, ἀλλ' ὁμως οὐ μόνον οὐ σκανδαλίζει, ἀλλὰ καὶ ἐφέλλεται. Ταῦτ' οὖν ἅπαντα ἐννοήσας ὁ Παῦλος καὶ ἐκπλαγεὶς, ἔλεγεν, ὅτι (τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν)⁴¹.

Ὁ Σταυρὸς εἶναι τὸ θυσιαστήριον, ἀλλ' ὅπως ὅποτε ὁ ἐπ' αὐτοῦ θυσιασθεὶς εἶναι πλεόν καὶ μείζων τούτου: «Θυσιαστήριόν ἐστὶν ὁ Σταυρὸς. Ἐν αὐτῷ γὰρ ἐτίθη ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου καὶ τῆ θεοῦποστάτω σαρκὶ καὶ τῷ θεοορότῳ αἵματι ὀλοτελῶς καθηγιασται. Πλεόν γὰρ ἐνταῦθα τὸ δῶρον τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ὑπὸ τοῦ δώρου τὸ θυσιαστήριον καθαγιάζεται. Μείζων γὰρ ἐνταῦθα τὸ δῶρον τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ὑπὸ τοῦ δώρου τὸ θυσιαστήριον καθαγιάζεται... Κλίση ἐστὶ δεσποτικὴ ὁ Σταυρὸς, ἦν οὐχὶ δάκρυσι, κατὰ τὸν Δαυὶδ, ἀλλ' αἵμασιν ἔλουσεν ὁ ἐκ Δαυὶδ τὸ κατὰ σάρκα Χριστός»⁴². Διὰ ταῦτα ὁ θρίαμβος οὗτος τοῦ Χριστοῦ εἶναι μέσον καταλλαγῆς τῶν πιστῶν μετὰ τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ, ὁ δὲ Σταυρὸς καθίσταται «Χριστιανῶν ἐλπίς, ἀπεγνωσμένων σωτήρ, χειμαζομένων λιμῆν, ἀσθενούντων ἰατρός, παθῶν ἐλατήρ, ὑγείας δοτήρ, νενεκρωμένων ζωὴ, εὐσεβείας πρόγραμμα, φίμωτρον... Σταυρὸς κλίμαξ εἰς οὐρανὸν ἀνάγουσα, ὁδὸς πρὸς ἀρετὴν ὀδηγοῦσα, ζωῆς πρόξενος, θανάτου λύσις, φθορᾶς ἀλλοτριώσις, πρὸς σεβαστήριον, πρὸς Θεὸν παρηγία, κλεῖς οὐρανῶν Βασιλείας»⁴³.

Οἱ λόγοι τῶν Πατέρων εἰς τὸν τίμιον Σταυρὸν εἶναι οἱ λόγοι τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας πρὸς αὐτόν· οἱ πιστοὶ καλοῦνται νὰ συμμετάσχουν πανηγυρικῶς εἰς τὰς πρὸς τὸν Σταυρὸν ἐκκλησιαστικὰς τιμὰς: «Κινήσωμεν, ἀγαπητοί, σήμερον ὡς κινῶσαν τὰ χεῖλη. («Ἀναλάβωμεν ψαλτήριον καὶ κιθάραν»). Ἄσωμεν τὰ τῆς ὑψώσεως ἔνδοξα. Δειξώμεν ποσαχοῦ τῆς Γραφῆς τὸ τῆς ὑψώσεως ἀναφαίνεται σχῆμα, εἴ πως ἐντεῦθεν, καὶ τοῦ Σταυροῦ τὴν ὑψώσιν μάθωμεν, μεγάλην οὖσαν καὶ ὑπερκόσμου, καὶ τὴν τούτου εὐρεσιν μὴ μάτην ἐν ταῖς ἀνά πάσαν τὴν γῆν Ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ τελουμένην»⁴⁴. Ὁ θρίαμβος τοῦ σταυρωθέντος Χριστοῦ ἀντανακλάται διὰ τοῦ Σταυροῦ εἰς ἅπασαν τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία λαμπρυνομένη χαίρεται ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ ὑψουμένου ξύλου: «Εἰκότως οὖν ἡ Ἐκκλησία τῷ Σταυρῷ τοῦ Κυρίου συγχαίρουσα, τὸν ἐαντῆς χιτῶνα στολίζει, καὶ τὸ νυμφικὸν ἐκκαλύπτουσα κάλλος, ἀποσεμνύνει τῆς ἡμέρας τὸ πρόσωπον. Εἰκότως καὶ ὁ πολὺς οὗτος λαὸς συνεγγίγεται σήμερον, ἵνα καὶ τὸν Σταυρὸν φανερωθέντα θεάσῃται σήμερον, καὶ τὸν Χριστὸν ἐν αὐτῷ συνγνωμένον προσκυνήσῃ θεώμενος. Ἐφανερῶθη γὰρ, ἵνα ὑψωθῇ· ὑψοῦται δέ, ἵνα φανερωθῇ. Τίς; Ὁ πρὸ μικροῦ μὲν ἐν τόπῳ κρανίου κρυπτόμενος,

27. PG. 49, 393-398, 399-418, v. 50, 811-820, v 52, 835-844, v. 56, 499-516, v. 675-689. v. 61, 29-40, 793-802 v. 62, 747-754, v. 63, 849-854.

28. PG. 20, 944-948.

29. PG. 28, 185-249, 1048-1053, 1053-1061.

30. PG. 33, 1165-1176.

31. PG. 87e 3301-3316.

32. PG. v. 98, 221-244, v. 140, 621-657.

33. PG. 99, 697-700.

34. PG. 120, 1260-1288.

35. PG. 132, 173-605.

36. PG. 151, 124-146.

37. Μεγάλου Ἀθανασίου, BEΠ, 32 σ. 212, 27.

38. Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 160,30.

39. Ἐνθ' ἄνωτ., 35, σ. 73, 78.

40. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Ρῤ, 59, 686.

41. Ἐνθ' ἄνωτ. PG. 61,34.

42. Γερμανοῦ Κωνσταντινουπόλεως, PG. 140,639.

43. Ἀνδρέου Κρήτης, ἔνθ' ἄνωτ. 1020.

44. Ἐνθ' ἄνωτ. 1036.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Α'

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αριθμ. { Πρωτ. 4652
Διεκπ. 1991 } Ἀθήνησι, 26 / 8 / 1969

Πρὸς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀγγέλλουσα ὑμῖν τὴν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 158 τ. Α' καὶ ἀπὸ 16-8-1969 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 19 καὶ ἀπὸ 16-8-1969 φύλλῳ τοῦ ἐπισήμου Δελτίου τῆς Ἐκκλησίας δημοσίευσιν σειρᾶς πέντε νομοθετημάτων, ἀναφερομένων εἰς τὴν διοίκησιν καὶ διαχείρισιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν Περιουσίας, παρακαλεῖ ὑμᾶς, ὅπως εἰδῶν

ως στρέφωμεν νοῦν καὶ καρδίαν πρὸς τὸν Δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ, ἵνα ἀφ' ἐνὸς μὲν καταθυμίως εὐχαριστήσωμεν Αὐτὸν ἐπ' αὐτοῖς, ἀφ' ἑτέρου δὲ Τὸν καθικετεύσωμεν, ἵνα ταῦτα ἀποβῶσιν εἰς ὠφέλειαν τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ εἰς δόξαν καὶ τιμὴν τοῦ Παναγίου ὀνόματός Του. Διότι ἀπὸ τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Παλιγγενεσίας, νῦν μόλις τὸ πρῶτον ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἀνευ οἰασθήποτε ἐπεμβάσεως ἢ κηδεμονίας τῆς Πολιτείας, χάρις εἰς τὴν ἐλευθερίαν τὴν ὁποίαν τῆς παρέσχεν ὁ νέος αὐτῆς Καταστατικὸς Χάρτης κατὰ ρητὰς διατάξεις αὐτοῦ (προβλ. παράγρ. 4 τοῦ ἄρθρου 1 καὶ παραγρ. 3, 4 καὶ 5 τοῦ ἄρθρου 42) προβαίνει αὐτῇ μόνῃ εἰς τὴν τακτοποίησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν οἰκονομικῶν ζητημάτων καὶ προσπαθεῖ, ἵνα ἐπαναφέρῃ τὴν ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῆς δισχιλιετοῦς πον Προάξεως καθιερωμένην τάξιν. Ἦδη ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς βασιλείας τοῦ Ὁθωνος καὶ ἐν συνεχείᾳ μέχρι καὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, παρ' ὅλας τὰς διαμαρτυρίας τῶν ἐκάστοτε

πανταχοῦ δὲ νῦν προσκυνούμενος... Τοῦτο ἢ τοῦ μυστηρίου φανέρωσις»⁴⁵.

Ἡ πατερικὴ θεολογία περὶ τοῦ Σταυροῦ, δογματικὴ, βιβλική, ἱστορικὴ καὶ κηρυκτικὴ οὐσα, ἀρχεται ἀπὸ τοῦ ἀπολογητοῦ Ἰουστίνου⁴⁶ καὶ φθάνει μέχρι τοῦ αἰῶνός μας⁴⁷ καλύπτουσα πάντα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸ «ξύλον τῆς ζωῆς» ζητήματα. Ἐντὸς τῶν κειμένων τούτων ἀνακαλύπτομεν συνεχῶς τὸ ὀρθόν, σαφὲς καὶ ἀμετακίνητον φρόνημα τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας περὶ τοῦ Σταυροῦ ὡς ἀράβδου δυνάμεως, εὐθύτητος, κληρονομίας καὶ ὡς θρόνου τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος»⁴⁸, «ὡς φυτοῦ ἀθανασίας, ὡς συμβολαίου ἐλευθερίας, ὡς λυτῆρος ἁμαρτημάτων καὶ ὡς δοτῆρος κατορθωμάτων»⁴⁹.

* * *

Σήμερον, εἰς τοὺς καιροὺς τοῦ ἐκπληκτικωτέρου αἰῶνος τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπου, τὸ κήρυγμα τοῦ Σταυροῦ παραμένει τὸ αὐτὸ, αἰώνιον δηλονότι καὶ ἀναλλοίωτον, καὶ ἐν αὐτῷ πάντοτε ἐπίκαιρον, ὡς κήρυγμα λυτρώσεως ἀπὸ (τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου τούτου). Ἐὰν θελήσωμεν νὰ ἀντιληφθῶμεν βαθύτερον τὴν δύναμιν τῆς παρουσίας τοῦ Σταυροῦ εἰς τὴν ζωὴν ὄλων ἡμῶν τῶν πιστῶν, θὰ βεβαιωθῶμεν ὅτι οὗτος διὰ τῆς ἐπ' αὐτοῦ θυσίας τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ εἶναι τὸ σημεῖον καὶ τὸ σύμβολον τοῦ ἀπολύτου. Ἐπ' αὐτοῦ καθηλώθη ὁ Θεὸς τῆς ἀπολύτου ἀγάπης, ἀφοῦ ὑπέστη μαρτύριον μετ' ἀποφασιν ὑπαγορευθεῖσαν ὑπὸ ἀπολύτου μίσους καὶ στρεψοδικίας, ἐπ' αὐτοῦ ὁ Θεάνθρωπος ἐπέδειξεν ἀπόλυτον ὑπομονήν, προσέφερεν ἀπόλυτον τὴν συγχώρησιν, παρεδόθη εἰς ἓνα ἀπόλυτον θάνατον καὶ κατέστησε τοῦτον πηγὴν ἐκπομπῆς ἀπο-

λύτου καὶ πολυπλεύρου δυνάμεως. Μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου ὁ Σταυρὸς καθίσταται σύμβολον ἀπολύτου δόξης ἐγγάρακτον ἐπὶ ὀλοκλήρου τοῦ πλανήτου τῆς γῆς. Αὐτὴ ἢ ἔννοια τοῦ ἀπολύτου εἰς τὸ σύμβολον τοῦ Σταυροῦ ἀποκλείει ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν Χριστιανῶν τὴν ἠθελημένην ἦταν τοῦ συμβιβασμοῦ μετὰ τοῦ κόσμου. Ἡ αἴρουσι οἱ Χριστιανοὶ τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου καὶ πορεύονται ἀπτόητοι πρὸς τὴν δόξαν τῆς Ἀναστάσεως ἢ καθίστανται οὐραγοὶ τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ κόσμου καὶ παραπαίουσι εἰς τὰς ἀτραποὺς τῆς ἀγνοσίας τοῦ Θεοῦ. Ὁ Σταυρὸς καταργεῖ τὸν συμβιβασμὸν καὶ ἐνθρονίζεται εἰς τὴν καρδίαν τοῦ πιστοῦ ὡς ἀμετάκλητος ὑπόσχεσις διὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος κατὰ Χριστόν. «Τοιγαροῦν, ἀδελφοί, ὑψώσατε τὴν φωνὴν σὺν ἐμοὶ σήμερον, καὶ μετὰ τῆς Γραφῆς τῷ τοῦ Σταυροῦ Θεσανοῦ προσφωνήσωμεν λόγια Θεσανοῦν δὲ φημι τοῦ Σταυροῦ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν Χριστόν, ᾧ καὶ πρέπει μᾶλλον τὰ πρὸς ἡμῶν ἀνατείνεσθαι λόγια: «Πάντα τὰ ἔθνη, λέγοντες, ὅσα ἐποίησας, ἤξουσι καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, Κύριε, καὶ δοξάζουσι τὸ ὄνομά σου· ὅτι μέγας εἶ σὺ καὶ ποιῶν θαυμάσια, σὺ εἶ Θεὸς ὁ μόνος». Αὐτῷ ἢ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν»⁵⁰.

Ἄρχιμ. ΑΝΘΙΜΟΣ ΡΟΥΣΣΑΣ

45. Ἐνθ' ἄνωτ. 1037.

46. Γρατσέα Γεωρ., Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 418.

47. Καλλινίκου Κων., Ὁ Χαλκοῦς ὄφις καὶ τὸ μυστήριον τῆς θείας ἀπολυτρώσεως, «Ἐκκλ. Ἀλήθεια», κβ' (1902), σσ. 123-125 καὶ 146-149.

48. Ἐνθ' ἄνωτ. 1029.

49. Ἐνθ' ἄνωτ. 1028.

50. Ἐνθ' ἄνωτ. 1034.

ταγῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ παρὰ τὰς περὶ τοῦ ἀντιθέτου καταβαλλομένης ὑπ' αὐτῶν συντόνους προσπάθειας, ἢ περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας πολιτικῆ νομοθεσία ἐπεβάλλετο, σχεδὸν κατὰ κανόνα, βία ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας. Διότι οἱ νόμοι οὗτοι, ἀναχωροῦντες συνήθως ἀπὸ ἀντιλήψεων ξένων πρὸς τὴν ἑλληνικὴν πραγματικότητα, ὑπέκρυπτον οὐχὶ καλὰς διαθέσεις ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κλήρου τῆς. Ἐντεῦθεν, οἱ νόμοι οὗτοι, συντασσόμενοι ὑπὸ τοιαύτας προϋποθέσεις, οὐδεμίαν προσοχὴν ἔδιδον εἰς τὴν τήρησιν τῆς κανονικῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τάξεως, τὴν δὲ διοίκησιν τῶν συσταθέντων ἐκάστοτε Οἰκονομικῶν τῆς Ἐκκλησίας Ὄργανισμῶν ὥριζεν ἡ Πολιτεία, ἄνευ συμμετοχῆς καὶ γνώσεως τῆς Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, πολλὰκις δὲ καὶ ἐντιθέτως πρὸς ἐκφρασθεῖσαν ἐπιθυμίαν αὐτῆς. Μόλις τώρα, διὰ πρώτην φοράν μετὰ ἕνα καὶ ἥμισυ αἰῶνα, ἡ Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας διώρισε, ἄνευ οἰασθήποτε συμπτώξεως τῆς Πολιτείας, ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ Κεντρικοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΔΔΕΠ, ἐνῶ μέχρι τοῦδε καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἀρχιερατικά μέλη ὥριζοντο μὲν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, διωρίζοντο δέ, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἐξαιρουμένου, ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ. Ἡ Ἱερά ὄθεν Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, χρομένη τῇ ποθητῇ ἐλευθερίᾳ, ἦν τὸ πρῶτον νῦν μόλις ἀπολαμβάνει, ἐθεώρησε καθήκον τῆς, ὅπως διὰ τῶν ψηφισθέντων ὑπ' αὐτῆς νέων νομοθετημάτων προσπαθῆσῃ, ὅχι μόνον ἵνα τακτοποιηθῶσι τὰ οἰκονομικὰ τῆς Ἐκκλησίας ζητήματα, ἀλλ' ἐπανέλθῃ καὶ ἡ ἐπὶ ἕνα καὶ ἥμισυ αἰῶνα διασαλευθεῖσα ἐν αὐτῇ κανονικὴ τάξις.

Ἐκ τῶν πέντε νομοθετημάτων τὸ ἐν, ὁ Κανονισμὸς ὑπ' ἀριθ. 4/1969, εἶναι τὸ βασικόν (ὁ τρόπος τινὰ Καταστατικὸς Χάρτης τοῦ ΟΔΔΕΠ), περὶ αὐτὸ δὲ στρέφονται αἱ ψηφισθεῖσαι ἤδη τέσσαρες Κανονιστικαὶ Διατάξεις (ὑπ' ἀριθ. 2-5/1969) καὶ ὅσαι ἄλλαι πρόκειται νὰ ἀκολουθήσωσιν. Ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν πέντε διήκει τὸ αὐτὸ πνεῦμα. Ἡ Ἱερά δηλαδὴ Σύνοδος, ἐγκαταλείπουσα τὴν ἄχρι τοῦδε τηρηθεῖσαν ὁδόν, ἠθέλησε νὰ περιπατήσῃ ἐπὶ τῶν ἰγῶν, τὰ ὅποια αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν ἀφῆκε (Ἰω. ιβ', 6 καὶ ιγ', 29· πρβλ. καὶ Λουκ. η', 3) καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐβάδισαν κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ Ἀπόστολοι (πρβλ. Πράξ. στ', 1-7) καὶ οἱ Ἀποστολικοὶ Πατέρες (πρβλ. Ἀπολογητικὸν Τερτυλλιανοῦ περὶ τῶν εἰς τακτὰς ἡμέρας ἐκουσίων εἰσφορῶν καὶ Ἄγιον Κυπριανὸν περὶ τῆς εἰσφορᾶς τῆς δεκάτης), εἶτα δὲ καὶ πάντες οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, θεσπίσαντες τοὺς Ἱεροὺς αὐτῆς Κανόνας. Ὅπως δὲ ἐκεῖ δύο εἶναι τὰ κύρια χαρακτηριστικά, ἐν τῇ διοικήσει καὶ διαχειρίσει τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας, οὕτω καὶ ἐνταῦθα τὰ αὐτὰ ἐπεδιώχθη ἵνα χαρακτηρίζωσι τὴν νέαν περὶ ΟΔΔΕΠ νομοθεσίαν. Δηλαδὴ, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ οἰκονομικὴ αὐτοτέλεια ἐκάστον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων (πρβλ. ἐρημνείαν τοῦ Βαλαμῶνος εἰς τὸν ἡ' Κανόνα τῆς Δ' Οἰκουμεικῆς Συνόδου, κεφ. Ζ' τῆς ΡΚ' καὶ κεφ. Γ' τῆς ΡΛΑ' τῆς Νεαρᾶς

τοῦ Ἰουστινιανοῦ), ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ κεντρικὴ θέσις, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ ἐκασταχοῦ Ἐπίσκοπος εἰς τὴν διοίκησιν καὶ διαχείρισιν τῆς ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας.

Ὅτως, ἐνῶ καταβάλλεται προσπάθεια, ἵνα ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Περιουσία ἐμφανίξῃ τὴν ἀπαραιτήτον ἐνότητα (περὶ ἧς κατωτέρω), διεφυλάχθῃ ἀπολύτως ἡ οἰκονομικὴ αὐτοτέλεια τῶν ἐπὶ μέροςος Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων (ἱερῶν Μητροπόλεων, ἱερῶν Ναῶν, ἱερῶν Μονῶν κλπ.), διατηροῦντων ἀνέπαφον ὄχι μόνον τὴν περιουσίαν των, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἢ τὰ ἔλλοθεν ἔσοδά των, συμφώνως πρὸς τὰ ἐν ἄρθρῳ 13 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4/1969 Κανονισμοῦ διαλαμβανόμενα.

Ἀφ' ἑτέρου, ὡς πρὸς τὴν θέσιν τοῦ Ἐπισκόπου, ἠκολούθηθη ἡ αὐτή, ὡς καὶ παλαιότερον, κατεῦθνεσις. Ὅπως, δηλαδὴ, τότε ὅτε ἠρξήθη εἰς ὄργανον ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Περιουσία, ἡ δὲ διοίκησις καὶ διαχείρισις αὐτῆς κατέστη ἐπαχθεατέρα καὶ πολυπλοκωτέρα καὶ ἐδημιουργεῖτο ὁ κίνδυνος, ἵνα ὁ Ἐπίσκοπος ἐγκαταλείπων τὸ κύριον ἔργον του ἀφιερωθῇ εἰς τὸ «διακοπεῖν Τραπεζαίαις», ἐτέθησαν παρὰ τὸ πλευρόν του ὁ Οἰκονόμος του, ὁ Οἰκονόμος τῆς Μονῆς, ὁ Σκενοφύλαξ, οἱ Φροντισταὶ κλπ., εἰς δὲ τὸν Ἐπίσκοπον παρέμεινε τὸ καθήκον τῆς ἐποπτείας, τοιοῦτοτρόπως καὶ σήμερον ὁ ΟΔΔΕΠ καθόλου, συμφώνως πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἐδαφίου β' τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4/1969 Κανονισμοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰδικωτέρω ἡ Νομικὴ Ὑπηρεσία τῆς Ἐκκλησίας (Ν.Υ.Ε.) κατὰ τὴν παράγρ. 6 τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4/1969 Κανονισμοῦ καὶ τὰ ἄρθρα 9-12 τῆς ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονιστικῆς Διατάξεως, καὶ ἡ Τεχνικὴ Ὑπηρεσία τῆς Ἐκκλησίας (Τ.Υ.Ε.), κατὰ τὴν παράγρ. 7 τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4/1969 Κανονισμοῦ καὶ τὰ ἄρθρα 13-22 τῆς ὡς ἄνω Κανονιστικῆς Διατάξεως, τίθενται εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἀφ' ἐνὸς μὲν πρὸς ἐξεύροσιν τῶν ἀπαραιτήτων πόρων, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς προστασίαν τῶν συμφερόντων αὐτῆς καὶ ἐκτέλεσιν τῶν ἀπαραιτήτων τεχνικῶν ἔργων, ἵνα καὶ ἐν τῷ συνόλω ἡ Ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπὶ μέροςος ταροὶ αὐτῆς δύνανται ἀπροσκόπτως νὰ ἐπιτελῶσι τὸ πνευματικὸν ἔργον των. Καθὼς δὲ τότε, σὺν τῇ ἀλματώδει ἀδείξει τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας, καὶ μόνον τὸ ἔργον τῆς ἐποπτείας ἐπὶ τῶν ὑπευθύνων διὰ τὴν διαχείρισιν αὐτῆς ἦτο δύσκολον, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀδύνατον, ἵνα διεξάγῃται αὐτοπροσώπως ὑπὸ μόνου τοῦ Ἐπισκόπου, ἐκλήθησαν πρὸς τοῦτο εἰς βοήθειάν του ὁ σακελλάριος, ὁ σακελλίων καὶ οἱ ἀποκρισάριοι, τοιοῦτοτρόπως καὶ νῦν, διὰ τοῦ ἄρθρου 8 τῆς ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονιστικῆς Διατάξεως, τίθενται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐκασταχοῦ Μητροπολίτου κατάλληλα πρόσωπα, τὰ ὅποια θὰ ἐλέγχωσι τοὺς ἐπιφορτισμένους τὴν διαχείρισιν τῆς ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Μητροπόλεως ὑπαρχούσης Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας. Ἀφ' ἑτέρου, ὅπως κατὰ τὸ παρελθόν, διὰ τὴν διαφύλαξιν τοῦ ἀδιαβλήτου τοῦ Ἐπισκόπου, ὑπέκειτο καὶ οὗτος εἰς τὸν ἐλεγχον τοῦ Μητροπολίτου ἢ τοῦ Πατριάρχου του (πρβλ. Κανο-

νικήν Ἐπιστολήν τοῦ Ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Δόμνον), τοιοῦτοτρόπως καὶ νῦν, κατὰ τὸ ἐδάφ. δ' τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4/1969 Κανονισμοῦ καὶ τὰ ἄρθρα 23-25 τῆς ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονιστικῆς Διατάξεως, ἡ Ἱερά Σύνοδος, διὰ τῆς ἀπ' εὐθείας εἰς αὐτήν (κατὰ τὴν παράγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 23 τῆς ὡς ἄνω Κανονιστικῆς Διατάξεως) ὑπαγομένης Γενικῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιθεωρήσεως, ἀσκει τὸν ἔλεγχον ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας, ὡς αὕτη διεξάγεται ἐν ταῖς ἐκασταχοῦ Μητροπόλεσι.

Πρὸς ἐπάνοδον δὲ τοῦ Μητροπολίτου εἰς τὴν κεντρικὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν ἔδιδεν εἰς αὐτὸν τὸ κανονικὸν τῆς Ἐκκλησίας καθεστῶς, ὡς πρὸς τὴν διοίκησιν καὶ διαχείρισιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας, οὗτος μετὰ τοῦ περὶ αὐτὸν Μ.Ε.Σ. ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, ὡς πρὸς τὴν Ἐκκλ. Περιουσίαν, δὲν ἔχει μόνον συμβουλευτικὴν (ὡς εἶχον τὰ τοπικὰ Συμβούλια τοῦ ΟΔΕΠ), ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς πλείστοις, κατὰ τὰ ἄρθρα 5 καὶ 9 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4/1969 Κανονισμοῦ καὶ τὰ ἄρθρα 26 καὶ 27 τῆς ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονιστικῆς Διατάξεως, ἀποφασιστικὴν ἀρμοδιότητα. Οὕτω πᾶσαι αἱ μισθώσεις ἐκκλησιαστικῶν ἀκινήτων, ἐξαιρουμένων μόνον τῶν μεταλλείων καὶ λατομείων, διὰ τὰς ὁποίας εἶναι ἀπαραίτητοι εἰδικαὶ γνώσεις, ἐπανερχοῦνται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου καὶ τοῦ περὶ αὐτὸν Μ.Ε.Σ., συμφώνως πρὸς τὴν παράγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4/1969 Κανονισμοῦ καὶ τῶν σχετικῶν ἄρθρων τῆς ὑπ' ἀριθ. 4/1969 Κανονιστικῆς Διατάξεως (περὶ ἐκμισθώσεως τῶν κτημάτων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας). Ἐπίσης, αἱ ἐκποιήσεις καὶ ἀγοραὶ ἀκινήτων, εἰς τὰς ὁποίας κατὰ τεκμήριον δὲν χρειάζονται εἰδικὰ οἰκονομολογικὰ γνώσεις, ὅπως αἱ ἀξίας μέχρι 200.000 δραχμῶν, ὡς καὶ αἱ πωλήσεις τῶν ἀγροτικῶν, κτηνοτροφικῶν προϊόντων καὶ λοιπῶν κινήτων, πλὴν τῶν τιμαλφῶν, διὰ τὴν ὀρθὴν ἐκτίμησιν τῶν ὁποίων χρειάζεται εἰδικότης, συμφώνως πρὸς τὰς παραγράφους 2-3 καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 3/1969 Κανονιστικὴν Διάταξιν, ἐπανερχοῦνται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν οἰκείων Μητροπολιτῶν καὶ τῶν περὶ αὐτοὺς Μ.Ε.Σ.

Ἡ εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν ἐν τῇ διαχειρίσει τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας ἐπάνοδος, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐπαναφέρει τὸ ὑπὸ τῶν ἱερῶν Κανόνων προβλεπόμενον καθεστῶς, εἶναι καὶ πρακτικῶς καὶ οἰκονομικῶς ἡ πλεον συμφέρουσα λύσις. Διότι ἡ ἄχρι τοῦδε ἐπικρατήσασα συγκέντρωσις πασῶν τῶν ἀρμοδιοτήτων εἰς τὸ Κεντρικὸν Διοικητικὸν Συμβούλιον, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐδημιούργει ἕνα ἀπαράδεκτον ὄροκεφαλισμὸν, ἀφῆρει τὴν ἀρμοδιότητα ἀπὸ τῶν ἀρμοδιωτέρων προσώπων, τὰ ὁποία εἶναι ἐντεταλμένα πρὸς προάσπισιν καὶ προαγωγήν τῶν συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας, ἦτοι τῶν κατὰ τόπους Σεβ. Μητροπολιτῶν.

Παραλλήλως, ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον, ἵνα καταβληθῇ προσπάθεια, ἵνα παρὰ τὴν διατηρουμένην καὶ ἐπαιξανομένην, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ παρελθόν, οἰκονομικὴν αὐτοτέλειαν ἐκάστον τῶν Νομικῶν Προσώ-

πων τῆς Ἐκκλησίας, ἐμφανίζεται αὕτη καὶ οἰκονομικῶς ἐνιαία. Ὅχι μόνον δηλαδὴ κατὰ τὰ δεδομένα τῶν οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν, κατὰ τὰ ὁποία πᾶσα κατάτμησις τῶν οἰκονομικῶν δυνατοτήτων ἐπιφέρει καὶ τὴν ἐξασθένησιν αὐτῶν, ἀλλ' ὅπως καὶ παλαιότερον ἡ Ἐκκλησία, πρὸς ἀντιμετώπισιν γενικωτέρων ἀναγκῶν (π.χ. ἐκ θεομηριῶν, ἐξ αἰχμαλωσίας κλπ.) ἢ πρὸς ἐπιδιώξιν ὑψηλοτέρων στόχων καὶ εὐρύτερων σκοπῶν, ἐνεφανίζετο ὡς ἐνιαῖον «σῶμα Χριστοῦ», τὰ δὲ ἐπὶ μέρους Νομικὰ αὐτῆς Πρόσωπα, ὡς «μέλη ἐκ μέρους» (Α' Κορ. ιβ', 27), πιστοποιουμένον οὕτω ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅτι (εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη, εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος συγκαίρει πάντα τὰ μέλη) (αὐτόθι 26), τοιοῦτοτρόπως καὶ νῦν, διὰ τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4/1969 Κανονισμοῦ ἐπιδιώκεται ἡ ἐνιαία ἐμφάνισις, ἡ ἐνότης (σημειωτέον καλῶς ἡ ἐνότης ὄχι ἡ ἐνοποίησης, ἡ ὁποία θὰ εἶναι βλαπτικὴ) τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας. Ἡ ἐμφάνισις δὲ τῆς ἐνότητος ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Περιουσίᾳ, ἦτοι τῆς περιουσίας τῶν ὀκτώμισιν περίπου χιλιάδων (8.500) Νομικῶν Προσώπων τῆς Ἐκκλησίας, ἐκρίθη ἀπαραίτητος διὰ τοὺς ἐξῆς τρεῖς λόγους:

Πρῶτον, θὰ ἐπιτευχθῶσι συνθήκαι ἀποδόσεως ἀσυγκρίτως ἐνδοικώτεροι τῶν σημερινῶν. Ἐπὶ παραδείγματι, προκειμένου περὶ τῶν παρὰ Τραπεζαῖαι καταθέσεων ἐνὸς ἐκάστου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων. Εἶναι καταφανές, ὅτι ἄλλους ὅρους δύνανται νὰ ἐπιτύχη ὡς πρὸς τὰς καταθέσεις του ἐν μεμονωμένον Ἐκκλησιαστικὸν Νομικὸν Πρόσωπον καὶ ἄλλους, πολὺ ἐνδοικώτερος, δύνανται νὰ ἐπιτύχη ὁ ΟΔΔΕΠ, ὅταν διαπραγματεύεται τοῦτο ἐξ ὀνόματος καὶ πρὸς ὄφελος τῶν 8.500 Νομικῶν Προσώπων τῆς Ἐκκλησίας. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ παράγρ. 11 τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4/1969 Κανονισμοῦ καὶ αἱ παράγρ. 1-3 τοῦ ἄρθρου 34 τῆς ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονιστικῆς Διατάξεως προβλέπουσιν, ὅπως αἱ καταθέσεις τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων γίνωνται διὰ τοῦ ΟΔΔΕΠ.

Εἰς τὰ ἀνωτέρω θὰ πρέπη νὰ προστεθῇ, ὅτι ὡς πρὸς τὰς καταθέσεις θὰ ὑπάρχη καὶ ἄλλη ὠφέλεια. Τὰ περισσότερα δηλαδὴ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων, μὴ διαθέτοντα ἄξια λόγου ἀποθεματικά κεφάλαια, τὰ ἀφίνοῦν νεκρὰ, διότι ταῦτα δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ σταλοῦν εἰς Ταμειντήριον. Ἐὰν ὅμως αὐτὰ ἰσχύον διὰ τὸ ταμειῖον ἐνὸς πτωχοῦ π.χ. ἱεροῦ Ναοῦ, δὲν ἰσχύει τὸ ἴδιον διὰ τὰ 8.500 Ἐκκλησιαστικὰ Νομικὰ Πρόσωπα. Καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι ἐκαστον ἐξ αὐτῶν διαθέτη κατὰ μέσον ὄρον μόνον ἑκατοντάδας τινὰς δραχμῶν, πρᾶγμα ἀδύνατον, ὅταν τοῦτο πολλαπλασιασθῇ ἐπὶ 8.500, σχηματίζεται ἀμέσως σεβαστὸν ποσὸν ἀνερχόμενον εἰς ἑκατομμύρια. Ἐπομένως, τὸ ὑπὸ τῆς παραγρ. 11 τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4/1969 Κανονισμοῦ ἐγκαιναζόμενον σύστημα, διὰ τοῦ ὁποίου ὀρίζεται, ὅτι τὰ κατὰ μῆνα περισσεύματα τῶν προσόδων τῶν Ἐκκλ. Νομικῶν Προσώπων, ὅσονδήποτε μικρὰ καὶ ἂν εἶναι, κατατίθενται ἐπ' ὀνόματι των καὶ ὑπὸ τὸν γενι-

κόν λογαριασμόν («Λογαριασμός ΟΔΔΕΠ»), ἀποβλέπει εἰς τὴν ὠφέλειαν ὄχι μόνον ἐνὸς ἐκάστου Ἐκκλησιαστικοῦ Νομικοῦ Προσώπου, ἀλλὰ καὶ τοῦ ὅλου Ἐκκλησι. Οἰκονομικοῦ Ὄργανισμοῦ.

Ἐπὶ πλέον, διὰ τῆς ἐνότητος ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Περιουσίᾳ θὰ καταστήθῃ δυνατὸν νὰ ἀναληφθῶσιν ἔργα πολὺ περισσότερον προσοδοφόρα τῶν συνήθων. Ἐπὶ παραδείγματι, ὡς γνωστόν, ἡ συνήθης ἀπόδοσις κεφαλαίων ἀνέρχεται ἐτησίως εἰς 5-6 τοῖς ἑκατόν, εἰς ἐξαιρετικὰς δὲ περιπτώσεις δύναται νὰ ἀνέλθῃ καὶ εἰς 7 ἢ καὶ 8 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Ὁ μέγιστος σήμερον ὅμως ὑφιστάμενος ΟΔΔΕΠ, ἐπειδὴ διέθετε κεφάλαια σημαντικώτερα τῶν συνήθων (τὰ ὁποῖα συγκρινόμενα πρὸς τὸ σύνολον τῆς ὅλης Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας εἶναι μηδαμινὰ) ἔχει νομιμώτατα καὶ κανονικώτατα ἐπιτύχει ἀπόδοσιν μέχρι καὶ 18 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Ὅταν δὲ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἕκαστος τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων θὰ συμμετέχη καὶ εἰς τὰ οὕτως ἠδξήμενα κέρδη, ἀναλόγως πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ κατατεθέντος ὑπ' αὐτοῦ κεφαλαίου, καθίσταται φανερόν ὅποιον θὰ εἶναι τὸ ὄφελός των ἐκ τῆς διὰ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας ἀναλήψεως μεγάλων ἔργων αὐξήσεως τῆς ἀποδόσεώς της.

Ταῦτα ὡς πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τῶν κεφαλαίων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας, τὰ ὁποῖα καὶ μόνον αὐτὰ θὰ ἐπέβαλλον τὴν ἐνιαίαν ἐμφάνισιν αὐτῆς. Ἄλλ' ὑπάρχει καὶ δεύτερος λόγος. Πρόκειται διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν γενικωτέρων ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν καὶ τὴν ἐν γένει αὐτάρκειαν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ καταστήθῃ ἱκανὴ νὰ ἀντιμετώπισῃ τὰς δαπάνας ὄχι μόνον τῶν καθ' ἕκαστα Μητροπόλεων, ἀλλὰ καὶ τὰς γενικωτέρας, ὡς εἶναι αἱ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ προσωπικοῦ της, ἐξωτερικῆ καὶ ἐσωτερικῆ ἱεραποστολῆς κ.τ.δ.

Τέλος, τρίτον, ἡ ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Περιουσίᾳ ἐνότης εἶναι ἀναγκαία, ἵνα καταστήθῃ δυνατὴ ἢ ἐπὶ τῇ βάσει συγκεκριμένων στοιχείων καὶ εἰδικῶν ἐπιστημονικῶν μελετῶν ἐνδεδειγμένη τοποθέτησις τῶν κεφαλαίων τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ τῶν ἐπὶ μέρους ἱερῶν Μητροπόλεων Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων, ἵνα ἐπιτευχθῇ ἢ μεγαλυτέρα ἀπόδοσις των ὄχι μόνον ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα, ἀλλὰ καὶ μακροχρονίως.

Πρὸς ἐπίτευξιν τούτου, δέον ὅπως εἰς τὸν ΟΔΔΕΠ παρασχεθῶσιν ὑπὸ τῶν ἱερῶν Μητροπόλεων καὶ δι' αὐτῶν ὑφ' ἐκάστου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νομικῶν Προσώπων, ὅλα ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα θὰ εἶναι ἀπαραίτητα, ἵνα οὗτος προβῇ εἰς τὴν ἀπογραφήν ἀπάσης τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ὡς προβλέπεται ὑπὸ τοῦ ἑδαφ. α' τοῦ ἀρθροῦ 3 καὶ τῶν ἑδαφ. γ' καὶ δ' παρ. 2 τοῦ ἀρθ. 7 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4/1969 Κανονισμοῦ. Ἄνευ τῶν στοιχείων τούτων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχωμεν ἀκριβῆ εἰκόνα τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως, ἄνευ δὲ τῆς εἰκόνης ταύτης δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀναληφθῶσιν ὑπὸ τῆς ἐν ταῖς παραγρ. 1-2 καὶ 4 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4/1969 Κανονισμοῦ προ-

βλεπομένης ἡμελοῦς («Ἐπιτροπῆς Μελετῶν»), συγκροτουμένης ἐξ ἐπιλέκτων εἰδικῶν οἰκονομολόγων καὶ τεχνικῶν, σοβαρὰ καὶ μακρᾶς πνοῆς οἰκονομοτεχνικὰ μελέται πρὸς συστηματικώτεραν καὶ ἀποδοτικώτεραν ἀξιοποίησιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας.

Δέον ἐπίσης, ὅπως ἕκαστος Ἐκκλησιαστικὸν Νομικὸν Πρόσωπον συντάσῃ κατ' ἔτος τὸν προϋπολογισμόν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων του, ὑποβάλλῃ δὲ τοῦτο εἰς τὸν οἰκείον Μητροπολίτην, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑποβληθέντων εἰς αὐτὸν προϋπολογισμῶν, κατὰ τὸ ἀρθρον 14 τοῦ αὐτοῦ Κανονισμοῦ, συντάσσει τὸν ἐτήσιον προϋπολογισμόν τῆς Μητροπολιτικῆς του περιφερείας, ὁ ὁποῖος θὰ ἀποσταλῇ εἰς τὸν ΟΔΔΕΠ, ἵνα οὗτος ἐν συνεχείᾳ συντάξῃ τὸν γενικὸν ἐτήσιον προϋπολογισμόν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν τέλει σημειωτέον καὶ τοῦτο, ὅτι ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κατορθώθη, ἵνα ὁ ΟΔΔΕΠ ἐν τῇ προσπάθειᾳ ἐπιτεύξεως τῆς ἐνότητος ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Περιουσίᾳ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ καταστήθῃ τροχοπέδη ἢ ἐμπόδιον εἰς τὸ ἔργον τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν καὶ τῶν συνεργατῶν των. Πρὸς τοῦτο, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι θὰ κατατίθενται τὰ περισσεύματα τῶν ἐσόδων ἕκαστου μηρὸς ὑπὸ τῶν Ἐκκλησι. Νομικῶν Προσώπων ἐπ' ὀνόματί των καὶ πρὸς ὄφελός των ὑπὸ τὸν γενικὸν λογαριασμόν τοῦ ΟΔΔΕΠ, ἐν τούτοις οὐδεμία θὰ προκύπτῃ ἐνεκεν τούτου δυσχέρεια. Διότι συμφώνως πρὸς τὴν παράγρ. 13 τοῦ ἀρθροῦ 13 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4/1969 Κανονισμοῦ, ἅμα τῇ καταθέσει ὁ ΟΔΔΕΠ (ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ καταθέσεως ὄψεως) θὰ ἐφοδιάξῃ τοὺς ἀποστέλλοντας δι' εἰδικῶν ἴσης ἀξίας ἐπιταγῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐξαργυρώνονται ἐπὶ τῇ ἐμφάνισι καὶ διὰ τῶν ὁποίων οἱ κάτοχοι αὐτῶν θὰ δύνανται νὰ ἐνεργῶσι τὰς ἀναγκαίους τρεχούσας φύσεως πληρωμὰς των.

Δὲν θὰ ἔπρεπεν ὁμως νὰ κλείσῃ ἢ παροῦσα, χωρὶς νὰ ὑπογραμμίσωμεν ἅπαξ ἔτι καὶ ἕτερον ἐπιτεγμα τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτου, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς ἐκδόσεως τῶν νέων περὶ ΟΔΔΕΠ νομοθετημάτων καθίσταται πλέον ἀπτή πραγματικότης. Πρόκειται περὶ τῆς ἐν τῇ ἐκτελέσει τεχνικῶν ἔργων ἀπαλλαγῆς τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῶν διατυπώσεων, αἱ ὁποῖαι ἐπεβάλλοντο διὰ τῶν ἐγκρίσεων, αἵτινες ἀπαιτοῦντο ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων Συμβουλίων καὶ Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ τοῦ Ὑπουργείου Δημοσίων Ἔργων. Λόγῳ τοῦ ἐξαιρετικοῦ φόρου ἐργασίας, ἡ ὁποία συσσωρεύεται εἰς αὐτὰ, προστιθεμένων καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἔργων, ἦτο ἀναπόφευκτος ἡ καθυστέρησις τῶν σχετικῶν ἐγκρίσεων. Ἡδη, ἀφ' ἐνὸς μὲν κατὰ τὸ ἀρθρον 15 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4/1969 Κανονισμοῦ καὶ τὸ ἀρθρον 14 τῆς ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονιστικῆς Διατάξεως, διὰ τῆς παρὰ τῷ ΟΔΔΕΠ δημοουργίας τῆς («Ἐπιτροπῆς Ἔργων»), ὑπαγομένης ὡς πρὸς τὴν ἀρμοδιότητα ἀσκήσεως ἐλέγχου ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 5/1969 Κανονιστικῆς Διατάξεως «περὶ μελέτης καὶ ἐκτελέσεως τῶν εἰς τὴν ἀρμοδιό-

τητα τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας ὑπαγομένων ἔργων», ἅπαντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἔργα, ὡς πρὸς τὰς ἐγκρίσεις, ἐλέγχους καὶ λοιπὰς διατυπώσεις, πλὴν τῶν πολεοδομικῶν, ὑπάγονται τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Τ.Υ.Ε.

Ταῦτα, Συνοδικῆ ἐξουσιοδοτήσῃ, ἀνακοινοῦμενοι Ὑμῖν, ἐπικαλούμεθα ἀπ' ἐνὸς μὲν τὰς θεομᾶς Ὑμῶν προσευχάς, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐγκαινιζομένων μέτρων, ἢ ὁποῖα, ἀφορῶσα εἰς τὰ πρῶτα ἀδέσμευτα ἀπὸ τῆς Πολιτείας βήματα τῆς Ἐκκλησίας, δέον ὅπως ἐξάπαντος ἐξασφαλισθῆ, ἵνα μὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀντιμετωπίσωμεν καὶ τὰ χαϊρέκακα σχόλια τῶν Πολιτικοκρατῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ θεωρήσωσιν ἑαυτοὺς διὰ τὴν στάσιν των ἐκ τῶν πραγμάτων δικαιουμένους. Ἀπ' ἐτέρου δὲ παρακαλοῦμεν διὰ τὴν πλήρη καὶ ἀμέριστον συμπαραστάσιν Ὑμῶν, καθότι ἄνευ αὐτῆς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀχθῆ εἰς αἴσιον πέρας ἡ ἀναληφθεῖσα κολοσσιαία εἰς ὄγκον καὶ βαρυστάτης σημασίας προσπάθεια. Ὑμεῖς, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῶ ἀδελφοί, θὰ καθοδηγήσητε καὶ θὰ ἐμπνεύσητε τοὺς Ὑμετέρους συνεργάτας καὶ τὸ ποιμνιον Ὑμῶν εἰς τὸ νὰ κατανοήσωσι τὴν ἐπερχομένην μεταβολὴν καὶ ἐμποτισθῶσιν ἀπὸ τὸ νέον τῶν νομοθετημάτων πνεῦμα. Ὑμεῖς θὰ κοπιήσητε καὶ θὰ κύφητε ἐν στοργῇ ἐπὶ τοῦ νεοφύτου δενδρυλλίου. Μετὰ τὴν ἐπιτυχῆ αὔξησίν του, θὰ δύναται ἕκαστος ἐξ ἡμῶν, κατὰ τὸ Παύλειον, νὰ λέγῃ: Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐφύτευσεν, ἡμεῖς ἐποτίσαμεν, ἀλλ' (ὁ Θεὸς ἠῤῥῆσεν). Ἄς ἐπικαλεσθῶμεν ὅθεν καὶ αἰθὶς πλουσίαν τὴν εὐλογίαν τοῦ θεοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν Δομήτορος καὶ ἃς εὐχηθῶμεν, ἵνα καὶ τὸ νεόφυτον τοῦτο δενδρῦλλον φέρῃ καρπὸν ἑκατονταπλασίονα, πρὸς δόξαν Αὐτοῦ τε καὶ τῆς Ἐκκλησίας Του.

† Ὁ Ἀθηνῶν ἹΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

Β'

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ

Ἀριθ. Πρωτ. Δ. 1452

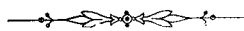
Ἐν Κηφισῇ τῇ 29/8/1968

ΠΡΑΞΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ

Ἐχόντες ὑπ' ὄψιν τὴν παράγρ. 3 ἑδαφ. ΙΔ' καὶ παράγρ. 4 τοῦ ἄρθρου 10, τὴν παράγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 20 καὶ τὴν παράγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 51 τοῦ Ν.Δ. 126/1969 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», τὴν παράγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1/1969 Κανονισμοῦ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας τοὺς εἰς τὸν Ἐπίσκοπον τὴν φιλανθρωπίαν ἐπιβάλλοντας, ὡς καὶ τὴν ἐκδηλωθεῖσαν εὐγενῆ πρόθεσιν τῶν Ἀδαμαντίου καὶ Σοφίας Φιλιππίδου, ὅπως χάριν τοῦ ὡς κατωτέρω σκοποῦ διαθέσωσι διὰ τοῦ «Ἑλληνικοῦ Κτηματικοῦ Ὄργανισμοῦ Α.Ε.», ἅπαντα τὰ ἀπαιτηθῆσόμενα διὰ τὴν ἀνέγερσιν, ἐξοπλισμὸν καὶ ἐπίπλωσιν τοῦ ἀναγκαίου κτιριακοῦ συγκροτήματος, προβαίνομεν εἰς τὴν σύστασιν Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἐπὶ σκοπῶ περιθάλψεως ὄρφανῶν καὶ ἀπροστατεῦτων ἐν γένει ἀνηλίκων, ἐχόντων τὴν πρὸς τοῦτο ἀνάγκην καὶ παρεχόντων ἐγγυήσεις ἀναπτύξεως εἰς χριστιανικὰς προσωπικότητας, μέχρις ἀποδόσεως αὐτῶν εἰς τὴν κοινωνίαν ἱκανῶν πρὸς βιοπορισμὸν. Ἡ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὑπὸ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως τασσομένη περιουσία ἀποτελεῖται ἐξ ἐνὸς οἰκοπέδου, κειμένου ἐν Κηφισῇ Ἀττικῆς, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Χρυσάλιδος, ἐκτάσεως μέτρ. τετραγ. 3.509, παραχωρηθέντος πρὸς τοῦτο εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν ὑπὸ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου Κηφισιάς, ἐφ' οὗ οἰκοπέδου ἀνεγερθήσεται τὸ κτιριακὸν συγκρότημα τῆς στεγάζσεως τῶν τροφίμων τοῦ Ἰδρύματος. Τὸ Ἰδρυμα θέλει φέρει τὴν ἐπωνυμίαν «Φιλιππίδιος Παιδικὴ Πολιτεία». Τὰ τῆς διοικήσεως, τῆς ἐκτάσεως τῆς ἐξουσίας τῶν ὀργάνων αὐτῆς, τὰ τῆς λειτουργίας ἐν γένει τοῦ Ἰδρύματος καὶ τὰ τοῦ τέλους αὐτοῦ ὀρισθήσονται ὑπὸ τοῦ καταρτισθησομένου ὀργανισμοῦ αὐτοῦ.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἀμίλκας Ἀλιβιζᾶτος (†)

Αἱ νέαι περὶ τοῦ ΟΔΔΕΠ διατάξεις

Ἡ πρὸς Κύριον πρόσφατος ἐκδημία τοῦ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου Ἀμίλκα Ἀλιβιζᾶτου ἀφῆκε μέγα καὶ δυσαναπλήρωτον κενόν. Ὁ ἐκλιπὼν εἶχε διακριθῆ οὐ μόνον ὡς θεολόγος συγγραφεὺς ἔργων, ἀναφερομένων εἰς τὴν εἰδικότητα αὐτοῦ ὡς Καθηγητοῦ κυρίως τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐνθουσιώδης διδάσκαλος καὶ πρὸ πάντων ὡς ἀγωνιστής, ὅστις ἔθεσε τὰ τάλαντά του καὶ τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινωνίας καθόλου.

Ὁ ἀείμνηστος Διδάσκαλος, ἐπὶ μακρὸν χρόνον διατελέσας καὶ Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, συνέβαλε τὰ μέγιστα εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς νομοθεσίας τόσοσιν ὡς μέλος τῆς κατὰ τὸ 1914 μεγάλης νομοπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅσον καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς φίλος καὶ συνεργάτης τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1922, ἣ ὁποία εἶχε δημοσιεύσει τότε τὸν ὀλίγον ἀτυχῶς ἐπιζήσαντα νέον Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐπίσης καὶ ὡς μέλος τῶν μεταγενεστέρως συσταθεισῶν νομοπαρασκευαστικῶν Ἐπιτροπῶν, πρὸς ἐπεξεργασίαν τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας. Παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι οὐδὲν τῶν ὑπὸ τῶν Ἐπιτροπῶν τούτων, οὔτε δηλαδὴ τῆς τοῦ 1914 οὔτε τῶν μετὰ ταῦτα, ἐπεξεργασθέντων Σχεδίων περιεβλήθη τὴν μορφήν νόμου, ἐν τούτοις ἢ κατεύθυνσις, τὴν ὁποίαν ὑπεστήριξε καὶ ἀπὸ τῆς πανεπιστημιακῆς ἔδρας ὁ μεταστάς, ἦτοι ἢ τῆς ἀποδεσμεύσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Πολιτείας, ἐπέδρασε ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπὶ τῶν νομοθετούντων. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, καὶ εἰς τὸν ἰσχύοντα σήμερον νέον Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ἐκκλησίας δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι ἔχει τὴν συμμετοχὴν του ὁ ἀποβάνων καθηγητής. Πέραν τοῦ νομοθετικοῦ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἔργου, ὁ Ἀμίλκας Ἀλιβιζᾶτος συνέβαλεν εἰς τὴν διεύρυνσιν τοῦ κοινωνικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, κυρίως διὰ τῶν ἀπὸ τῆς πανεπιστημιακῆς ἔδρας προτροπῶν αὐτοῦ, αἱ ὁποῖαι διεκρίνοντο διὰ τὸν μέγιστον πᾶθος ζῆλον αὐτοῦ. Ὡς πρὸς τὴν παρ' ἡμῶν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως, τῆς ὁποίας καὶ διεθνῶς ὑπῆρξεν ἀκάματος πρωτοεργάτης καὶ σημαντικώτατος σκαπανεὺς, ὅ,τιδήποτε καὶ ἂν σημειωθῆ θὰ εἶναι ἀνεπαρκές. Γνωστότατος διεκκλησιαστικῶς καὶ διεθνῶς καὶ βαθύτατος ἐκτιμώμενος πανταχοῦ, ἀπετέλει οὐ μόνον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν μας πολυτιμώτατον κεφάλαιον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ὅλην οἰκουμενικὴν κίνησιν.

Ἐῖθε ὁ Κύριος νὰ ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν σκηναῖς δικαίων καὶ νὰ πληρώσῃ τὸ μέγα κενόν, τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ ὁ θάνατος αὐτοῦ!

Ἡ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐγκρίσις καὶ δημοσίευσίς τοῦ ὑπ' ἀρ. 4 Κανονισμοῦ «περὶ διοργανώσεως, συγκροτήσεως καὶ λειτουργίας τοῦ Ὄργανισμοῦ Διοικήσεως καὶ Διαχειρίσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας (ΟΔΔΕΠ)», ὡς καὶ τῶν ὑπ' ἀριθ. 2, 3, 4 καὶ 5 Κανονιστικῶν Διατάξεων, ἀποτελοῦν τῶ ὄντι σημαντικὸν βῆμα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ταχέως συντελουμένης ἀναδιοργανώσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ ΟΔΔΕΠ, ὑποβοηθῶν τὴν ἀξιοποίησιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας καὶ τὴν καθ' ὅλον ἀντιμετώπισιν τῶν οικονομικῶν ζητημάτων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐνθεν μὲν θὰ παρέχῃ εἰς αὐτὴν συνδρομὴν καὶ ἐπικουρίαν, ἵνα αὕτη ἔχῃ ἐκάστοτε πλήρη εἰκόνα περὶ τοῦ οικονομικοῦ δυναμικοῦ τῆς, ἐτέρωθεν δὲ θὰ δημιουργῆ τὰς οικονομικοτεχνικὰς προϋποθέσεις καὶ θὰ ἐξευρίσκη τοὺς ἀπαραίτητους πόρους, ἵνα αὕτη, τόσοσιν ὡς σῶμα καθόλου ὅσον καὶ ἐν τοῖς ἐπιμέρους τμήμασιν αὐτῆς, ἐπιτελῆ κατὰ τὸν ἀποδοτικώτερον τρόπον τὸ ἀνακαινιστικὸν ἔργον τῆς. Ταῦτα δὲ πάντα, ἐνῶ διὰ τῶν νέων νομοθετημάτων ἐπιτυγχάνεται ἢ ἐπάνοδος εἰς τὸ ἀρχαῖον ἐκκλησιαστικὸν καθεστῶς, ἀποκαθισταμένης τῆς θέσεως τοῦ ἐπισκόπου ἐν τῇ διαχειρίσει τῆς ἐκκλ. περιουσίας, καὶ ἀπλοστεύεται κατὰ πολὺ ἢ σχετικὴ διαδικασία.

Ἐξαιρετικῶς πολύτιμος

Χαιρετίζομεν ὡς εὐόλιον τὸ γεγονός, ὅτι τὰ μέλη τοῦ νέου Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν Ἡμερησίων Ἐφημερίδων Ἀθηνῶν ἐπεσκεψάθησαν τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμον καὶ διεβεβαίωσαν αὐτόν, ὅτι «οἱ ἐπαγγελματίαι δημοσιογράφοι εὐρίσκονται εἰς τὴν διάθεσίν του, διὰ νὰ ὑποβοηθήσουν τὸ συντελούμενον πολυσχιδὲς ἔργον τῆς Ἐκκλησίας».

Ὡς ἐτόνισεν εἰς τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀπάντησίν του ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, σήμερον, ὁπότε καταβάλλεται ἐργώδης προσπάθεια διὰ τὴν βελτίωσιν καὶ ἀναμόρφωσιν ὅλων τῶν δραστηριοτήτων τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε αὕτη νὰ δυνηθῆ νὰ ἀνταποκριθῆ εἰς τὴν μεγάλην ἀποστολήν τῆς, («ἢ συμβολῆ τοῦ Τύπου εἰς τὴν εὐδόωσιν τῆς προσπάθειας αὐτῆς θὰ εἶναι ἐξαιρετικῶς πολύτιμος»).

Ἐνδόξεθα, ὅπως ἢ ἐπαφῆ αὕτη τῶν δημοσιογράφων μετὰ τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας δώσῃ νέαν ὄψιν εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς στάθμης τοῦ Τύπου καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰς τὴν βοήθειάν αὐτοῦ προώθησιν καὶ προβολὴν τῶν ποικίλων τομέων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Σύνοδος

Ὁ Διευθυντής τοῦ ἀμερικανικοῦ Κέντρου ἀεροναυτικῆς καὶ διαστημικῶν πτήσεων κ. Βέρνερ Φόν Μπράουν ἀπέστειλε τὴν 11 Αὐγούστου ἐ. ἔτους πρὸς τὸν Ἐξοχότατον Ἰψυποργὸν Προεδρίας Κυβερνήσεως κ. Κ. Βοβολίνην τὸ ἀκόλουθον μήνυμα:

«Δεχθῆτε παρακαλῶ τὰ εὐκρινῆ μου αἰσθήματα λύπης, διότι δὲν ἀπῆντησα ἐνωρίτερον εἰς τὸ εὐγενές σας μήνυμα. Εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἀντιλαμβάνεσθε τὸ γεγονός, ὅτι διήλθον τὸ περισσότερο διάστημα κατὰ τὰς τελευταίας ἐβδομάδας μακρὰν τοῦ γραφείου μου καὶ οὕτω μοῦ ἦτο ἀδύνατον ν' ἀπαντήσω εἰς τὸ τηλεγράφημά σας.

Εἶμαι ἐν τούτοις βαθύτατα εὐγνώμων διὰ τὰς καλὰς εὐχὰς καὶ τὰς προσευχὰς τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, αἱ ὁποῖαι συνώδευσαν τοὺς ταξιδιώτας μας εἰς τὴν Σελήνην. Παρακαλῶ νὰ ἐκφράσητε εἰς τὸν Μακαριωτάτον τὴν πλέον ἐγκάρδιον καὶ μετὰ σεβασμοῦ ἐκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης μου.

Ἐπίσης ἐξετίμησα βαθύτατα τὴν εὐγένειαν, τὴν ὁποῖαν μοι ἐπεδείξατο ἡ Α.Ε. ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος, καὶ εὐχαριστῶ διὰ τὰς καλὰς σας εὐχὰς.

Ἦτο μεγάλη χαρὰ νὰ λάβω τὸν ὥραϊον Ἀμφορέα, διὰ τὸν ὁποῖον εἶχατε τὴν καλωσύνην νὰ μεριμνήσητε νὰ ἀποσταλῆ εἰς Hunstville. Θὰ σᾶς κοινοποιήσω ἀμέσως λήψιν τοῦ πολυτίμου φορτίου μόλις τούτο φθάσῃ ἐδῶ.

Ἐν τῷ μεταξύ, δεχθῆτε παρακαλῶ τοὺς θερμότερους προσωπικοὺς χαιρετισμούς μου.

Εὐκρινῶς ὑμέτερος
Werner Von Braun
Διευθυντής».

Θὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ἀναβίωσιν

Τὸ Νοσηλευτικὸν Ἰδρυμα Κληρικῶν Ἑλλάδος (Ν.Ι.Κ.Ε.), πρὸς κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ μέλλοντος νὰ λειτουργήσῃ Νοσοκομεῖον του, ἀπεφάσισε νὰ ἐκπαιδεύσῃ νεάνιδας ἀποφοίτους Γυμνασίου ὡς νοσοκόμους εἰς ἰδίαν Σχολὴν τριετοῦς φοιτήσεως.

Τὰς δαπάνας τῆς φοιτήσεως, ἦτοι κατοικίαν, διατροφὴν, βιβλία, στολὴν καὶ λοιπὰ μέσα ἐκπαίδευσέως θὰ παρέχῃ τὸ ΝΙΚΕ δωρεάν. Ὡσαύτως θὰ χορηγῆ μηνιαίως εἰς τὰς μαθητοῦς μικρὸν χρηματικὸν βοήθημα διὰ τὴν κάλυψιν μέρους τῆς δαπάνης διὰ τὸν ἀτομικὸν ἐκτὸς τῆς Σχολῆς ἱματισμὸν των. Αἱ ὑποψήφια μαθήτρια, ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ἀπαιτουμένων προσόντων, δεόν νὰ ἔχουν χριστιανικὸν ἦθος καὶ ἱεραποστολικὸν ζῆλον. Αἱ ἐκ τούτων ἐπιθυμοῦσαι νὰ παραμείνουν ἄγαμοι, θὰ δύνανται νὰ ἐνταχθοῦν εἰς τὴν ἐν καιρῷ ἰδρυθησομένην ἐπὶ τούτῳ Μονῇ Ἀδελφῶν Νοσοκόμων—Διακονισσῶν, ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ διηγεκὴ στοργὴν καὶ μέριμναν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἡγεσία τῆς Ἐκκλησίας εὐχεται, ἵνα ἡ Ἱδρυσις καὶ ἡ ἐπιτυχία τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Σχολῆς συντελέσῃ εἰς τὴν ἀναζωπύρωσιν τοῦ γνησίου διακονικοῦ πνεύματος ἐν ταῖς τάξεσι τῶν γυναικῶν τῆς πατρίδος μας καὶ

—Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπέστειλε τὴν 6 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔτους πρὸς τὸν ἀκρι τοῦδε Γενικὸν Διευθυντὴν τοῦ ΟΔΔΕΠ κ. Ἡλ. Στεργόπουλον τὸ ἀκόλουθον ὑπ' ἀριθ. 4833/69 ἔγγραφον:

«Συνοδικῆ ἀποφάσει, ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν, ὅτι δυνάμει τῆς διατάξεως τοῦ ἐδαφ. β' τῆς παραγρ. 2 τοῦ ἀρθροῦ 10 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 4/69 Κανονισμοῦ «Περὶ διοργανώσεως, συγκροτήσεως καὶ λειτουργίας τοῦ Ὁργανισμοῦ Διοικήσεως καὶ Διαχειρίσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας», δημοσιευθέντος εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 158 τ. Α' τῆς 16-8-1969 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 19 τῆς 16-8-1969 φύλλον τοῦ ἐπισημοῦ Δελτίου τῆς Ἐκκλησίας «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», τοποθετήσθε εἰς τὴν ὑπὸ τῆς παρ. 1 τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω ἀρθροῦ ἰδρυομένην θέσιν Διοικητοῦ τοῦ ΟΔΔΕΠ, ἐπὶ πενταετεί θητείᾳ, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς προσλήψεως ὑμῶν ὡς Γενικοῦ Διευθυντοῦ αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τοὺς ἐν τῇ ἀπὸ 5/4/1969 συμβάσει μεταξύ ΟΔΔΕΠ καὶ ὑμῶν ὅρους.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΓΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος».

—Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, λαβοῦσα ἀφορμὴν ἐκ τῆς ἐπισυμβάσης καταστροφῆς τοῦ περιφήμου ἱστορικοῦ Τεμένους τῆς Ἱερουσαλὴμ ΑΛ ΑΚΣΑ, κέντρου εὐλαβείας ὀλοκλήρου τοῦ Ἰσλαμικοῦ κόσμου, ἀπεφάσισεν, ὅπως ἐκφράσῃ πρὸς αὐτὸν τὴν βαθεῖαν αὐτῆς συμπάθειαν, εὐχομένη τὴν ἐν τάχει πλήρη ἐπικράτησιν τῆς περιποθήτου ἀνά σύμπαντα τὸν κόσμον εἰρήνης καὶ τῆς μεταξὺ πάντων τῶν λαῶν ἀγάπης καὶ ἀδελφωσύνης.

Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν Δικαστήριον

Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν Δικαστήριον, συνεδρίασαν τὴν 3, 4 καὶ 5 Ἰσταμένου μηνὸς Σεπτεμβρίου, ἐξεδίκασε τὰς κάτωθι ὑποθέσεις καὶ ἐξέδωκε τὰς κάτωθι ἀποφάσεις:

1) Τὸν Ἱερέα Πέτρον Β. Τσαγκάρην, τῆς Ἱεράς Μητρο-

ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ἀναβίωσιν τοῦ παλαιοχριστιανικοῦ καὶ βυζαντινοῦ θεσμοῦ τῶν διακονισσῶν.

Εὐθαρσῆς διακλήρυξις

Κατὰ τὰ εἰς Γουδι ἐγκαίνια τοῦ νέου Μεγάρου τοῦ Ὀδοντιατρικοῦ Τμήματος τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὁμιλῶν ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος αὐτοῦ, τακτικὸς καθηγητῆς τῆς Στοματολογίας κ. Ὁσέτης Λουρίδης, ἀνεκοίνωσέ τι ἄξιον ἰδιαίτερας ἐξάρσεως καὶ πολλῶν ἐπαίνων. Ὁδ-τος εἶπεν, ὅτι εἰς τὸν περιβάλλοντα τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Μεγάρου χώρον, θὰ ἀνεγείρῃ ἰδίαις δαπάναις, ναῦδριον πρὸς τιμὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ καὶ τοῦ μαρτυρηθέντος ἐν Περγάμῳ ἁγίου Ἀντίπα εἰς ἀνάμνησιν θαύματος αὐτῶν. Ἄλλως τε ὁ ἅγιος Ἀντίπας ὡς ἀμέγιστος ἱατρός τῆς δεινῆς ὀδόντων νόσου», πρωτοβουλία καὶ πάλιν τοῦ κ. Καθηγητοῦ, τιμᾶται ὡς προστάτης τῶν Ἑλλήνων ὀδοντιάτρων.

Ἡ ἐγγενὴς χειρονομία τοῦ κυρίου Καθηγητοῦ οὐ μόνον ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τῆς προσωπικῆς του εὐσεβείας, ἀλλὰ συγχρόνως εἶναι καὶ εὐθαρσῆς διακλήρυξις τοῦ ὅτι ἡ ἀληθὴς ἐπιστήμη οὐ μόνον δὲν ἀπομακρύνει ἐκ τῆς πίστεως, ἀλλ' ἀντιθέτως προάγει ταύτην καὶ τὴν καθιστᾷ πλέον συνειδητὴν, καρποφόρον καὶ θαρραλέαν.

πόλεως Μαντινείας καὶ Κυνουρίας, κατηγορούμενον ἐπὶ ἀναπτήρπτοις κοινωνικοῖς φρονήμασιν, ἐκήρυξεν ἀθῶον.

2) Εἰς τὸν ἱερέα Ἰωάννην Ζαρκάδαν, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας, κατηγορούμενον δι' ἀνάρμοστον συμπεριφορὰν καὶ ἐγκατάλειψιν θέσεως, ἐπέβαλε τὴν ποινὴν Ζετοῦς ἀργίας.

3) Τὸν μοναχὸν Στέφανον (Τηλέμαχον) Κοντούτσιον, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, κατηγορούμενον ἐπὶ ἀποβολῇ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος, ἐπανέφερον εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν.

4) Τὸν ἱερέα Θεόδωρον Παπαγιαννόπουλον, τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, κατηγορούμενον δι' ἀνάρμοστον εἰς κληρικὸν συμπεριφορὰν, ἐκήρυξεν ἀθῶον.

5) Εἰς τὸν ἱερέα Παναγιώτην Χατζέλην, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μυτιλήνης, κατηγορούμενον δι' ἀντιπειθαρχικὰ παραπτώματα, ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τῆς ἀργίας τριῶν μηνῶν, ἀνευ στερήσεως τοῦ μισθοῦ του.

6) Εἰς τὸν ἱερομόναχον Ἰάκωβον Μπακαοῦκαν, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος, κατηγορούμενον ἐπὶ ἀποβολῇ τοῦ ἱερατικοῦ σχήματος, ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως καὶ ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν.

7) Εἰς τὸν ἱερέα Ἀθανάσιον Χατζῆν, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν, κατηγορούμενον ἐπὶ μέθῃ, ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τῆς μηνιαίας ἀργίας, ἀνευ στερήσεως τοῦ μισθοῦ του.

8) Εἰς τὸν ἀρχιμ. Θεοδοσίον Καπράλον, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος, κατηγορούμενον δι' οἰκονομικὰς ἀτασθαλίας καὶ ἠθικὰ παραπτώματα, ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως καὶ ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν.

9) Εἰς τὸν ἀρχιμ. Καλλίνικον Πιτίδην, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βεροῖας καὶ Ναούσης, κατηγορούμενον ἐπὶ ἀνηθικότητι καὶ ἀπρεπεί συμπεριφορᾷ, ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως καὶ ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν.

10) Εἰς τὸν ἱερέα Εὐάγγελον Παπαποστόλου, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν, κατηγορούμενον δι' ἀνάρμοστον συμπεριφορὰν, ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τῆς 10ετοῦς ἀργίας.

11) Εἰς τὸν ἀρχιμ. Δωρόθεον Φλέγκαν, τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, κατηγορούμενον δι' ἠθικὰ παραπτώματα, ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τῆς 10ετοῦς ἀργίας μετ' ἰσοχρόνου σωματικοῦ περιορισμοῦ εἰς Ἱεράν Μονὴν Κοιμήσεως Θεοτόκου Πορτεσοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡλείας, μετὰ στερήσεως τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.

12) Εἰς τὸν διάκονον Γεώργιον Τσιμῆν ἢ Τσιμόπουλον, τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, κατηγορούμενον ἐπὶ καταφρονήσει τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς καὶ παρ' ἐνορίαν πράξεις κατ' ἐξακολουθησιν, ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως καὶ ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν.

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 15ης Αὐγούστου μέχρι τῆς 5ης Σεπτεμβρίου ἔ. ἔτους:

Ἐτέλεσε τὴν 15ην Αὐγούστου τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τῆς Εὐαγγελιστρίας τῆς Τήνου μετὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σύρου κ. Δωροθέου καὶ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χαλκίδος κ. Νικολάου.

— Τὴν 27ην Αὐγούστου τὸν Ἁγιασμὸν ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τῶν Ναυπηγείων Ἐλευσίνος.

— Τὴν 30ην Αὐγούστου τὴν θείαν Λειτουργίαν εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Ἀλεξάνδρου Παλαιοῦ Φαλήρου, τὸ δὲ ἑσπέρας τῆς ἰδίας ἡμέρας ἐχοροστάτησε κατὰ τὸν Ἐσπερινὸν εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν Ἁγίας Ζώνης Πατησίων.

Πρόεστη τὴν 31ην Αὐγούστου τῆς ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τελεσεθείσης Δοξολογίας ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς τῶν Ἑλλήνων, τῆς Ἡμέρας τοῦ Ἐρέδρου Πολεμιστοῦ καὶ τῆς 20ῆς ἐπετείου τῆς νίκης τοῦ Γράμμου-Βίτσι.

Ἐθέσσε τὴν 18ην Αὐγούστου τὸν θεμέλιον λίθον τῆς νέας Στέγης Εὐγηρίας τοῦ Σωματείου «Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου» καὶ τῆς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ψαρομηλίγκου 8 Στέγης Γερόντων καὶ τὴν 31ην Αὐγούστου τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Ζώνης Περιβολίων.

Προήδρευσε τὴν 20ην Αὐγούστου τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ TAKE.

— Τὴν 29ην Αὐγούστου τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Σιβιτανιδείου Σχολῆς.

— Τὴν 2αν, 3ην, 4ην καὶ 5ην Σεπτεμβρίου τῶν συνεδριῶν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου.

— Τὴν 3ην Σεπτεμβρίου τῆς μετὰ τοῦ κ. Ὑφυπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἱεροσπουδῶν κ. Σιώρη καὶ τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιακῶν παραγόντων συσκέψεως διὰ τὸ θέμα τῶν ἀδιόριστων θεολόγων.

— Τὴν 5ην Σεπτεμβρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Σχολῆς Διακονιστῶν καὶ τοῦ Κληροδοτήματος Καλησπέρη.

Παρέστη τὴν 17ην Αὐγούστου εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις συνεληθὸν Ἐθνικὸν Συνέδριον τῆς Παναρκαδικῆς Ὁμοσπονδίας Ἀμερικῆς καὶ Καναδᾶ.

— Τὴν 19ην Αὐγούστου εἰς τὸ ἐν Λαμίας συνεληθὸν Θεολογικὸν Συνέδριον.

— Τὴν 29ην Αὐγούστου εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ὀδοντιατρικοῦ Μεγάρου εἰς τὸ Γουδί.

— Τὴν 31ην Αὐγούστου εἰς τὴν ἐν τῷ Παναθηναϊκῷ Σταδίῳ ἑορτὴν ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς νίκης Βίτσι — Γράμμου.

Ἐπεσκέφθη τὴν 28 Αὐγούστου τὰς ἐν Λουτρακίῳ κατασκευάσεις τοῦ πανοσιολ. ἀρχιμ. Νήφωνος Θωμαδάκη.

Συνειργάσθη τὴν 18ην Αὐγούστου μετὰ τῆς Α.Ε. τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως κ. Γ. Παπαδοπούλου, τὴν 28ην Αὐγούστου μετὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Γ. Ἀσιώτη καὶ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Ἀνθίμου Ρούσσα, τοῦ Γραμματέως τῆς ἐπὶ τῆς Ἐκκλ. Παιδείας ΜΣΕ ὀσιολογιωτάτου Μαξίμου Ψιλοπούλου, τὴν 30ην Αὐγούστου μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ἐν Τήνῳ Ἱερατικοῦ Φροντιστηρίου πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Ἡλίας Μαστρογιαννοπούλου καὶ μετὰ τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ ΟΔΔΕΠ κ. Ἡλ. Στεργιοπούλου, τὴν 1ην Σεβρίου μετὰ τοῦ Ὑφυπουργοῦ Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν κ. Ἡλ. Δημητρά, τὴν 3ην Σεπτεμβρίου μετὰ τοῦ Ὑφυπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἱεροσπουδῶν κ. Σιώρη καὶ τοῦ Ὑφυπουργοῦ Ἀναπληρωτοῦ Προεδρίας Κυβερνήσεως κ. Ἀγαθαγγέλου καὶ τὴν 4ην Σεπτεμβρίου μετὰ τοῦ Προέδρου τῆς ΜΣΕ ἐπὶ τῆς Θ. Λατρείας Σεβ. Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονυσίου καὶ τοῦ Προέδρου τῆς ΜΣΕ ἐπὶ τῆς Ἐκκλ. Παιδείας Σεβ. Μητροπολίτου Ζάνθης, κ. Ἀντωνίου.

Ἐδέχθη τὴν 18ην Αὐγούστου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κίτρον κ. Βαρνάβαν, τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καθηγητὴν κ. Εὐάγγελον Θεοδώρου, τὸν Διευθύνοντα Σύμβουλον τοῦ TAKE κ. Καρρᾶν καὶ τὸν θεολόγον κ. Ἀ. Μπαϊρακτάρη.

— Τὴν 20ην Αὐγούστου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Νικόδημον, τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Τιβεριάδος κ. Ἀνατόλιον, τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Μυρίνης κ. Χρυσόστομον, τοὺς πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτας κ. Ἀναστάσιον Γιαννουλάτον καὶ κ. Ἀντωνίου Ρωμαιοῦ, τὸν Ἐκπαιδευτικὸν Σύμβουλον κ. Κ. Κούρκουλαν, τὸν καθηγητὴν κ. Δ. Πάλλαν, τὸν λογοτέχνην κ. Κ. Τσιρόπουλον, τὸν πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομον Μαυρογιαννόπουλον, τὸν Πρόεδρον τοῦ Συμβουλίου Κληροδοτημάτων ἀρεοπαγίτην κ. Κανελλάκον καὶ τὸν κ. Χ. Ράλλην.

— Τὴν 29ην Αὐγούστου τοὺς Ἐξοχωτάτους Πρεσβευτὰς Συρίας καὶ Ἰράκ καὶ τὸν Ὑποστράτηγον κ. Θωμόπουλον.

— Τὴν 30ην Αὐγούστου ἀντιπροσωπεύον τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τὸ Ἰγουμενοσυμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης.

— Τὴν 1ην Σεπτεμβρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κίτρον κ. Βαρνάβαν, τὸν Ἐξοχωτάτον Πρέσβυν κ. Μοῦτσο, τὸν πανοσιολ. ἀρχιμ. Τιμόθεον Κατσίγιαννην, τὸν ἐπὶ

χειρηματίαν κ. Σκαλιστήρη, τὸν σμήναρχον κ. Σωτηρόπουλον, τὴν κ. Παπαδαυτωνάκη καὶ τὴν δεσποινίδα Νάνου.

— Τὴν 2αν Σεπτεμβρίου τὸν Σεβασμιώτατον Γέροντα Μητροπολίτην Χαλκηδόνος κ. Μελίτων, τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Νικόδημον, τὸν Dr. Echtenach καὶ τοὺς κ. κ. Ἀνδρέαν Ρήγον καὶ Θ. Νομικόν.

— Τὴν 3ην Σεπτεμβρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἀξώμης κ. Μεθόδιον, τὸν κ. Ἀντωνιάδην καὶ τὸν Ἐπιθεωρητὴν τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν κ. Λαγόν.

— Τὴν 4ην Σεπτεμβρίου τὸν καθηγητὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου κ. Σ. Γκόσεβιτς, τὸν Διευθυντὴν τοῦ ΝΙΚΕ Ιατρῶν κ. Καραντώνη, τὸν πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Ἰωακείμ Ἀποστολόπουλον, τὸν Ἐπιμελητὴν τοῦ Κληροδοτήματος Ἀυθῆς Μελισσοῦρου κ. Ραυτοπούλου καὶ τὸν Διοικητὴν τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης κ. Κουρκουλάκον.

— Τὴν 5ην Σεπτεμβρίου τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Αὐστραλίας κ. Ἰεζεκιήλ, τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Σιναίου κ. Γρηγόριον καὶ τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου κ. Παῦλον.

Προγραμματισμένη συμπαραστάσις πρὸς τὸ ὑπερήλικας.

Τὸ πρόβλημα τῆς συνεχοῦς καὶ προγραμματισμένης προστασίας τοῦ γήρατος ἐμελετήθη ὀλοπλευρῶς ὑπὸ τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἰερωνύμου καὶ τῆς Διευθύνσεως τῆς παρά τῆ Ἀρχιεπισκοπῆς λειτουργοῦσης Ὑπηρεσίας Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης. Πρὸς ἀποτελεσματικὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος αὐτοῦ, κατεστράφη ἤδη εὐρὺ πρόγραμμα συστηματικῆς καὶ μονίμου συμπαραστάσεως πρὸς τοὺς ὑπερήλικας ἀδελφούς μας, τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη «Εἰδικὴ Μέριμνα Ὑπερηλικῶν» (Ε.Μ.Υ.).

Τὸ γενικὸν πρόγραμμα προστασίας τῶν ἀπομάχων τῆς ζωῆς περιλαμβάνει τὴν ἴδρυσιν εἰς τὰς ἐνορίας «Σπιτιῶν Γαλήνης τοῦ Χριστοῦ», «Κέντρων Ἀπασχολήσεως Ὑπερηλικῶν» καὶ «Κύκλων Συμπαραστάσεως ἐλευθέρως διαβιούντων Ὑπερηλικῶν». Τὰ Ἐνοριακὰ Φιλόπτωχα Ταμεία, τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια, αἱ Κοινωνικὰ Λειτουργοὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καταβάλλουν ἤδη συντόνους προσπάθειαι διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ὡς ἄνω προγράμματος.

Τὴν 6 Ἰουλίου ἔ. ἔτους ἐτέθη εἰς λειτουργίαν, παρουσία τοῦ Μακαριώτατου, τὸ πρῶτον «Σπίτι τῆς Γαλήνης τοῦ Χριστοῦ» εἰς τὴν Ἐνορίαν Ἁγίου Ἰωάννου (τῆς ὁδοῦ Βουλιαγμένης), εἰς τὸ ὁποῖον 24 γέροντες καὶ γερόντισσαι εὗρον πραγματικὴν λιμάνην γαλήνης, ὕστερα ἀπὸ τὰς τόσας τρικυμίας πού ἐπέρασαν εἰς τὴν ζωὴν των. Ἐνταῦθα παρέχεται εἰς τοὺς ὑπερήλικας, εἰς πολιτισμένην καὶ εὐχάριστον ἀτμόσφαιραν, τὸ μεσημβρινόν των φαγητόν, καφέ, ἐφημερίδες, ἐλαφρὰ ἀπασχολήσις καὶ ψυχαγωγία.

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ὁ Μακαριώτατος ἐνεκαινίωσε καὶ τὸ πρῶτον «Κέντρον Ἀπασχολήσεως Ὑπερηλικῶν», τὸ ὁποῖον στεγάζεται εἰς μίαν καταλλήλως διασκευασθεῖσαν αἴθουσαν τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς ὁδοῦ Βουλιαγμένης. Τὸ Κέντρον αὐτὸ ἐφοδιάζει τοὺς γέροντας καὶ τῆς γερόντισσαι 14 ἐνοριῶν μὲ ὑλικά, ἐκ τῶν ὁποίων οὗτοι κατασκευάζουν διάφορα πλεκτά, καλαθάρια κλπ., τὰ ὁποῖα τὰ ἀγοράζει τὸ Κέντρον καὶ τὰ διοχετεύει εἰς τὴν ἀγοράν. Οὕτως, ἐκτὸς τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ὀφέλους, οἱ ἀπόμαχοι οὗτοι τῆς ζωῆς ἀποκοτῶν τὸ αἶσθημα, ὅτι εἶναι ὠφέλιμοι, διότι κάτι προσφέρουν, τανοῦται τὸ ἠθικόν των καὶ εὐρίσκουν ψυχικὴν γαλήνην.

Ἔργον τῶν «Κύκλων Συμπαραστάσεως ἐλευθέρως διαβιούντων Ὑπερηλικῶν» εἶναι ἡ στοργή, ἡ ἀγάπη, ἡ μέριμνα, ἡ ὕλική συνδρομή καὶ ἡ περίθαλψις τῶν ἐγκαταλειμμένων καὶ δεινοπαθούντων γερόντων. Ἡ δύναμις ἐκάστης ὁμάδος ἀποτελεῖται ἀπὸ 15-16 ἄτομα ἄνω τῶν 65 ἐτῶν. Ἡ ὁμάς τῶν ἐλευθέρως διαβιούντων ὑπερηλικῶν συνέρχεται δις τοῦ μηνός, τὸ δὲ πρόγραμμα αὐτῆς περιλαμβάνει ὁμιλίαν χριστιανικοῦ περιεχομένου, συνεστίασις, ἐκδρομὰς, ψυχαγωγίαν, ἰατρικὴν περίθαλψιν.

Καταβάλλεται προσπάθεια νὰ πολλαπλασιασθοῦν ταχέως

τὰ ὡς ἄνω ἱδρύματα συμπαραστάσεως πρὸς τοὺς ὑπερήλικας καὶ νὰ καλύψουσι ὁλόκληρον τὴν Χώραν.

Ἱερά Μητρόπολις Κεφαλληνίας

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τριακοσίων ἐτῶν (1669 - 1969) ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ διδασκάλου τοῦ Γένους καὶ μεγάλου ρήτορος τῆς Ἐκκλησίας Ἐπισκόπου Κερνίκης καὶ Καλαβρυτῶν Ἡλίας Μηνιάτη τοῦ ἐκ Ληξουρίου Κεφαλληνίας καταγομένου, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Προκόπιος ὄργανωσε τὴν 11-8-69 ἑορτὰς ἐν Κεφαλληνίᾳ, ὀνομάσας ταύτας «Μηνιάταις».

Εἰς τὰς ἑορτὰς ταύτας προσκεκλήθησαν ἡ Ἱερά Σύνοδος, Ἀρχιερεῖς, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας, πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ὄρχοντες, οἱ κοσμητορες τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν, καθηγηταὶ Πανεπιστημίων, Μ. Εὐεργέται τῆς Νήσου, ὁ Δῆμος Καλαβρυτῶν κ.ἀ.

Τὸ πρόγραμμα τῶν ἐν Κεφαλληνίᾳ ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων περιελάμβανε Ἀρχιερατικὴν Θ. Λειτουργίαν εἰς Ἱ. Ναὸν Ἁγίου Νικολάου Μηνιατῶν Ληξουρίου, ἀνήκοντα εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Μηνιατῶν, ἔνθα καὶ ὁ τάφος τοῦ Ἡλίας Μηνιάτη καὶ ὁ ἀνδριὰς αὐτοῦ, ὁμιλίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου, Μνημόσυνον πρὸ τοῦ ἀνδριάντος, ζευάγησιν καὶ δεξίωσιν τῶν προσκεκλημένων. Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας, ὁμιλίαν ὑπὸ τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβούλου κ. Χρήστου Θεοδώρατος μὲ θέμα: «Ὁ Ἡλίας Μηνιάτης ὁ μέγας ἐθνικός ἀναγεννητής», ἥτις ἐγένετο εἰς τὴν Κοργιαλένειον Βιβλιοθήκην ἐν Ἀργοστολίῳ ἐνώπιον πυκνοῦ ἀκροατηρίου.

Ὁ Σεβασμιώτατος ἀπηύθυνεν ἐγκύκλιον πρὸς ὅλους τοὺς ἐφημερίους, ἵνα τελέσουν τὴν ἡμέραν ταύτην μνημόσυνον καὶ ἀναγνώσουν τὴν εἰδικὴν ἐπὶ τούτῳ ὁμιλίαν ἐπ' ἐκκλησίαις.

Ἐκτὸς τούτων, ἀπεστάλησαν γράμματα ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου εἰς τὰ Ἀνώτατα Ἱδρύματα, εἰς τὸ Ε.Ι.Ρ., ἐξέχοντας συγγραφεῖς, εἰς ἅπαντα τὰ ἐκκλησιαστικά, φιλολογικά καὶ ἐπιστημονικά περιοδικά, εἰς ὅλας τὰς κοθημενίας ἐφημερίδας Ἀθηνῶν καὶ Πατρῶν καὶ Καλαβρυτῶν, τὸν τοπικόν Τύπον, διὰ τῶν ὁποίων παρακαλοῦνται οἱ παραλήπται ὅπως παρουσιάσουν διὰ καταλλήλων διαλέξεων καὶ συγγραφῶν τὴν προσωπικότητα τοῦ Ἡλ. Μηνιάτη.

Ὅντως μετὰ χαρᾶς ἅπαντες ἐδέχθησαν τὴν πνευματικὴν συμμετοχὴν καὶ ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸν ἡμερήσιον καὶ περιοδικὸν Τύπον ἄρκετὰ ἄρθρα διὰ τὸν Ἡλίαν Μηνιάτην. Προβλέπεται δὲ εἰσέτι, ὅπως εἰς ἅπαντα τὰς σχολεῖα Δημοτικῆς καὶ Μέσης Παιδείας, κατὰ τὴν ἐπαναλειτουργίαν των, ἀναπτυχθῆ ὑπὸ τῶν διδασκάλων καὶ καθηγητῶν ἡ συμβολὴ τοῦ Ἡλ. Μηνιάτη εἰς τὰ γράμματα καὶ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους.

Ἡ Ἀρχιερατικὴ Θ. Λειτουργία ἐν Ληξουρίᾳ, ἥτις μετεδόθη ἀπὸ τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ, ὡς καὶ αἱ ἀνωτέρω ἀναφερθεῖσαι ἐκδηλώσεις ὑπὲρ τοῦ Ἡλ. Μηνιάτη ἀνεπτέρωσαν τὸ θρησκευτικόν καὶ ἐθνικὸν φρόνημα τῶν χριστιανῶν τῆς Κεφαλληνίας, οἵτινες ἠσθάνθησαν δικαίαν ὑπερηφάνειαν διὰ τὸν ἐνδοξον πατριώτην ἐπίσκοπον Ἡλίαν Μηνιάτην.

Παραλλήλως ἀντιμετωπίσθη τὸ θέμα τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀποκοπειῶν ἐκ τῶν σεισμῶν τοῦ 1953 χερῶν τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ἡλ. Μηνιάτη διὰ τῆς Διευθύνσεως Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν τοῦ Ὑπουργείου Προεδρίας Κυβερνήσεως, ἀναθεθείσης τῆς σχετικῆς καλλιτεχνικῆς ἐργασίας εἰς τὸν γλυπτὴν κ. Στυλιανὸν Τριάντην τῇ παρεμβάσει τοῦ Κεφαλληνίου Καθηγητοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Σπιριδωνος Μαρινάτου.

Ἱερά Μητρόπολις Μυτιλήνης

Τελεταρχοῦντος τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου, ἐτέθη, ἐν ἐπίσημῳ τελετῇ, παρουσία τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως Ἀθλητισμοῦ, τοῦ Νομάρχου Λέσβου καὶ τῶν λοιπῶν Ἀρχῶν, ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ νέου Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρυματος «ΚΕΝΤΡΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ - Ο ΟΥΓΓΡΟ-ΒΛΑΧΙΑΣ ΙΓΝΑΤΙΟΣ» εἰς τὸ παρά τὸν ναὸν τῶν ἁγ. Ἀποστόλων τῆς πόλεως οἰκόπεδον. Τὸ ἱδρυμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἀνεγείρεται ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως, τῇ χορηγίᾳ τῆς Γραμματείας Ἀθλητισμοῦ, θὰ περιλαμβάνη εἰς τὸ ἰσόγειον αἰθούσας ψυχαγωγίας, τὸ Γραφεῖον τῆς κινήσεως, χώρους ὑγιεινῆς,

λουτρῶνας κ.λ.π., εἰς τὸν πρῶτον ὄροφον μεγάλην αἴθουσαν διὰ διαλέξεις, φωτεινὰς προβολὰς καὶ τὰς ἐν γένει πνευματικὰς ἐκδηλώσεις καὶ εἰς τὸν δευτέρου ὄροφον δύο μεγάλα ἀναγνωστήρια δι' ἑβδομήκοντα μαθητὰς, οἵτινες δὲν διαθέτουν εἰς τὴν οἰκίαν των κατάλληλον χῶρον πρὸς μελέτην. Μετὰ τὸν ἀγιασμόν ὠμίλησαν καταλλήλως ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης καὶ ὁ κ. Κων. Ἀσλανίδης.

— Τὴν Κυριακὴν, 29 Ἰουνίου, ἐτελέσθη εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Μυτιλήνης ἐπίσημον μνημόσυνον ἐξ Ἀρχιερέων, Δανιήλ, Νικοδήμου, Καλλινίκου, Κωνσταντίου, Ἀνθίμου καὶ Γερασίμου, οἵτινες ἐποίμηναν τὴν Μητρόπολιν Μυτιλήνης ἀπὸ τοῦ 1676 μέχρι τοῦ 1783 καὶ ὧν τὰ ὄσα εὐρέθησαν εἰς τὸν ἀποκαλυφθέντα ὑπόγειον ἀρχιερατικὸν τάφον, ὁ ὁποῖος κεῖται ὑπὸ τὸν σωλῆνα τοῦ ναοῦ. Παρέστησαν ὅλοι αἱ Ἀρχαί, ὁ ἱερός Κληρὸς, ἀντιπρόσωποι τοῦ Νοσοκομείου καὶ τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων Μυτιλήνης, ὧν οἱ ἀειμνηστοὶ ἱεράρχαι ὑπῆρξαν ἱδρυταὶ καὶ μεγάλοι εὐεργεταί, καὶ ἄπειρα πλήθη λαοῦ. Τὰ ὄσα αὐτῶν, τεθέντα ἐντὸς κοινοῦ κιβωτίου, θὰ ἐναποθεθοῦν εἰς καλλιμάρμαρον μνημεῖον, τὸ ὁποῖον θὰ ἀνεγερθῆ παρὰ τοὺς τάφους τῶν ἄλλων ἀρχιερέων, εἰς τὸν περίβολον τοῦ μητροπολιτικοῦ μεγάρου.

— Τὴν Κυριακὴν, 6 Ἰουλίου, ἐτελέσθησαν μετὰ πάσης ἐπισημότητος, τελεταρχοῦντος τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου, τὰ ἐγκαίνια τοῦ μεγαλοπρεποῦς Ναοῦ τοῦ ἁγίου Ραφαήλ, ὅπου στεγάζεται ὁ τάφος καὶ τὰ λείψανα τοῦ Ἁγίου. Παρέστησαν ἅπασαι αἱ ἀρχαὶ τῆς νήσου καὶ ἄπειρα πλήθη πιστῶν ἐκ τε τῆς Λέσβου καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν τῆς Ἑλλάδος, κατακλύσαντα κυριολεκτικῶς τὴν Μοῆν καὶ τὰ πέρας αὐτῆς ὑψώματα. Ὁμίλησεν ὁ τελεταρχὸν ἱεράρχης. Εἰς τὸ τέλος ἡ Μοῆ ἐδεξιῶθη τὰς Ἀρχάς.

Ἱερὰ Μητρόπολις Σιασίου καὶ Σιατίστης

Τὴν 26ην Αὐγούστου ἐ.ἔ. συνήλθεν ἐν Τσοτυλίῳ καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Ἐπισκοπείου τὸ ἑβδομὸν ἐτήσιον Ἱερατικὸν Συνέδριον. Τοῦτο διεξήχθη κατὰ τὸ ἀκόλουθον πρόγραμμα.

Τὸ πρωὶ τῆς 26-8-69 ἐτελέσθη ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τῆς Ἀγίας Μαρίας Ἀρχιερατικὴ Λειτουργία, προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Πολυκάρπου, ὅστις ἐκήρυξε τὸν θεῖον λόγον ἐπὶ τοῦ ρήματος «Ἐπιστάτα, καλὸν ἔστιν εἶναι ἡμᾶς ὄδεις».

Μετὰ τὴν θεῖαν Λειτουργίαν, παρουσίᾳ καὶ τῶν Ἀρχῶν τῆς κωμοπόλεως Τσοτυλίου, ἔλαβε χώραν ἡ ἐναρκτήριος τελετή, καθ' ἣν ὁ πανοσιολογιώτατος Πρωτοσύγκελλος κ. Χρυσόστομος προσεφώνησε τὸν Σεβασμιώτατον ἐκ μέρους τῶν Συνέδρων, ὁ δὲ Σεβασμιώτατος ἀπαντήσας καταλλήλως, ἐκήρυξε τὴν ἐναρξιν τοῦ Συνεδρίου καὶ ἤρξατο τῆς εἰσηγήσεως ἐπὶ τοῦ θέματος: «Τὰ καθήκοντα τῶν Ἱερωμένων τὰ τε Ἱερατικά καὶ κοινωνικά». Κατὰ τὴν ἐπακολουθήσαν συζήτησιν ἐξήχθησαν διάφορα ὠφέλιμα καὶ ἐποικοδομητικὰ διδάγματα.

Μετὰ δεκαπεντάλεπτον διάλειμμα, ἤρξατο ὁ πανοσιολογιώτατος Πρωτοσύγκελλος τῆς εἰσηγήσεως ἐπὶ τοῦ θέματος «Ἡ ἐν γένει συμπεριφορὰ καὶ δημοσία ἐμφάνισις τῶν Ἱερωμένων».

Κατόπιν τούτων οἱ Συνεδροὶ καὶ τινες ἐκ τῶν Ἀρχῶν παρεκάθησαν εἰς γεῦμα, παρατεθὲν ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποῖου ἐγένετο ἐλευθέρως συζήτησις ἐπὶ διωρον ἐπὶ θεμάτων, τὰ ὁποῖα ἔθετο οἱ αἰδεσιμώτατοι Συνεδροί.

Τέλος, φαλέντος Ἐσπερινοῦ, οἱ Συνεδροὶ ἔλαβον διάφορα ἀναμνηστικὰ τοῦ Συνεδρίου καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου καὶ ἐπανήλθον εἰς τὰς ἐνορίας των μὲ ἀρίστως ἐντυπώσεις καὶ ἐφωδιασμένοι μὲ νέας πνευματικὰς δυνάμεις.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, συνελθοῦσα εἰς συνέδριον ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου, ἀπεφάσισε τὴν τοποθέτησιν τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Φιλαδελφείας κ. Ἰακώβου εἰς τὴν χηρεύουσαν Μητρόπολιν Γερμανίας, τὴν ἐπανα-

τοποθέτησιν εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Αὐστραλίας τοῦ Σεβασμ. Ἀρχιεπισκόπου Ἰεζεκιήλ καὶ τὴν ἴδρυσιν ἐν Εὐρώπῃ δύο νέων Μητροπόλεων, τῆς Μητροπόλεως Βελγίου, Λουξεμβούργου καὶ Ὀλλανδίας καὶ τῆς Μητροπόλεως Σουηδίας, Νορβηγίας καὶ Δανίας. Ἡ πλήρωσις τῶν δύο νέων Μητροπόλεων ἐγένετο διὰ τῆς τοποθετήσεως εἰς μὲν τὴν πρώτην τοῦ ἀχρι τοῦδε Σεβασμ. Μητροπολίτου Σελευκείας κ. Αἰμιλιανοῦ, εἰς δὲ τὴν δευτέραν τοῦ ἀχρι τοῦδε Σεβασμ. Μητροπολίτου Ἡλιουπόλεως κ. Πολυεύκτου.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κίτρους κ. Βαρνάβας ἐπισκέφθη τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας ἀπὸ τῆς 19ης μέχρι τῆς 31ης Αὐγούστου ἐ.ἔτους, τυχῶν θερμότητος ὑποδοχῆς καὶ ἐγκαρδίου φιλοξενίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Σερβίας κ. Γερμανὸς ἐπισκέφθη τὸ ἐν Γενεύῃ Κέντρον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ἀπὸ 28 μέχρι 31 Ἰουλίου ἐ.ἔτους.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ἀλήθεια περὶ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ σήμερον», τὸ ἐπίσημον Δελτίον τοῦ Πατριαρχείου Σερβίας δημοσιεῖται εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 6 φύλλον τοῦ Ἰουνίου 1969 τὸ εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 21-22/1968 διπλοῦν φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας» δημοσιευθὲν βαθυστόχαστον ἄρθρον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονυσίου ὑπὸ τὸν τίτλον «Εἰς τιμὴν καὶ μνήμην». Εἰς σχετικὴν ὑποσημείωσιν τὸ περιοδικὸν τοῦ Πατριαρχείου Σερβίας παρατηρεῖ, ὅτι «ὁ Μητροπολίτης Κοζάνης δικαίως συγκαταλέγεται μετὰ τῶν μεγαλυτέρων ὀρθοδόξων θεολόγων τῆς ἐποχῆς μας», ἐν συνεχείᾳ δὲ προσθέτει τὰ ἑξῆς: «Λόγω τοῦ ἐνδιαφέροντος περιεχομένου δημοσιεύομεν τὸ ἄρθρον αὐτό, ἵνα γνωρίσουν οἱ ἀναγνώσταί μας τὰς ἀπόψεις τοῦ Ἑλλήνου Μητροπολίτου Κοζάνης».

— Εἰς τὸ ἴδιον φύλλον τὸ ἐπίσημον Δελτίον τοῦ Πατριαρχείου Σερβίας δημοσιεῖται περισπούδαστον ἄρθρον τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Δανιήλ ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὶ ὀφείλομεν εἰς τοὺς Ἁγίους Κύριλλον καὶ Μεθόδιον», καθὼς καὶ ἀξιόπρόσεκτον ἄρθρον τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς καὶ καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου κ. Κάσιτς ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ σημασία τοῦ ἔργου τοῦ Ἁγίου Κυρίλλου». Ὁ καθηγητὴς κ. Κάσιτς δέχεται, ὅτι οἱ ἱεραπόστολοι τῶν Σλάβων Κύριλλος καὶ Μεθόδιος ἦσαν ἐλληνικῆς καταγωγῆς.

— Ἀποφάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐφέτος θὰ γίνουσι δεκτοὶ εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν τεσσάρων Ἱερατικῶν Σχολῶν τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας 122 μαθηταί.

— Ἡ δεκαπενθήμερος θρησκευτικὴ ἐφημερίς τοῦ Πατριαρχείου Σερβίας «Πραβόσλάβλιε» ἀπετάθη πρὸς διαφόρους ἐπισημῶνας καὶ πνευματικὸς ἐργάτας καὶ ἐξήτησε τὴν γνώμην των περὶ τῶν ἐπιπτώσεων τῆς κατακτιήσεως τῆς Σελήνης ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν συναισθημάτων καὶ τῶν θρησκευτικῶν ἀντιλήψεων τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ λογοτέχνης καὶ ἱστορικός τῆς Τέχνης κ. Μίλαν Κάσανιν ἀπήντησε: «Ἡ Ἐπιστήμη καὶ ἡ Θρησκεία ποτὲ δὲν εὕρισκονται εἰς μεγαλυτέραν συμφωνίαν ἢ κατὰ τὰς στιγμὰς τῶν μεγάλων ἀνακαλύψεων. Ἡ εἰσβολὴ εἰς τὸ Διάστημα εἶναι τόσον εἰσβολὴ εἰς τοὺς πνευματικοὺς ὀρίζοντας, ὅσον καὶ εἰς τὸν φυσικὸν χῶρον. Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς πτήσεως εἰς τὴν Σελήνην δὲν ἦτο ἡ ὕλη, ἀλλ' ἡ σκέψις καὶ δὲν εὕρισκετο ἡ μηχανὴ, ἀλλ' ὁ ἀνθρώπος, ὁ ὁποῖος τὴν ἐδημιούργησεν. Ἐὰν εἶχον ἄλλως τὰ πράγματα, τότε καὶ τὰ νεκρὰ πράγματα θὰ ἔκαμνον ὅ,τι καὶ τὰ λογικὰ ὄντα.

Εἰς κάθε μέγα ἐγχείρημα ὑπάρχει θρησκευτικὴ σκέψις καὶ αἴσθημα. Δὲν ὑπάρχουν ἔργα ἄνευ τῆς πίστεως. Ὅπου ὑπάρχουν μεγαλειώδεις πραγματοποιήσεις, ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ ἀσυγκράτητος θαυμασμός· ὅπου ὑπάρχει ἄπειρον, ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ ἀθανασία. Ὅσον περισσότερας γνώσεις ἔχει ὁ ἀνθρώπος, τόσον εἶναι βαθύτερα τὰ θρησκευτικὰ του συναισθήματα καὶ σαφεστερά ἡ θεὰ τοῦ μεγαλείου τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἐνόητος τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ κόσμου».

Ὁ Γενικός Γραμματεὺς τῆς Ἀστρονομικῆς Ἑταιρείας κ. Νέναντ Γιάνκοβιτς εἶπε μεταξύ ἄλλων τὰ ἑξῆς: «Νομίζω ὅτι ἡ πτῆσις αὐτῆ δὲν θὰ ἔχη καμμίαν ἀπολύτως ἐπίδρασιν εἰς τὸ ζήτημα τῆς θρησκείας. Ἀρνητικὴν ἐπίδρασιν θὰ ἠδύναντο νὰ αἰσθανθοῦν μόνον οἱ ἔχοντες ἀφελεῖς ἀντιλήψεις περὶ τοῦ Θεοῦ ὡς τινος ὑλικοῦ ὄντος. Θὰ ἦτο γελοῖον νὰ ἐκληφθῆ ὁ περίπατος τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν Σελήνην ὡς ἀπόδειξις, ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεός, διότι δὲν ὑπάρχουν ἐπιστημονικὰ ὄργανα οὔτε ἀνακαλύψεις ἀποδεικνύουσαι ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεός».

Ἡ καθηγήτρια καὶ λογοτέχνης κ. Ζένια Ἀθανασίεβιτς-Μάρκοβιτς εἶπε τὰ ἑξῆς: «Δέον νὰ σημειωθῆ, ὅτι οἱ ἐν λόγῳ ἀστροναῦται εἶναι βαθύτατα θρησκευόμενοι ἄνθρωποι, ὡς ὑπῆρξαν καὶ οἱ πλείστοι τῶν μεγαλύτερων φιλοσόφων καὶ ἐπιστημόνων τοῦ κόσμου, καὶ ὅτι τὸ ἔργον των θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἐδραίωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον συνετῶν ἀνθρώπων».

Ὁ καθηγητὴς τῆς Νομικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου κ. Μπόζιζαρ Μάρκοβιτς ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς: «Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἡ τελευταία εἰσβολὴ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ Διάστημα δὲν θὰ ἔχη καμμίαν σημαστικὴν ἐπίδρασιν εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἀντιλήψεις καὶ συναισθήματα τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. Τοιαῦτα μεταβολαὶ δὲν ἔγιναν οὔτε κατὰ τὰ προηγούμενα μεγάλα ἐπιστημονικὰ ἐπιτεύγματα, οἷα ἦσαν λ.χ. αἱ ἀνακαλύψεις ἐνὸς Νεύτωνος, Κολόμβου, Παστέρ, Ἀϊνστάϊν, ἢ ἐφευρέσεις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἢ τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας. Πάντα ταῦτα ἀποδεικνύουν ἀπλοῦστατα, ὅτι ἡ Θρησκεία ἀποτελεῖ ἀνάγκην τοῦ ἀνθρώπου πνεύματος...

Τὴν ἐσωτερικὴν ἀνησυχίαν, «τὸ μαρτύριον τοῦ πνεύματος» καὶ τὸ ἠθικὸν πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου δύναται νὰ ἀποκρυπτογραφῆσθαι μόνον ἡ Θρησκεία. Διὰ τοῦτο ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς πίστεως θέτει εἰς τὸν ἑαυτὸν του τοὺς τελικοὺς σκοποὺς, εἰσάγων ταῦτοχρόνως δι' αὐτῶν καὶ τὸ ἠθικὸν κριτήριον εἰς τὴν ἀδιάφορον καὶ ψυχρὰν Φύσιν, ὡς καὶ τὰς ἐννοίας τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀγνωστοὶ εἰς τὴν Φύσιν καὶ τὴν ἐπιστήμην. Διὰ τοῦτο εἶναι δύσκολον νὰ ὑποτεθῆ, ὅτι ἡ ἐπιστήμη θὰ κατορθώσῃ ποτὲ νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν Θρησκείαν».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Σόφιας δύναται νὰ ἐγγραφοῦν ἀπόφοιτοι ἱερατικῆς Σχολῆς ἢ Γυμνασίου ἡλικίας μέχρι 35 ἐτῶν, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ ἀπόφοιτοι ἱερατικῆς Σχολῆς ἐγγράφονται ἄνευ ἐξετάσεων, οἱ δὲ ἀπόφοιτοι Γυμνασίου κατόπιν εἰσιτηρίων ἐξετάσεων. Ἄπαντες οἱ σπουδασταὶ εἶναι ὑπότροφοι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

—«Ὁδὸς Κυρίου» εἶναι ὁ τίτλος τῆς νέας συλλογῆς κηρυγμάτων τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Βουλγαρίας κ. Κυρίλλου, ἡ ὁποία ἐκυκλοφόρησε προσφάτως εἰς τὴν Σόφιαν ὡς ἑκδοσις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἡ ὁποία περιλαμβάνει ὑπεροδοῦντα κηρύγματα εἰς τὰς Κυριακάς, ἑορτάς καὶ ἄλλας περιστάσεις. Ἡ παρούσα συλλογὴ, ἀποτελουμένη ἀπὸ 471 σελίδας, εἶναι ὁ ΣΤ' κατὰ σειράν τόμος κηρυγμάτων τοῦ Μακαριωτάτου. Πρόκειται περὶ ζωντανῶν καὶ μεσῶν νοημάτων κηρυγμάτων, τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τῶν ὁποίων εἶναι τὸ βιβλικὸν ὕφος, ἡ σαφήνεια καὶ ἡ γλαφυρότης.

—Τὸ Προεδρεῖον τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τῆς Βουλγαρίας, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς 24ης Μαΐου—Ἡμέρας τῆς βουλγαρικῆς παιδείας καὶ πολιτισμοῦ καὶ τῆς σλαβικῆς γραμματείας, ἀπένευμεν εἰς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Βουλγαρίας κ. Κύριλλον τὴν τιμητικὴν διάκρισιν «Ἐθνικὸς ἐργάτης τοῦ πολιτισμοῦ» διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν, ἐκκλησιαστικοκοινωνικὴν καὶ ἐκπαιδευτικὴν δράσιν του.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Ἐπὶ τῇ μεταβάσει τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν Σελήνην, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Μακάριος προέβη εἰς τὰς ἑξῆς δηλώσεις:

«Τὰ διαπλανητικὰ ταξίδια, ἢ προσεδάφισις ἀνθρώπων εἰς τὴν Σελήνην καὶ γενικῶς ἢ κατὰκτησις τοῦ Διαστήματος ἀποτελοῦν μεγάλα ἐπιτεύγματα τῆς τεχνολογικῆς προόδου

καὶ ἐπιστήμης, διευρύνοντα εἰς καταπληκτικὸν βαθμὸν τοὺς ἀνθρωπίνους ὀρίζοντας. Δὲν βλέπομεν, ὅμως, λόγον κλονισμοῦ τῆς πίστεως εἰς τὸν Θεὸν λόγῳ τῶν τεχνολογικῶν τούτων ἐπιτευγμάτων ἢ ἄλλων μελλοντικῶς μεγαλύτερων. Θρησκεία καὶ ἐπιστήμη δὲν ἔρχονται εἰς ἀντίθεσιν, διὰ τὸν ἀπλοῦστατον λόγον, ὅτι ἐντελῶς διάφορα εἶναι τὰ πεδία καὶ οἱ τομεῖς τῶν ἐνδιαφερόντων των. Ἡ ἐπιστήμη περιορίζεται εἰς τὸν χῶρον τοῦ ἐπιστητοῦ, ὅσον εὐρὺς καὶ ἄν εἶναι οὗτος. Ἡ Θρησκεία ἀρχίζει καὶ ἐπεκτείνεται πέραν τοῦ χῶρου τούτου. Ἡ ἐπιστήμη δὲν θὰ ἀνακαλύψῃ διὰ τῆς ἐρεῦνης καὶ τοῦ πειράματος τὸν Θεόν, ὅπως δὲν θὰ ἀνακαλύψῃ ὁ χειρουργὸς ἱατρὸς τὴν ψυχὴν διὰ τῆς ἀνατομίας τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Φρονῶ, ὅμως, ὅτι ἡ ἐπιστήμη μᾶλλον συμβάλλει εἰς στερέωσιν παρὰ εἰς κλονισμόν τῆς πίστεως εἰς Ἐπὲρτατον Ὄν, εἰς τὸν Θεόν.

Τεράστιον εἶναι τὸ ἐπιτεύγμα τοῦ ἀνθρώπου νὰ ταξιδύσῃ εἰς τὸ Διάστημα, νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Σελήνην ἢ καὶ εἰς ἄλλους πλανήτας. Πιθανῶς ἀκόμη νὰ καταστῆ δυνατὸν νὰ ἐξέλθῃ ὁ ἄνθρωπος τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος. Ἐκαστον, ὅμως, νέον ἐπιτεύγμα βοηθεῖ τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀντιληφθῆ τὴν ἀδυναμίαν τῆς δυνάμεώς του. Ὅσον εὐρύτεροι καθίστανται οἱ ὀρίζοντες τοῦ ἀνθρώπου, τόσο περισσότερο αἰσθάνεται τὸ δέος τοῦ ἀπείρου, τὴν ἐννοίαν τοῦ ὁποίου δὲν δύναται νὰ συλλάβῃ ὡς ὃν πεπερασμένον. Ὅσον ἡ γνώσις αὐτοῦ εὐρύνεται, τόσο ἀντιλαμβάνεται ὅτι καὶ ἡ ἀγνωσία αὐτοῦ αὐξάνει πολλαπλασίως. Καὶ τοῦτο θὰ συμβαίῃ πάντοτε. Ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς γνώσεως θὰ διαπιστοῖ τὴν ἀγνώσιαν του.

Εὐρισκόμενος ὁ ἄνθρωπος διὰ τῶν ἐπιτευγμάτων του εἰς τὸ πεδῖον τῆς γνώσεως πρὸ νέων συνεχῶς ἀγνώστων κόσμων καὶ καταστάσεων, πρὸ νέων ἐρωτημάτων καὶ προβλημάτων, ἀλλὰ καὶ διαπιστῶν ἐκάστοτε ἀγνωστῶν τινα σχέσιν μεταξύ τῶν πάντων, ἔχουμε τὴν γνώμην ὅτι ὄχι μόνον δὲν θὰ κλονισθῆ ὡς πρὸς τὴν πίστιν εἰς Θεὸν δημιουργὸν τοῦ σύμπαντος, ἀλλ' ἀντιθέτως, ἀντιλαμβάνομενος τὴν ἀδυναμίαν καὶ μικρότητά του, θὰ ὑποκλιθῆ ταπεινῶς πρὸ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς παντοδυναμίας τοῦ Δημιουργοῦ.

Περὶ δὲ τῆς υπάρξεως ζωῆς εἰς ἄλλους πλανήτας, καίτοι δὲν ἔχομεν δεδομένα βεβαιούντα αὐτήν, δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν ἀποκλείσωμεν. Ἐν πάσῃ, ὅμως, περιπτώσει καὶ ἡ πιθανὴ ὑπαρξίς ζωῆς εἰς ἄλλους πλανήτας ὁμοίως ἢ διαφόρου τῆς ἐν Γῆ, δὲν νομίζομεν ὅτι κλονίζει τὴν πίστιν εἰς τὸν Θεόν, δημιουργὸν τοῦ κόσμου, ὄρατου καὶ ἀοράτου, οὐτινος ἢ Γῆ δὲν εἶναι ἐμὴ πολλοστημόριον.

Ἡ τεχνικὴ ἐπιστήμη θὰ προοδεύῃ συνεχῶς καὶ οὐδέποτε θὰ ἔχη τέρμα. Τὰ διαστημικὰ ταξίδια, τὸ τεράστιον τοῦτο ἐπιτεύγμα τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, δὲν θὰ θεωρῶνται μετὰ πάροδον ἐτῶν ὡς ἡ κορωνὴ τῆς ἐπιτυχίας του. Νέα ἐπιτεύγματα θὰ σημειοῖ συνεχῶς ἡ ἐπιστήμη καὶ ὁ ἄνθρωπος θὰ γνωρίσῃ καὶ θὰ κατορθώσῃ πολλά, ἀλλ' οὐδέποτε τὰ πολλά, οὐδέποτε τὰ πάντα. Διότι ἐγεννήθη καὶ θὰ παραμένῃ ὃν πεπερασμένον.

Ἐπαναλαμβάνομεν, ἐν κατακλείδι, ὅτι τὰ διαστημικὰ ταξίδια δὲν ἀπομακρύνουν, ἀλλ' ἀντιθέτως ὀδηγοῦν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν πίστιν πρὸς τὸν δημιουργὸν Θεόν. Θεωρῶν ὁ ἄνθρωπος τὴν Γῆν ἀπὸ τοῦ Διαστήματος, ἀντιλαμβάνεται περισσότερο τὴν τελολογίαν καὶ μεγαλειότητα τοῦ σύμπαντος καὶ, ὡς ὁ Ἀμερικανὸς ἀστροναύτης Φράνκ Μπόρμαν, ἐπαναλαμβάνει τὸ τῆς Γραφῆς: «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος...καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος».

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Συνῆλθεν εἰς Ρώμην ὁμάς θεολόγων, ἡ ὁποία μετέσχε τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἱεραποστολικοῦ «Συμποσίου», ὀργανωθέντος ὑπὸ τοῦ Ὄργανισμοῦ διαλόγου καὶ συνεργασίας μετὰ τῶν ἱεραποστολικῶν Ἰδρυμάτων. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ «Συμποσίου» συνεζητήθησαν τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπιζοῦν σήμερον οἱ ἱεραπόστολοι, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί.

—Ἡ Αὐτοῦ Ἁγίουτῆς Ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ', κατὰ τὴν τακτικὴν δημοσίαν ἀκρόασιν πρὸς τὰ πλήθη τῶν πιστῶν τῆ βῆ Ἰουλιου

ἐ. ἔτους, ἐξεφώνησε λόγον με θέμα: «Ἡ ἐποχή μας διεκδικεῖ τὴν ἐλευθερίαν».

— Ἄνω τῶν εἴκοσι κρατῶν ἐξέδωκαν σειρὰν γραμματοσημίων, ἀναμνηστικῶν τῆς εἰς Γενεὴν μεταβάσεως τοῦ Πάπα Παύλου ΣΤ' τὴν 10 Ἰουλίου 1969.

— Κατὰ σχετικὴν δὴλῶσιν τῆς Μεικτῆς Ἐπιτροπῆς ἐργασίας Καθολικῶν καὶ Διαμαρτυρομένων τῆς Γαλλίας, ἡ ἐν τῇ θεῖᾳ Εὐχαριστίᾳ κοινωρία μεταξύ χριστιανῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν προϋποθέτει τὴν ἀναγνώρισιν τῆς αὐτῆς ἐνοίας τοῦ θεοῦ τούτου Μυστηρίου. Ὡς ἐκ τούτου δὲν εἶναι δυνατὴ τοιαύτη κοινωρία μεταξύ Καθολικῶν καὶ Διαμαρτυρομένων, διότι οἱ τελευταῖοι δὲν πιστεύουσιν εἰς τὴν πραγματικὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ ὑπὸ τὰ εἶδη τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου.

— Κατὰ τὸ πολωνικὸν πρακτορεῖον εἰδήσεων «Interpress» ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία Πολωνίας τὸ 1939 εἶχε 46 ἐπισκόπους, 11.300 ἱερεῖς καὶ 7.257 Ναοὺς, ἐνῶ σήμερον ἔχει 67 ἐπισκόπους, 17.000 ἱερεῖς καὶ 13.000 Ναοὺς. Μετὰ τὸν πόλεμον ἐκτίσθησαν 400 νέοι ναοὶ με σημαντικὴν κρατικὴν βοήθειαν. Εἰς τὸ Καθολικὸν Πανεπιστήμιον τοῦ Λιούμπλιν φοιτοῦν σήμερον 1500 φοιτηταί. Ἡ Καθολικὴ Θεολογικὴ Ἀκαδημία τῆς Βαρσοβίας, ἡ ὁποία συντηρεῖται ὑπὸ τοῦ Κράτους, καὶ τὰ 48 καθολικὰ Σεμινάρια ἔχουσιν ἄνω τῶν 2600 σπουδαστῶν. Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία τῆς Πολωνίας ἐκδίδει σήμερον 54 ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Διεθνῆς οἰκουμενικὸν συμπόσιον διεξήχθη ἐν Βιέννῃ πρὸς ἐξέτασιν τοῦ θέματος «Ὁρθόδοξος Σύνοδος, Ἀναμονὴ καὶ ἔλπίδες». Ἡ ὀργάνωσις τοῦ Συμποσίου ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Κέντρου «Ὑπὲρ τῆς Ἀνατολῆς», ὅπερ ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ καρδινάλιου Καίτηχ.

— Ἀπὸ 25ης μέχρι 31ης Ἰουλίου 1969 διοργανώθη ἐν Rengeshburg τῆς Γερμανίας τὸ Α' Οἰκουμενικὸν Συμπόσιον με θέμα: «ἡ Θεῖα Εὐχαριστία». Τοῦ συμποσίου ἔλαβον μέρος ἐκπρόσωποι τῆς Ὁρθόδοξης, Ρωμαιοκαθολικῆς καὶ Λουθηρανικῆς Θεολογίας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, Ἀθηνῶν, Μόσχας, Βουκουρεστίου, Σόφιας, Βελιγραδίου, Λιβάνου καὶ Γερμανίας.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

Ἐκκλησιαστικῶν Συνοδικῶν Δικαστηρίων

Κλητήριον ἐπίκριμα [1]

Πρὸς

Τὸν ἱερέα Ἰωάννην Νικολάου,
ἐφημέριον Ἱερῶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν
(Ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλεῖσαι ἵνα ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου τῆ 6ῃ Νοεμβρίου 1969, ἡμέρα Πέμπτη καὶ ὥρα 8 π.μ. ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερῶς Συνόδου, ὁδὸς Ἁγίας Φιλοθέης ἀριθ. 19, ὅπως δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρα τε καὶ ὥρα θέλεις δικασθῆ ἑρήμεν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Σεπτεμβρίου 1969.

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Λαζαρίδης † Ο Πατρῶν ΚΩΝ/ΝΟΣ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 33 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/69 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ ἐφημερίου: 1) ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγίου Ἰωάννου, ὁδοῦ Βουλαγαμένης, 2) ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Προφήτου Ἡλίου,

Δήμου Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς, 3) ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγίου Κωνσταντίνου, Καρέα-Βύρωνος καὶ 4) ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Κοιμήσεως Θεοτόκου, Ν. Φιλαδελφείας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς ἐφημεριακὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω μνημονευθέντος Κανονισμοῦ ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18ῃ Αὐγούστου 1969.

† Ο Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 33 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/69 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγίας Τριάδος, Ἄνω Χολαργοῦ, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω μνημονευθέντος Κανονισμοῦ ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 4ῃ Σεπτεμβρίου 1969.

† Ο Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 33-36 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) «Κοιμήσεως Θεοτόκου» Αἰτωλικοῦ, 2) «Παμ. Ταξιάρχαι» Ἀμφοτακίας, 3) «Ἁγιος Κων/νος» Ἀδελκίου, 4) «Ἁγιος Γεώργιος» Βάτου, 5) «Ἁγιος Νικόλαος» Βουστρίου, 6) «Ἁγιος Νικόλαος» Γιαννοπούλων, 7) «Ἁγιος Ἀνδρέας» Κανδήλας, 8) «Ἁγιος Γεώργιος» Κάμπου, 9) «Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος» Κοκκινόβρυσης, 10) «Ἁγιος Κων/νος» Μαλατεΐων, 11) «Ἁγιος Νικόλαος» Μεσαριστής, 12) «Ἁγιος Ἀθανάσιος» Νεροχωρίου, 13) «Κοιμήσεως Θεοτόκου» Παναγούλας, 14) «Ἁγία Παρασκευὴ» Ρουπακιάς, 15) «Ἁγιος Βλάσιος» Σκλαβαίνων, 16) «Ἁγιος Δημήτριος» Σκουρτοῦς, 17) «Ἁγιος Νικόλαος» Σκουτεράς, 18) «Ἁγία Τριάς» Σπαρτιάς, 19) «Ἁγιος Ἀθανάσιος» Στενοῦ καὶ 20) «Ἁγία Παρασκευὴ» Στριγανιάς, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικὰ.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 19 Αὐγούστου 1969.

† Ο Αιτωλοακαρνανίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρ. 33 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2/69 Κανονισμοῦ τῆς Ἱ. Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ τε κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι μίαν τῶν θέσεων ἐφημερίου τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Ἀναλήψεως Κυρίου Κορωπίου, 2) Ἀγ. Ἀνδρέου Λαυρίου, 3) Ἀγ. Ἀνδρέου Σαλαμίνας, 4) Ἀγ. Ἀννης Ἀχαρνῶν, 5) Ἀγ. Βαρβάρας Ν. Λιοσίου, 6) Ἀγ. Βαρβάρας Παλουκίου Σαλαμίνας, 7) Ἀγ. Γεωργίου Κηφισιάς, 8) Εἰσοδίων Θεοτόκου Ἀμπελακίων Σαλαμίνας, 9) Ζωοδ. Πηγῆς Παικιάς, 10) Ἀγ. Θωμᾶ Ἀμαρουσίου, 11) Κοιμ. Θεοτόκου Ἀμπερσοῦ, 12) Κοιμήσεως Θεοτόκου Ν. Λιοσίου, 13) Κοιμ. Θεοτόκου Σπάτα, 14) Ἀγ. Κων/νου Κ. Ἀχαρνῶν, 15) Παναγίας Γοργοπηκόου Ζωφριάς, 16) Ἀγ. Παντελεήμονος Πεύκης καὶ 17) Τιμίου Σταυροῦ Ἀττικῆς, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ, πρὸς ἀνακήρυξιν τῶν ὡς ἐφημερίων.

Ἐν Κηφισίᾳ τῇ 11ῃ Αὐγούστου 1969.

† Ο Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Ἡλείας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τοὺς θείους καὶ Ἱεροὺς Κανόνας τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33, 34 καὶ 35 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου (περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων) καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν κενῆς θέσεως ἐφημερίου: 1) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Βασιλείου-Κλεινιδίης, 2) Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Πεζίης, 3) Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρουσερίου, 4) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Κλαδέου, 5) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Μιράκας, 6) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Λαμπερίου, 7) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Φανατίων, 8) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Γρανιτσέων, 9) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου Καλακεῖων, 10) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Δαμιάς, 11) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου Δαφνιωτίσσης, 12) Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Οἰνῆς, 13) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος Λαγανά, 14) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Ἀνθῶνος, 15) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Σιλήβα, 16) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγ. Δημητρίου Χαλαμπρέης, 17) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου Μαζαρακίου, 18) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Κων/νου Βελανιδίου, 19) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Σουλίου, 20) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Φωκῆ Καλαθῆ, 21) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ἁγ. Μαύρας, 22) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Λευκοχωρίου, 23) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Δήμητρας, 24) Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Βαρθολομίου, 25) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἀποστόλων Βυτινείων (Κυλλήνης), 26) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Σιμιάς, 27) Ἱεροῦ Ναοῦ Παμμ. Τραζικῶν-Καπελέτου, 28) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Νέας Μανολάδος, 29) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ἀμυγδαλῆς καὶ 30) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου Ἁγίας Τριάδος — (Μπουκοβίνας), καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικά των, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ἐφημερίων.

Ἐν Πύργῳ τῆ 16ῃ Αὐγούστου 1969.

† Ὁ Ἡλείας ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ (περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων), καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα (Α' ἢ Β' κατηγορίας), ἵνα καταλάβωσι τὰς κενὰς οργανικὰς θέσεις τακτικῶν Ἐφημερίων τῶν Ἱ. Ναῶν: 1) Νέας Παναγίας Θεσσαλονίκης, 2) Προφήτου Ἡλιοῦ Θεσσαλονίκης, 3) Ἁγίας Τριάδος Θεσσαλονίκης, 4) Ἁγ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου Θεσσαλονίκης, 5) Κοιμήσεως Θεοτόκου Φοίνικος Θεσσαλονίκης καὶ 6) Παναγίας Φανερωμένης Θεσσαλονίκης, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων.

Ἐν Θεσσαλονικῇ τῆ 23ῃ Αὐγούστου 1969.

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Ίερά Μητρόπολις Καρυστίας καὶ Σκύρου

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 36 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου (περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων), προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὰς κενὰς οργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Ἁγίου Νικολάου Καρύστου, 2) Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Μεσοχωρίου, 3) Ἐθαγγελ. Θεοτόκου Ζαράκων, 4) Κοιμησ. Θεοτόκου Μακρυχωρίου καὶ 5) Ἁγίου Γεωργίου Παράλλιας Κύμης, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων

δικαιολογητικῶν, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων.

Ἐν Κύμῃ τῆ 11ῃ Αὐγούστου 1969.

† Ὁ Καρυστίας καὶ Σκύρου ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Παροναξίας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33, 34, 35 καὶ 36 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ (περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων) καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Γαλήνης Νάξου, 2) Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος Γλυκάδου Νάξου, 3) Ἁγίου Γεωργίου Κυνηδάρου Νάξου, 4) Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Κεραμωτῆς Νάξου, 5) Ζωοδόχου Πηγῆς Δαναοῦ Νάξου, 6) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Σκαδοῦ Νάξου, 7) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Μαριμάρων Πάρου, 8) Ἁγίου Παντελεήμονος Κώστου Πάρου, 9) Ἁγίου Γεωργίου Ἀγγερίης Πάρου καὶ 10) Ἁγίων Ἀποστόλων Καμαρών Πάρου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης προκηρύξεως ἐν τῷ δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Νάξῳ τῆ 13ῃ Αὐγούστου 1969.

† Ὁ Παροναξίας ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Σερρών καὶ Νιγρίτης

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33, 34, 35 καὶ 36 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ (περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων) καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν ἀκολουθῶν οργανικῶν ἐφημεριακῶν θέσεων: 1) Ἁγίας Ἐλένης, 2) Ἀδελφικοῦ, 3) Ἀηδοχωρίου, 4) Ἀσπροβάλλτας, 5) Ἁγίου Π. εὐματός (δύο θέσεις) 6), Ἄνω Βροντοῦς, 7) Ἐλαιῶνος, 8) Ζερβοχωρίου, 9) Ἄνω Καμήλας, 10) Κυδωνιάς, 11) Νέων Κερδυλίων, 12) Κωνσταντινάτου, 13) Λαγανά, 14) Ἰβήρων, 15) Μετοχίου, 16) Δίμνης, 17) Ἄνω Ὁρεινῆς, 18) Κάτω Ὁρεινῆς, 19) Παραμυνίου, 20) Νέας Σεβαστείας, 21) Τιμίου Σταυροῦ Σερρῶν (πτυχίον θεολογίας), 22) Ἁγίων Ἀναργύρων Σερρῶν (πτυχίον θεολογίας), 23) Συκιᾶς, 24) Κρίνου, 25) Νέου Σκοποῦ (δευτέρα θέσις), 26) Στρυμονικοῦ, 27) Ἄνω Λευκοῦς, 28) Λευκοῦδας, 29) Σκουτάρεως (δευτέρα θέσις), 30) Ἁγίου Γεωργίου Νιγρίτης (τρίτη θέσις), 31) Λαγκαδίου, 32) Προβοτιᾶ, 33) Σκεπαστοῦ, 34) Μαυροθαλάσσης καὶ 35) Χιονοχωρίου, καλοῦμεν τοὺς κεκτημένους τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα καὶ ἐπιθυμούντας ἵνα καταλάβωσι μίαν τῶν ὡς ἄνω θέσεων, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν αἴτησιν μετὰ τῶν σχετικῶν δικαιολογητικῶν.

Ἐν Σέρραις τῆ 12 Αὐγούστου 1969.

† Ὁ Σερρῶν καὶ Νιγρίτης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 33-35 τοῦ Κανονισμοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/69 (περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων) τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὰς κάτωθι κενὰς οργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων: 1) Ἁγίου Νικολάου Ἀμπελιῶνος, 2) Ἁγίου Γεωργίου Ἁγίου Γεωργίου, 3) Γεν. Θεοτόκου Πλάτης, 4) Μετ. Σωτήρος Πέτρας, 5) Ἁγίου Ἰωάννου Περγικονερίου, 6) Κοιμ. Θεοτόκου Ἄνω Φυγαλίας, 7) Ἁγίου Νικολάου Μίνης, 8) Γεν. Θεοτόκου Ροβίων καὶ 10) Κοιμ. Θεοτόκου Κουφοπούλου, ὅπως ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 36 τοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ ὁριζούμενα δικαιολογητικά των ἐγγράφα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῆ 20 Αὐγούστου 1969.

† Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἱεραπότνης καὶ Σητείας

Ἐχόντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ πιστοποιητικὰ πρὸς κατάληψιν τῆς κενῆς ὀργανικῆς θέσεως τοῦ Ἐφημερίου τῆς Ἑνορίας Μουριῶν Ἱεραπέτρας.

Ἐν Ἱεραπέτρα τῇ 5ῃ Σεπτεμβρίου 1969.

† Ὁ Ἱεραπότνης ΦΙΛΟΘΕΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Ἱερατικῶς Προϊσταμένου τῆς ἐν Τεχεράνῃ τῆς Περσίας Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Κοινότητος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν νεομισμένων πιστοποιητικῶν.

Ἐν Φαναρίῳ τῇ 29 Ἰουλίου 1969.

Ὁ Ἀρχιεραμματοῦς τῆς Ἀγίας καὶ Ἱεῶς Συνόδου

† Ὁ Κολωνίας ΓΑΒΡΙΗΛ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ**Ἱερά Μητρόπολις Ἀξώμης**

ὑπὸ τῆς Ἱεῶς Μητροπόλεως Ἀξώμης ζητεῖται ἱερεὺς καὶ διδάσκαλος. Παρέχεται κατοικία καὶ μισθὸς ἱκανοποιητικῶς. Οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ γράψωσιν εἰς τὴν Δ/σιν: Μητροπολίτην Ἀξώμης. P.O. Box 571 Addis Ababa-Ἐθιοπία.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

ΚΙΦΕΛΕΒ ΖΕΛΛΕΚΕ, «Περὶ τὴν Ἱστορίαν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας». Ἐνασίμμος ἐπὶ διδακτορικῇ διατριβῇ, ὑποβληθεῖσα εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Ἀθῆναι 1969.

Ἡ μόλις ἐκδοθεῖσα, δαπάναις τῆς Φιλεκαπαιδευτικῆς Ἐταιρείας, ἐπιστημονικὴ ἐργασία τοῦ κ. Ζελλέκε ἀποτελεῖ ὄντως συμβολὴν εἰς τὴν γνῶσιν τῶν συνθηκῶν ὑπὸ τὰς ὁποίας διεξήχθη νὰ διεξάγεται εἰσέτι ὁ ἀγὼν τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν πλήρη ἀποδέσμευσίν της ἐκ τοῦ Κοπτικῶν Πατριαρχείου.

Εἰς τὴν ἐργασίαν, ἥτις διαρροῦται εἰς τρία κύρια μέρη, ἐξετάζονται κατ' ἀρχὴν αἱ ἱστορικοκανονικαὶ προϋποθέσεις τῆς ἐξαρτήσεως αὐτῆς καὶ ἀνιχνεύονται οἱ λόγοι, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἐγένετο ἡ μεταβίβασις τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας εἰς τὴν ἀρτισύστατον Κοπτικὴν Ἐκκλησίαν. Ἀξιοσημειωτὸν εἶναι, ὅτι ἡ Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία, τῆς ὁποίας ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος Φρουμέντιος ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ

Μ. Ἀθανασίου, εὐρέθη ἄνευ συγκαταθέσεως ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Κοπτικῆς. Τοῦτο διαπιστοῦται καὶ ἐκ τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως γνησίων κειμένων, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ ἔδει νὰ στηρίζεται τόσον ἡ συγκατάθεσις ὅσον καὶ ἡ ὑποτελεῖα εἰς τὴν ὁποίαν ὑπέπεσον. Ἄντ' αὐτῶν ὑφίσταται τὸ νόθον Φιτχά-Νεγκέστ (κοπτικὸν νομοκανονικὸν κείμενον), ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου διμορφώθη καὶ ἐπεβλήθη ὡς «jure divino» ἡ ἐξάρτησις, ἐπὶ αἰῶνας, τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐν συνεχείᾳ ἐξετάζεται ἡ Ἱταλικὴ κατοχὴ καὶ ἰδιαιτέρως αἱ ποικίλαι ἐνέργειαι τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν εἰς βάρος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους τῶν Αἰθιόπων.

Εἰς τὸ δεύτερον μέρος ἐκτίθενται αἱ προσπάθειαι τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἀποδέσμευσιν ἐκ τῆς Κοπτικῆς διὰ τῆς ὁδοῦ τῶν κανονικῶν διαπραγματεύσεων. Ἐνταῦθα ἀποκαλύπτονται αἱ μέθοδοι τῶν Κοπτῶν προκειμένου νὰ διατηρηθῇ τὸ παλαιὸν καθεστῶς τῆς ἀπολύτου ἐξαρτήσεως.

Εἰς τὸ τρίτον μέρος ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει τὴν ἐξέλιξιν τῶν διαπραγματεύσεων μέχρι τῆς χειραφετήσεως τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν προαγωγὴν αὐτῆς εἰς Μητρόπολιν ὑπὸ ἔθνικὸν Ἀβούνα.

Τέλος παρατίθενται, ἐν μεταφράσει, τὰ ἐπίσημα κείμενα, διὰ τῶν ὁποίων ἡ Ἐκκλησία τῆς Αἰθιοπίας κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ ἀνεξαρτησίαν ἱκανοῦ μὲν βαθμοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ποθουμένην πλήρη ἀπόσπασιν ἐκ τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἐπιστημονικὴ ἀξία τῆς ἐργασίας τοῦ κ. Ζελλέκε δὲν ἔγκειται μόνον εἰς τὴν μέθοδον καὶ τὴν παράθεσιν πρωτοτύπου ὕλικου διὰ τὴν μελέτην τῶν σχέσεων τῶν δύο παλαιῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλ' εἶναι σοβαρὰ συμβολὴ καὶ εἰς τὴν γνῶσιν τῆς παρούσης καταστάσεως αὐτῶν. Τὸ τελευταῖον ἐνέχει ἰδιαιτέραν σημασίαν ἐν ὄψει τοῦ ἀναμενομένου διαλόγου μεταξὺ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς.

Ὁ συγγραφεὺς διακατέχεται ἀπὸ ζωηρὸν πνεῦμα ἀγάπης εἰλικρινοῦς καὶ ἐνδιαφέροντος ἀνιδιοτελοῦς πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Κύριος δὲ σκοπὸς τῆς ἐργασίας αὐτοῦ τίθεται ἡ συμβολὴ εἰς τὴν περαιτέρω σύσφιγξιν τῶν ὑφισταμένων δεσμῶν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, οἵτινες θὰ ὀδηγήσουν αὐτάς, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος, εἰς τὴν ποθητὴν ἔνωσιν.

ΝΙΚ. Κ. ΜΑΡΚΑΝΤΩΝΗΣ

Θεολόγος

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Μητροπολίτου Τρίκκης και Σταγών Διονυσίου, Ἀνατολικὸς Ὀρθόδοξος Μοναχισμὸς κατὰ πατερικὰ κείμενα, Ἀθήναι 1969, σελ. 767.

Ἀνδρέου Ν. Παπαβασιλείου, καθηγητοῦ ἐν τῇ Παιδαγωγικῇ Ἀκαδημίᾳ καὶ τῷ Παγκ. Γυμνασίῳ Κύκκου Ἀρρένων, Τὸ ἦθος τῶν σπουδαστῶν. Ἀνάπτυξιν ἐκ τῆς «Κυπριακῆς Ἐκπαιδευσεως» ἔτος Θ', ἀρ. 2-3. Ἐν Λευκωσίᾳ 1969, σελ. 11.

Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ Γάμος. Μερικὰ προβλήματα τοῦ. Λευκωσία 1969, σελ. 32.

Στυλ. Ζαφ. Λαγουροῦ, Θάματα τῆς Μεγαλόχαρης. Ἐκδόσεις «Γῆνος», Ἀθήναι 1969, σελ. 92.

Ἀγίες Γυναῖκες τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ἐκδόσεις Ἱερᾶς Μονῆς Κεχροβουνίου Τήνου, ἐπιμελεῖται Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου. Ἀθήναι 1969, σελ. 112.

Σάββα Νανάκου, Δρος Θεολ. Dipl., M.A. Phil., Βιβλιοκρισία (1940-1968). Ἐν Θεσσαλονίκῃ 1969, σελ. 70.

Stavros D. Panos, Der Gottesbegriff bei Berdiajew, München 1968, σελ. 130.

Ἀριστοτέλους Ἰ. Παύλου, Θεολόγου, Ἀπὸ τοὺς θσαυρούς τῆς Ὑμολογίας (Καταβασίαι), Ἀθήναι 1969, σελ. 64.

Ἀλεξ. Ν. Τσιριντάνη, Θυσία ζωσα - Ἀρχιμ. Εὐσέβιος Ματθόπουλος (1929-1969), Ἰδρυτὴς τῆς Ἀδελφότητος Θεολόγων ἡ «Ζωή». Ἀθήναι 1969, σελ. 29.

Ἀρχιμ. Χερουβεῖμ, Σύγχρονες Ἀγιορείτικες μορφές. Ἰωακείμ Ἀγιαννανίτης. Τεύχος πρῶτον. Ἐκδόσεις Ἀδελφότητος «Ὁ Παράκλητος», Ὠρωπὸς Ἀττικῆς 1968, σελ. 45.

Τοῦ αὐτοῦ, Σύγχρονες Ἀγιορείτικες μορφές. Ἀθανάσιος Γρηγοριάτης. Τεύχος δεύτερον. Ἐκδόσεις Ἀδελφότητος «Ὁ Παράκλητος», Ὠρωπὸς Ἀττικῆς 1968, σελ. 59.

Ὁ στάρετς Παρθένιος τῆς Κιεβο-Πετσέρσκια Λαύρας. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ρωσικοῦ Ἀρχιμ. Τιμοθέου Σακκᾶ, ἐφημερίου Ρωσικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν. Ἐκδόσεις Ἀδελφότητος «Ὁ Παράκλητος». Ὠρωπὸς Ἀττικῆς 1969, σελ. 95.

Γεωργίου Ἰ. Μαντζαρίδου, Ἠθικὴ καὶ ἀποκάλυψις, Θεσσαλονίκη 1969, σελ. 89.

Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ ἠθικὸν νόημα τοῦ περὶ Τριάδος δόγματος, Θεσσαλονίκη 1969, σελ. 20.

Ἀνδρέου Στυλ. Ἀξιωματικῆ, θεολόγου Καθηγητοῦ, Ἡ Νέα Μονὴ τῆς Χίου. Ἱστορία καὶ Τέχνη. Μετ' εἰσαγωγικοῦ σημειώματος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου κ. Χρυσοστόμου. Χίος 1969, σελ. 99.

Ἀνάλεκτα. Ἐκδόσεις τοῦ Ἰνστιτούτου τῶν Ἀνατολικῶν Σπουδῶν τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης Ἀλεξανδρείας. Διπλοῦς ἀριθμὸς 17/18. Ἀλεξάνδρεια 1968/69, σελ. 199.

Πρεσβυτέρου Κωνσταντίνου Μ. Φούσκα, διδάκτορος φιλοσοφίας Παν/μίου Glasgow, Γρηγόριος ὁ Νεοκαισαρείας Ἐπίσκοπος ὁ θαυματουργός (Ca 211/3-270/5). Ἀθήναι 1969, σελ. 272.

Τὸ προσεχές φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας» θὰ εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὴν μνήμην τοῦ προσφάτως κοιμηθέντος ἐν Κυρίῳ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας καὶ ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἰωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἐσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 100 ἑτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 4 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 6.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Ὁ ὕμνος τῆς ἀγάπης τοῦ Παύλου (B').

Μάρκου Α. Σιώτου, Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Χριστιανικὴ Πίστις καὶ σύγχρονος ἐπιστημονικὴ ἔρευνα.

Ἀρχιμ. Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου, Αἱ Σύνοδοι τοῦ ΙΔ' αἰῶνος καὶ ὁ ἄνθρωπος.

Ἀρχιμ. Ἀνθίμου Δ. Ρούσσα, Σταυρός καὶ Ἐκκλησία.

Ἐπίσημα ἔγγραφα.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερῶν.

Βιβλιοκρισία.

Νέα βιβλία.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
Ἀθήναι, Ἰασιῶ 1 — Τηλέφ. 710.734.